

GVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL MEDIULUI ȘI PĂDURILOR

PROGRAMUL OPERAȚIONAL SECTORIAL „MEDIU” 2007-2013

RAPORTUL ANUAL DE IMPLEMENTARE 2009

Investim în mediu. Credem în viitor

IUNIE 2010

CUPRINS

1. IDENTIFICARE	5
2. VEDERE DE ANSAMBLU A APLICĂRII PROGRAMULUI OPERAȚIONAL.....	6
2.1.REALIZĂRI ȘI ANALIZA PROGRESNELOR ÎNREGISTRATE.....	6
2.1.1 Informații privind evoluția fizică a Programului Operațional Sectorial “Mediu”	8
2.1.2 Informații financiare	8
2.1.3 Informații privind defalcarea utilizării fondurilor pe categorii, pentru proiectele finanțate pe Axele Prioritare 1, 2, 4 și 6 prin POS Mediu (FC și FEDR).....	13
2.1.4 Finanțare pe grupuri țintă.....	14
2.1.5 Finanțare rambursată sau reutilizată.....	15
2.1.6. Analiză calitativă	15
2.2. INFORMAȚII PRIVIND CONFORMITATEA CU DREPTUL COMUNITAR.....	30
2.3. PROBLEME IMPORTANTE ÎNREGISTRATE ȘI MĂSURILE ADOPTATE PENTRU REZOLVAREA LOR.....	32
2.4. MODIFICĂRI ÎN CONTEXTUL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI OPERAȚIONAL..	36
2.4.1 Evaluarea riscurilor în contextul crizei economico-financiare.....	36
2.4.2 Măsurile întreprinse pentru contracararea efectelor crizei.....	37
2.5. MODIFICĂRI IMPORTANTE ÎN SENSUL ARTICOLULUI 57 DIN REGULAMENTUL CE NR. 1083/2006	38
2.6. COMPLEMENTARITATEA CU ALTE INSTRUMENTE	38
2.7. MONITORIZARE ȘI EVALUARE	41
Sistemul de monitorizare.....	41
Comitetul de Monitorizare pentru POS Mediu.....	41
SMIS.....	42
Evaluare.....	423
3. IMPLEMENTAREA POS MEDIU PE PRIORITĂȚI.....	44
3.1. AXA PRIORITARĂ 1: EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA SISTEMELOR DE APĂ/APĂ UZATĂ	44
3.1.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate	44
3.1.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor	50
3.2. AXA PRIORITARĂ 2: DEZVOLTAREA SISTEMELOR DE MANAGEMENT INTEGRAT AL DEȘEURILOR ȘI REABILITAREA SITURILOR CONTAMINATE ISTORIC	53
3.2.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate	53

3.2.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor	57
3.3. AXA PRIORITARĂ 3: REDUCEREA POLUĂRII ȘI A EFECTELOR SCHIMBĂRIILOR CLIMATICE PRIN REABILITAREA SISTEMELOR DE ÎNCĂLZIRE URBANĂ, PENTRU ATINGEREA ȚINTELOR DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ÎN LOCALITĂȚILE CELE MAI AFECTATE DE POLUARE	59
3.3.1. Realizarea țințelor și analiza progreselor înregistrate	59
3.3.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor	62
3.4. AXA PRIORITARĂ 4: IMPLEMENTAREA SISTEMELOR ADECVATE DE MANAGEMENT PENTRU PROTECȚIA NATURII	62
3.4.1. Realizarea țințelor și analiza progreselor înregistrate	62
3.4.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor	64
3.5. AXA PRIORITARĂ 5: IMPLEMENTAREA INFRASTRUCTURII ADECVATE DE PREVENIRE A RISCURILOR NATURALE ÎN ZONELE CELE MAI EXPUSE LA RISC....	66
3.5.1. Realizarea țințelor și analiza progreselor înregistrate	66
3.5.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor	69
3.6. AXA PRIORITARĂ 6: ASISTENȚĂ TEHNICĂ.....	69
3.6.1. Realizarea țințelor și analiza progreselor înregistrate	69
3.6.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor	73
4. PROGRAME FSE: Conformitate și concentrare	74
5. PROIECTE MAJORE FC/FEDR.....	74
6. ASISTENȚĂ TEHNICĂ.....	74
7. INFORMARE ȘI PUBLICITATE	76
7.1. Proiecte de informare și publicitate.....	76
7.2. Reflectarea POS Mediu în mass-media.....	77
7.3. Alte activități de informare și publicitate	77
7.4. Realizarea țințelor și analiza progreselor înregistrate.....	78
7.5. Concluzie.....	79

ANEXE

Acronime

ACIS	Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale
ACB	Analiza Cost Beneficiu
ADI	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară
APM	Agenție de Protecția Mediului
AM	Autoritate de Management
ANAR	Administrația Națională "Apele Române"
ANPM	Agenția Națională de Protecția Mediului
ANRSC	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
AP	Axă prioritară
ARPM	Agenția Regională de Protecția Mediului
AT	Asistență Tehnică
BAT	Cele mai Bune Tehnici Disponibile
CGC FIDIC	Condiții generale de contract FIDIC
CE	Comisia Europeană
CM	Comitetul de Monitorizare
CSNR	Cadrul Strategic Național de Referință
CSP	Comitetul de Selecție a Proiectelor
DMI	Domeniu Major de Intervenție
DPE	Direcția Programare Evaluare
EUR	Euro
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FSE	Fondul Social European
GL	Grup de Lucru
IMA	Instalații Mari de Ardere
IS	Instrumente Structurale
ISPA	Instrument Structural de Pre-Aderare
JASPERS	Asistență Comună pentru Sprijinirea de Proiecte în Regiunile Europene
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

MDRT	Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MAI	Ministerul Administrației și Internelor
MMP	Ministerul Mediului și Pădurilor
OI	Organism Intermediar
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
PE	Populație Echivalentă
PND	Plan Național de Dezvoltare
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PO	Program Operațional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POR	Programul Operațional Regional
POS CCE	Programul Operațional Sectorial Creșterea Capacității Economice
POS DRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
POS Mediu	Programul Operațional Sectorial “Mediu”
RAI	Raport Anual de Implementare
RNP	Regia Națională a Pădurilor
SAPI	Serviciul de Audit Public Intern
UCAAPI	Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern
UE	Uniunea Europeană
UIP	Unitatea de Implementare a Proiectului

1 – IDENTIFICARE

PROGRAM OPERAȚIONAL	Obiectiv vizat: Convergență
	Zonă eligibilă în cauză: România – 8 regiuni de dezvoltare
	Perioada de programare: 2007-2013
	Numărul programului:
	CCI No: 2007RO161PO004
	Titlul Programului: Programul Operațional Sectorial “Mediu”
RAPORT ANUAL DE IMPLEMENTARE	Anul care face obiectul raportării: 2009
	Data aprobării Raportului Anual de către Comitetul de Monitorizare: 17/06/2010

2. VEDERE DE ANSAMBLU A APLICĂRII PROGRAMULUI OPERAȚIONAL

2.1. REALIZĂRI ȘI ANALIZA PROGRESSELOR ÎNREGISTRATE

Programul Operațional Sectorial “Mediu” (POS Mediu) a fost aprobat și a devenit operațional în data de 11 iulie 2007.

Pentru POS Mediu, anul 2009 a însemnat, în principal, finalizarea eforturilor AM POS Mediu pentru optimizare instituțională și întărirea structurilor de gestionare a programului operațional. Astfel, ca urmare a demersurilor realizate atât la nivelul AM cât și al OI POS Mediu, în luna ianuarie 2009 a fost obținută acreditarea sistemului de management și control din partea Comisiei Europene.

Dat fiind faptul că cea mai mare parte a intervențiilor finanțate prin POS Mediu reprezintă, în principal, proiecte majore, de o complexitate deosebită, activitatea pentru implementarea programului s-a axat cu prioritate pe **pregătirea unui portofoliu de proiecte mature** în vederea aprobării acestora de către Comisia Europeană.

Astfel, pe parcursul anului 2009, au fost intensificate activitățile de finalizare a procesului pregătire a celor peste 80 de proiecte majore aflate în portofoliu. Aceasta a presupus continuarea largului proces de consultare și parteneriat cu Autoritățile publice locale, beneficiarii asistenței și alți factori relevanți, pentru accelerarea pregătirii și aprobării proiectelor.

La finele anului 2009, toate liniile de finanțare disponibile în cadrul programului operațional au fost deschise, fiind primite cereri de finanțare în cadrul tuturor axelor prioritare și domeniilor majore de intervenție.

Anul 2009 a reprezentat în același timp continuarea implementării programului operațional. Astfel, au fost derulate proceduri de atribuire de către beneficiarii proiectelor aprobate atât în anul 2008 cât și în anul 2009, au fost semnate contracte de servicii și lucrări. Ca urmare a acestor evoluții, a fost posibilă acordarea de prefinanțări și efectuarea de plăți către beneficiari precum și rambursări de către CE în cadrul proiectelor aprobate.

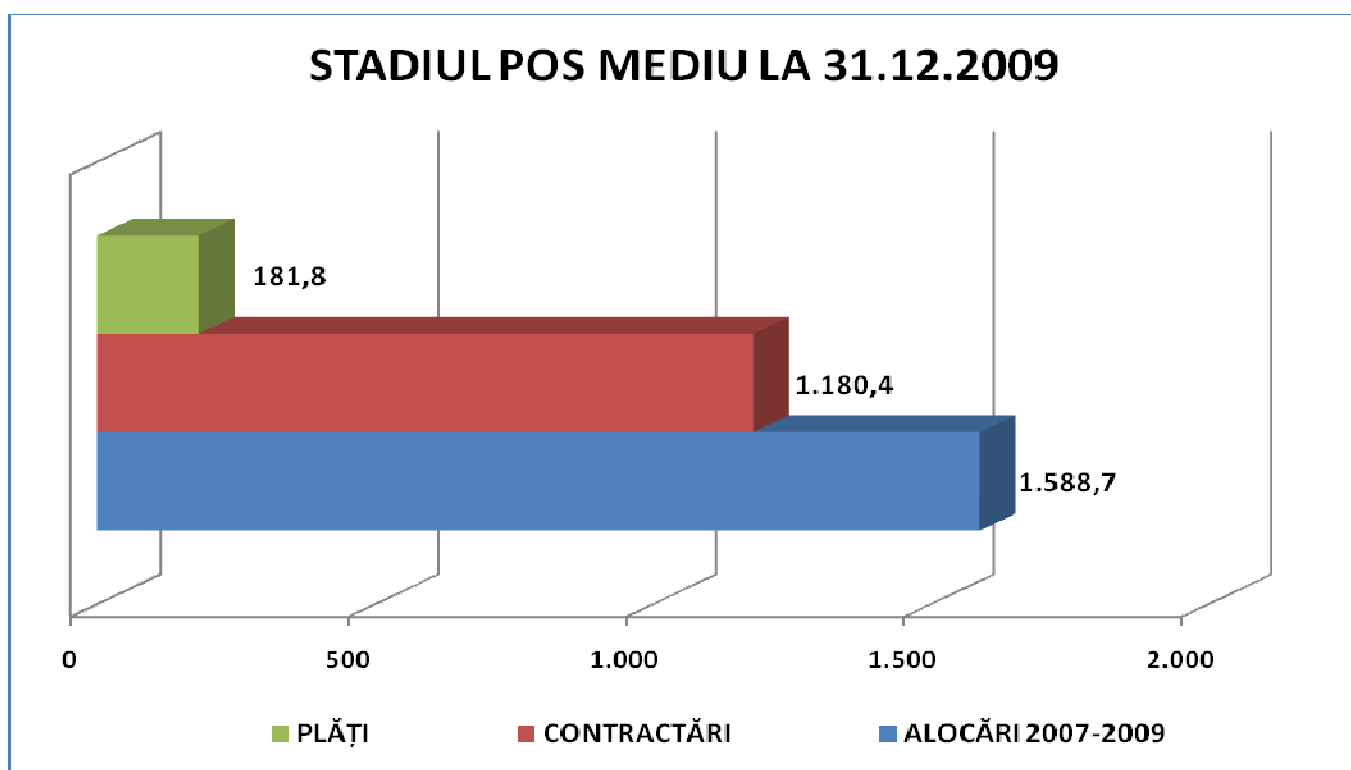
În cifre concrete, stadiul general al implementării POS Mediu la 31 decembrie 2009 se prezenta astfel:

- Număr proiecte majore în evaluare la AM: 21, cu o valoare totală de investiții de 1.648,78 milioane Euro, din care contribuție UE 1.034,55 milioane Euro
- Număr proiecte majore depuse la CE: 19, cu o valoare totală de investiții de 1.938,69 milioane Euro, din care contribuție UE 1.224,33 milioane Euro
- Număr proiecte majore aprobate de CE: 13, cu o valoare totală de investiții de 1.459,49 milioane Euro, din care contribuție UE 964,16 milioane Euro
- Număr total contracte de finanțare semnate pentru proiecte majore: 13, cu o valoare totală de 1.459,49 milioane Euro, din care contribuție UE 964,16 milioane Euro
- Număr proiecte nemajore depuse 100, cu o valoare totală de: 173,88 milioane Euro, din care contribuție UE 118,01 milioane Euro
- Număr proiecte nemajore aprobate: 51, cu o valoare totală 54,26 milioane Euro, din care contribuție UE 34,6 milioane Euro
- Număr contracte de finanțare semnate pentru proiectele nemajore aprobate: 29, cu o valoare de

48,44 milioane Euro, din care contribuție UE 30,96 milioane Euro

- Plăți efectuate: 181,8 milioane Euro, din care:
 - Prefinanțare: 170,4 milioane Euro
 - Rambursare 11,4 milioane Euro, din care 9,96 milioane fonduri UE.

La nivel de program, sumele angajate până la data de 31.12.2009 sunt în valoare de 1.180,4 milioane Euro, ceea ce reprezintă 74,30 % din alocarea pe perioada 2007-2009 iar sumele efectiv plătite (prefinanțări și rambursări) însumează 181,8 milioane Euro, aproximativ 11,44 % din alocarea financiară a programului pentru aceeași perioadă de referință.

În paralel cu activitățile legate de implementarea programului operațional, au fost amplificate demersurile pentru creșterea gradului de vizibilitate a programului operațional în rândul publicului larg și al mass media. Aceasta a inclus o multitudine de activități organizate la nivel național, regional și local precum și susținerea unei campanii largi de conștientizare în presa scrisă și audiovizuală. Ca urmare a acestor activități, **nivelul de conștientizare a publicului cu privire la POS Mediu a crescut de la 23% în Octombrie 2008 până la 38% în Septembrie 2009**, iar notorietatea domeniilor finanțate prin POS Mediu a atins 65%, conform cercetărilor realizate de Mercury Research.

În același timp, o preocupare majoră pentru AM POS Mediu a reprezentat-o soluționarea problemelor care afectează implementarea programului operațional. Ca atare, au fost continuate demersurile pentru aprobarea cadrului legislativ, pentru definitivarea procesului de regionalizare a serviciilor de apă/

canalizare și deșeuri, modificarea legislației privind achizițiile publice și a legislației privind gestionarea financiară a fondurilor structurale și de coeziune.

2.1.1. Informații privind evoluția fizică a Programului Operațional Sectorial “Mediu”

În cursul anului 2009 s-au înregistrat progrese pentru toate axele prioritare. Aceste progrese sunt reliefate de indicatorii de program stabiliți, inclusiv raportat la țintele intermediare, prezentați în tabelele de mai jos pentru axele prioritare 1, 2, 4 și 6.

Pentru a asigura monitorizarea efectelor asupra mediului ale POS Mediu, în cadrul evaluării strategice de mediu efectuate în anul 2006, au fost stabiliți următorii **indicatori de mediu** (în coordonare cu indicatorii naționali de monitorizare a mediului):

- emisii de oxizi de azot (NO_x, SO₂, compuși organici volatili COV și PM₁₀);
- creșterea volumului de ape uzate tratate;
- suprafața de teren curățată de deșeuri;
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- procentul suprafeței totale a ariilor protejate din România care beneficiază de măsurile de conservare a naturii;
- suprafața ariilor protejate și a potențialelor arii Natura 2000 afectate (ha);
- morbiditatea și mortalitatea generale și specifice pentru populația expusă;
- nivelul zgomotului exterior/interior;
- număr de proiecte care contribuie la protecția împotriva dezastrelor naturale și industriale;
- reducerea consumului de apă/persoană (din populația deservită) în sensul limitării utilizării resurselor naturale epuizabile;
- deșeuri reciclate, deșeuri separate și deșeuri recuperate pentru folosire ulterioară (în tone);
- rata de conectare a populației la serviciile sanitare (urbane și rurale, %);
- suprafața vechilor zone contaminate istoric, curățată, revitalizată sau recuperată pentru a fi refolosită (ha);
- lungimea zonei costiere reabilitate (ha);
- sporirea eficienței energetice în sistemele termice și electrice sprijinite prin proiecte (%);
- numărul de proiecte care facilitează conversia la surse energetice regenerabile;
- numărul de proiecte care implică stimularea comportamentului responsabil în privința protecției mediului (ex. campanii de conștientizare);
- numărul de proiecte care vizează promovarea turismului durabil (ex. în siturile Natura 2000).

Dat fiind faptul că majoritatea intervențiilor POS Mediu sunt complexe și necesită o perioadă lungă de implementare, primele rezultate sau efecte se vor face simțite în a doua parte a perioadei de programare, atât pentru indicatorii de progres fizic cât și pentru cei de mediu.

2.1.2. Informații financiare

Alocarea financiară pentru POS Mediu în perioada 2007-2009 este de 1.557.620.811 euro (UE și BS), iar valoarea contractelor de finanțare încheiate în această perioadă este de 1.157.598.711,35 euro, ceea ce reprezintă 74,32% din total alocări.

La nivel de program, previziunile de plăți inițiale pentru 2009 au fost de 88.744.381 Euro iar plățile

efective de numai 10.663.059 Euro, ceea ce reprezintă un procent de 12,02%. Motivele pentru această situație sunt prezentate în secțiunile următoare ale acestui raport.

Față de anul 2008, în cursul anului 2009 cheltuielile efectuate de beneficiari și incluse în cererile de plată adresate Autorității de Management au crescut cu 13.148.563,58 euro, adică de 1.127 ori. Aceste cheltuieli efectuate de către beneficiari reprezintă 8,39% din prefinanțarea acordată.

Un progres semnificativ în anul 2009 față de anul 2008, în ceea ce privește rambursările către beneficiari, s-a înregistrat la nivelul Axei Prioritare 1. Astfel, sumele rambursate către beneficiari au înregistrat o creștere semnificativă, respectiv de la 108.618,03 euro, total rambursări în anul 2008, la 10.663.059,76 euro, total rambursări în anul 2009.

Plățile aferente anului 2009 au fost următoarele:

- Prefinanțare acordată beneficiarilor: 126.619.512,01 Euro, din care:
 - FC – 119.995.699,26 euro
 - FEDR – 6.623.812,75 euro
- Rambursare (către beneficiari): 10.663.059,76 euro , din care:
 - FC: 7.575.209,69 euro
 - FEDR: 1.765.637,94 euro
 - BS: 1.412.212,13 euro

În perioada 2007-2009, sumele rambursate beneficiarilor POS Mediu au fost în valoare de 13.065.518,11 euro, din care suma de 11.727.128,97 euro reprezentând contribuție UE a fost rambursată de Comisia Europeană în cursul anului 2009.

Tabelul de mai jos prezintă, la nivel de axă prioritară, valoarea cererilor de rambursare depuse de către beneficiarii POS Mediu, valoarea sumelor rambursate beneficiarilor POS Mediu, precum și sumele rambursate de către Comisia Europeană pentru perioada 2007- 2009. Calculele au fost efectuate la o rată de schimb de 4,2788 lei/euro.

Axele prioritare, pe surse de finanțare (EUR)

	Cheltuieli efectuate de beneficiari, incluse în cererile de plată adresate AM	Contribuția publică corespunzătoare	Cheltuieli efectuate de organsimul responsabil cu execuția plăților către beneficiari	Plăți totale primite de la Comisie Cheltuieli
Axa Prioritară 1 “Extinderea /modernizarea sistemelor de apă/apă uzată” (FC)	11.346.994,85	11.346.994,85	10.754.524,93	9.397.369,43
- din care cheltuieli de tip FSE	N/A	N/A	N/A	N/A
- din care cheltuieli de tip FEDR	N/A	N/A	N/A	N/A
Axa Prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor și reabilitarea siturilor poluate istoric” (FEDR)	0	0	0	0
- din care cheltuieli de tip FSE	N/A	N/A	N/A	N/A
- din care cheltuieli de tip FEDR	0	0	0	0

	Cheltuieli efectuate de beneficiari, incluse în cererile de plată adresate AM	Contribuția publică corespunzătoare	Cheltuieli efectuate de organele responsabile cu execuția plăților către beneficiari	Plăți totale primite de la Comisie Cheltuieli
Axa Prioritară 3 “Reducerea poluării și a efectelor schimbărilor climatice prin reabilitarea sistemelor de încălzire urbană, pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare” (FC)	0	0	0	0
- din care cheltuieli de tip FSE	N/A	N/A	N/A	N/A
- din care cheltuieli de tip FEDR	N/A	N/A	N/A	N/A
Axa Prioritară 4 “Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii” (FEDR)	0	0	0	0
- din care cheltuieli de tip FSE	N/A	N/A	N/A	N/A
- din care cheltuieli de tip FEDR	0	0	0	0
-Axa Prioritară 5 “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc” (FC)	0	0	0	0
- din care cheltuieli de tip FSE	N/A	N/A	N/A	N/A
- din care cheltuieli de tip FEDR	N/A	N/A	N/A	N/A
Axa Prioritară 6 “Asistență tehnică” (FEDR)	3.081.325,13	3.081.325,13	2.310.993,18	2.329.759,54
- din care cheltuieli de tip FSE	N/A	N/A	N/A	N/A
- din care cheltuieli de tip FEDR	3.081.325,13	3.081.325,13	2.310.993,18	2.329.759,54
Total general	14.428.319,98	14.428.319,98	13.065.518,11	11.727.128,97
Total în regiunile în tranziție din total final	0	0	0	0
Total în regiunile non tranziție din total final	14.428.319,98	14.428.319,98	13.065.518,11	11.727.128,97
Cheltuieli de tip FSE în totalul final, pentru PO co-finanțate din FEDR	NA	NA	NA	NA
Cheltuieli de tip FEDR în totalul final, pentru PO co-finanțate din FSE	NA	NA	NA	NA

*cursul de schimb 1 Euro = 4,2788 lei

Detalierea sumelor aferente rambursării cheltuielilor solicitate de beneficiarii proiectelor se va face la descrierea activităților pe axe prioritare.

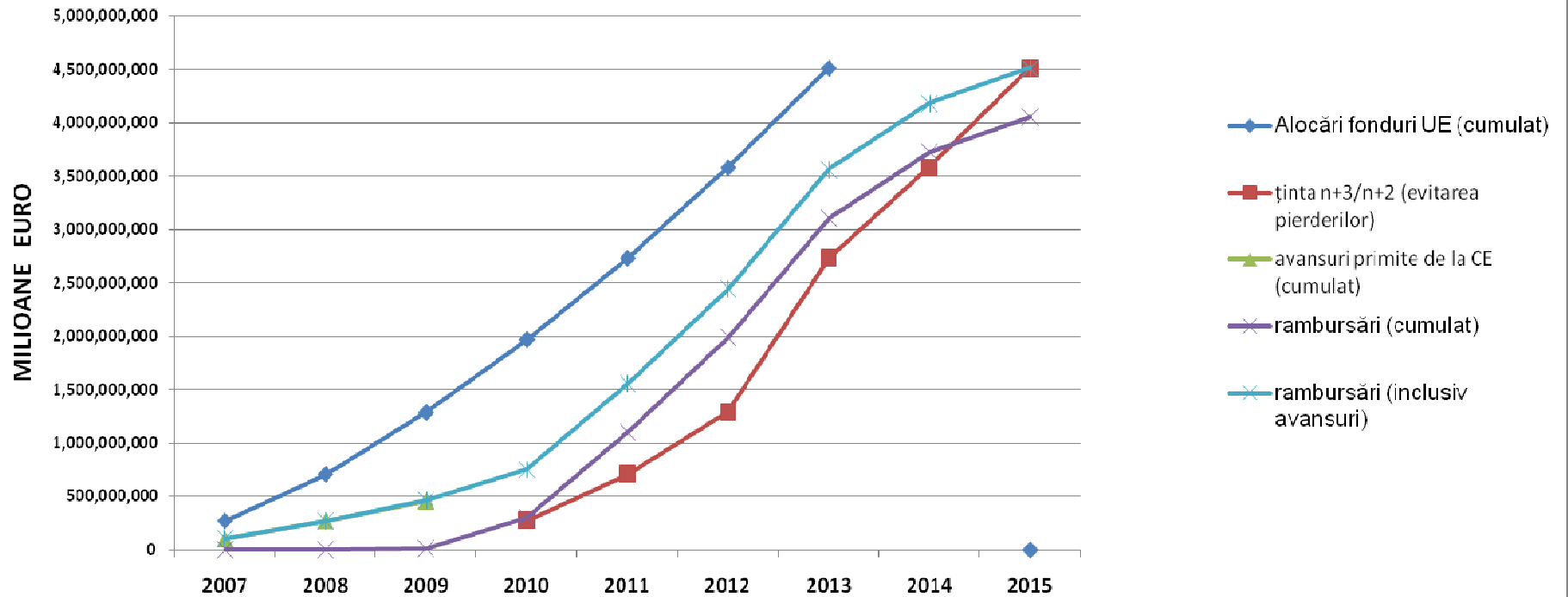
Monitorizarea regulii n+3/n+2

Având în vedere că, pentru perioada de programare 2007-2013, România beneficiază în primii 3 ani de regula „n+3”, anul 2009 nu este an critic din punct de vedere al dezangajării automate.

De asemenea, având în vedere avansul primit de la Comisia Europeană în sumă de 455.259.581 euro, nici anul 2010 nu va reprezenta o problemă în ceea ce privește conformarea cu regula „n+3”, după cum reiese și din graficul de mai jos în care sunt prezentate alocările pe ani din fonduri UE și estimările privind sumele ce se vor solicita la rambursare la CE prin declarațiile de cheltuieli transmise de AM POS Mediu.

Situația respectării Regulii n+3/n+2 este prezentată în Anexa nr. 1

STADIUL REGULII N+3/N+2

2.1.3. Informații privind defalcarea utilizării fondurilor pe categorii, pentru proiectele finanțate pe Axele Prioritare 1, 2, 4 și 6 prin POS Mediu (FC și FEDR)

Dimensiunea 1	Dimensiunea 2	Dimensiunea 3	Dimensiunea 4	Dimensiunea 5	Valoare
Tema prioritară	Formă de finanțare	Tipul Teritoriului	Activitate economică	Locație	(EUR)
45	01	01	09	RO314	15.609.316
46	01	01	21	RO314	42.202.966
45	01	01	09	RO11	45.149.554
46	01	01	21	RO11	100.494.167
45	01	01	09	RO312	21.975.043
46	01	01	21	RO312	59.414.005
45	01	01	09	RO225	24.653.058
46	01	01	21	RO225	66.654.563
45	01	01	09	RO113	11.634.292,33
45	01	05	09	RO113	1.738.457,48
46	01	01	21	RO113	43.767.099,74
46	01	05	21	RO113	6.539.911,45
45	01	01	09	RO126	21.495.866
46	01	01	21	RO126	50.157.020
45	01	01	09	RO317	26.710.975
46	01	01	21	RO317	72.218.562
45	01	01	09	RO412	24.543.193
46	01	01	21	RO412	49.830.120
45	01	01	09	RO414	24.399.979,6
46	01	01	21	RO414	36.599.969,4
45	01	01	09	RO122	39.067.245,54
46	01	01	21	RO122	105.626.256,46
44	01	01	21	RO112	15.030.544,41
44	01	05	21	RO112	11.809.713,46
44	01	01	21	RO314	12.585.014,80
44	01	05	21	RO314	7.079.070,83
44	01	01	21	RO226	14.131.598,72
44	01	05	21	RO226	13.044.552,67
51	01	02	21	RO 42	194.879,41
51	01	02	21	RO 12	60.806,77
51	01	05	21	RO 31	1.167.151,63
51	01	05	21	RO 11	151.708,14
51	01	05	21	RO 21	256.366,27
51	01	05	21	RO 22	5.398.445,81
51	01	05	21	RO 41	253.631,86
85	01	01	00	RO	159.679,89
85	01	00	00	RO	5.406.303,05
86	01	00	00	RO	1.537.425,11
Total					978.748.512,83

Codurile prezentate în tabelul anterior au următoarea semnificație:

- Pentru temele prioritare corespunzătoare protecției mediului și a prevenirii riscului (Dimensiunea 1):
 - 44: Managementul deșeurilor menajere și industriale;
 - 45: managementul și distribuția apei (apă potabilă);
 - 46: tratarea apei (apa uzată)
 - 51: Promovarea biodiversității și protecția naturii (inclusiv NATURA 2000)

Pentru temele prioritare corespunzătoare Asistenței tehnice:

- 85: Pregătire, monitorizare, implementare și control
- 86: Evaluare și studii; informare și comunicare
- Pentru forma de finanțare (Dimensiunea 2):
 - 01: finanțare nerambursabilă;
- Pentru tipul teritoriului (Dimensiunea 3):
 - 00: Nu este cazul
 - 01: zona urbană;
 - 05: zonele rurale (altele decât zona montană, insule sau zone cu densitatea populației scăzută)
- Pentru activitatea economică (Dimensiunea 4):
 - 00: Nu este cazul
 - 09: activități de colectare, epurare și distribuția apei;
 - 21: activități privind mediul.
- Pentru locație (Dimensiunea 5):
 - RO42 Macroregiunea patru Vest
 - RO12 Macroregiunea unu Centru
 - RO31 Macroregiunea trei Sud-Muntenia
 - RO11 Macroregiunea unu Nord-Vest
 - RO21 Macroregiunea doi Nord-Est
 - RO22 Macroregiunea doi Sud-Est
 - RO41 Macroregiunea patru Sud-Vest Oltenia
 - RO11: județele Cluj/Sălaj
 - RO113: județul Cluj, regiunea Nord-Vest (Turda-Câmpia Turzii)
 - RO126: județul Sibiu
 - RO225: județul Tulcea
 - RO312: județul Călărași
 - RO314: județul Giurgiu
 - RO317: județul Teleorman
 - RO412: județul Gorj
 - RO414: județul Olt
 - RO122: județul Brașov
 - RO112: județul Bistrița-Năsăud
 - RO226: județul Vrancea

2.1.4. Finanțare pe grupuri țintă

Nu este cazul.

2.1.5. Finanțare rambursată sau reutilizată

În cursul anului 2009, nu au existat finanțări recuperate sau reutilizate conform prevederilor art. 57 și 98(2) din Regulamentul CE nr.1083/2006.

2.1.6. Analiză calitativă

I. Principalele activități desfășurate în anul 2009, în scopul implementării POS Mediu:

- i) Revizuirea cadrului legal privind cheltuielile eligibile prin POS Mediu, aprobat prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile și al ministrului economiei și finanțelor nr.1415/3399/2008, prin Ordinul ministrului mediului și al ministrului economiei și finanțelor nr. 1182/2643/2009). Principalele modificări sunt prezentate mai jos:
 - anumite cheltuieli eligibile specifice axei 4 (pentru reabilitarea infrastructurii de vizitare, reconstrucția ecologică a habitatelor, oprirea declinului stării de conservare a speciilor și lucrările de reducere a fragmentării habitatelor) au fost asimilate categoriilor de cheltuieli eligibile general valabile pentru POS Mediu;
 - au fost incluse cheltuielile cu carburanții în categoria cheltuielilor generale de administrație;
 - au fost introduse prevederi mai detaliate cu privire la cheltuielile cu salariile.

- ii) Revizuirea cadrului legal privind Documentul Cadru de Implementare a POS Mediu 2007 – 2013, aprobat prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile și al ministrului economiei și finanțelor 1755/2148/2007 și revizuit prin Ordinul ministrului mediului și ministrului finanțelor publice nr.672/2170/2009. Principalele schimbări au vizat:
 - modificarea secțiunii de cheltuieli eligibile ca urmare a abrogării OMMDD/OMEF 1453/1309/2007 prin OMMDD/OMEF nr. 1415/3399/2008 privind aprobarea listei cheltuielilor eligibile pentru proiectele finanțate în cadrul Programului operațional sectorial “Mediu” 2007-2013 – secțiunea “Cheltuieli eligibile”;
 - modificarea anumitor aspecte legate de fluxurile financiare și managementul bugetar al proiectelor finanțate din instrumente structurale - secțiunea “Dimensiunea finanțării”;
 - adaptarea anumitor tipuri de cereri de proiecte, ca urmare a clarificării unor aspecte ce au apărut pe parcursul implementării – secțiunea “Tipul de cerere de propuneri de proiecte”;
 - modificarea criteriilor de eligibilitate și selecție conform deciziei Comitetului de Monitorizare de a elimina anumite excepții - secțiunea “Criteriile de eligibilitate și evaluare/selecție”;
 - modificarea/completarea listelor de indicatori suplimentari de monitorizare, ca urmare a finalizării procesului de consultare privind indicatorii de monitorizare și evaluare – secțiunea “Indicatori de monitorizare și evaluare”;
 - adaptarea tipurilor de categorii de intervenții în funcție de tipul teritoriului, ca urmare a celor rezultate din tipurile de proiecte ce au fost depuse spre aprobare a finanțării din POS Mediu – secțiunea “Clasificarea intervențiilor”;
 - modificarea alocării financiare aferente între cele două domenii majore de intervenție aferent Axei Prioritare 6 “Asistență tehnică”, ca urmare a aprobării de către Comisia Europeană a planului financiar aferent Planului de Comunicare pentru POS Mediu;
 - actualizarea anumitor informații cuprinse în secțiunile privind descrierea situației curente sau ajutor de stat.

iii) Revizuirea Ghidurilor Solicitantului pentru Axele Prioritare 1, 2, 3, 4 și 5. Principalele modificări au vizat:

- *Includerea unor modele standard pentru documentele care trebuie prezentate de către solicitanți;*
- *Actualizarea listelor de verificare pentru cuprinderea într-un singur document a tuturor informațiilor relevante care trebuie înaintate de către solicitanți la momentul depunerii aplicațiilor;*
- *Clarificarea anumitor aspecte referitoare la condițiile de accesare a finanțării europene, în particular în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor de eligibilitate a solicitanților și a proiectelor. Acestea vizează cu precădere cerințele privind la proprietatea/posesia/disponibilitatea terenurilor pentru care s-a constatat că este necesară o mai bună corelare între procedurile interne ale AM și OI și prevederile din Ghidurile Solicitantului.*
- *De asemenea, având în vedere faptul că s-a constatat existența unor cerințe prea restrictive care îngreunează procesul de aprobare a proiectelor și în urma solicitărilor Comisiei Europene și ale Guvernului României în ceea ce privește simplificarea condițiilor de accesare a fondurilor europene, a fost necesară ajustarea anumitor cerințe referitoare la îndeplinirea condițiilor de eligibilitate de către beneficiarii proiectelor.*

iv) Revizuirea și diseminarea Ghidurilor pentru elaborarea Studiului de Fezabilitate pentru sectoarele apă/apă uzată și deșeuri și a Analizei Cost Beneficiu pentru sectoarele apă/apă uzată/deșeuri/termoficare. Aspectele de noutate introduse de aceste ghiduri se referă la:

- *Includerea în cadrul unui singur document atât a cerințelor CE referitoare la conținutul proiectelor de investiții cât și a prevederilor legislației naționale în materie;*
- *Clarificarea anumitor cerințe ale CE și AM POS Mediu, rezultate în urma evaluării și aprobării primelor proiecte majore;*
- *Actualizarea anexelor referitoare la prognozele indicatorilor macro-economici utilizați în analiza Cost Beneficiu;*

Totodată, în anul 2009, pentru a veni în sprijinul beneficiarilor și a consultanților, au fost elaborate de către AM POS Mediu, cu suportul JASPERS, ghiduri detaliate pentru completarea formularului cererii de finanțare pentru proiectele aferente Axelor Prioritare 1, 2 și 3.

v) Implementarea unor măsuri concrete pentru accelerarea angajării fondurilor și creșterea gradului de absorbție. Cele mai importante măsuri sunt prezentate în cele ce urmează:

- *Prin Acordul de Delegare de atribuții, cu modificările și completările ulterioare (Actul Adicional nr. 1/7.05.2008 și Actul Adicional nr. 2/5.03.2009), Organismele Intermediare au primit noi atribuții în ceea ce privește evaluarea proiectelor majore, fiind modificate în consecință și procedurile interne de lucru ale AM și OI.*
- *Totodată, în anul 2009, AM a organizat patru întâlniri de programare de mare anvergură (în sectoarele de apă și deșeuri), menite să evalueze stadiul pregătirii tuturor proiectelor din cadrul celor două axe prioritare. Au avut loc în acest context și sesiuni de instruire a beneficiarilor și de prezentare a cerințelor de pregătire a documentelor. De asemenea, sesiunile de instruire au vizat și prezentarea posibilităților de accesare a fondurilor comunitare și a criteriilor de evaluare și selecție a proiectelor.*
- *AM POS Mediu a organizat în 2009 misiuni informale de evaluare de către Comisia Europeană a 11 proiecte de apă/apă uzată (Brașov, Brăila, Vrancea, Bistrița-Năsăud, Dâmbovița, Arad, Alba, Iași, Ilfov, Buzău, Constanța) și 6 proiecte de management al deșeurilor (Arad, Sibiu, Neamț, Mureș, Dolj, Sălaj), având ca scop discutarea*

principalelor aspecte critice și a măsurilor necesare în vederea accelerării finalizării acestora și transmiterii oficiale spre aprobare.

- De asemenea, spre sfârșitul anului 2009, AM a încheiat două contracte de asistență tehnică, finanțate din Axa 6 a POS Mediu, prin care se acordă sprijin AM și Organismelor Intermediare în procesul de evaluare a proiectelor majore și a celor aferente Axei Prioritare 4. În cadrul acestor contracte se au în vedere și instruirii ale personalului implicat în acest proces.
- În plus, au fost realocate resurse umane din cadrul diverselor direcții ale AM POS Mediu către Direcția Programare și Evaluare, acest lucru ducând la eficientizarea în ansamblu a procesului de evaluare.
- Scurtarea perioadei între aprobarea proiectului și semnarea Contractului de Finanțare prin:
 - transmiterea către Beneficiari a Contractului de Finanțare în format draft, anterior primirii deciziei CE de aprobare a finanțării proiectului, astfel încât acesta să cunoască din timp obligațiile ce-i revin prin semnarea Contractului de Finanțare și să demareze pregătirea documentelor/procedurilor necesare implementării proiectului.
 - pregătirea în paralel a Ordinului și Contractului de Finanțare de către AM și OI - uri;
- Susținerea Beneficiarului în faza de implementare a proiectului prin:
 - elaborarea de anexe detaliate la Contractul de Finanțare (care explică în mod clar cum se definesc cheltuielile eligibile în cadrul proiectului, cum se realizează monitorizarea și raportarea, cum se pregătesc cererile de prefinanțare și rambursare, cum se implementează măsurile de informare și publicitate, cum se identifică și raportează neregulile, etc);
 - elaborarea și punerea la dispoziția Beneficiarului a modelelor de documentații de atribuire, specifice pentru fiecare tip de contract: servicii, execuție lucrări, proiectare și execuție lucrări, furnizare;
 - clarificarea unor aspecte privind lansarea și derularea procedurilor de achiziție publică de către anumite de categorii de Beneficiari (ONG-uri), care nu au calitatea de autoritate contractantă conform OUG 34/2006, cu suportul ANRMAP;
 - instruirea Beneficiarilor de a demara procedurile de achiziții publice anterior aprobării proiectelor de către CE, pentru scurtarea timpului dintre semnarea Contractului de Finanțare și transmiterea de către aceștia a cererii de Prefinanțare/Rambursare;
 - transmiterea de instrucțiuni clare către Beneficiari cu privire la necesitatea urgentării plăților către contractori, prin utilizarea la maxim a prefinanțării pe care o primesc, precum și întocmirea și transmiterea Cererilor de Rambursare imediat după efectuarea plăților;
 - organizarea de întâlniri cu Beneficiarii pe aspecte vizând implementarea proiectelor (achiziții publice, aplicarea Legii 10/1996, H.G. 28/2008, etc.), diseminarea lecțiilor învățate precum și metode aplicate în vederea deblocării problemelor apărute;
 - asigurarea unui help desk permanent la OI și AM, în scopul clarificării tuturor aspectelor legate de implementarea proiectelor.
- Reducerea perioadei de verificare a Cererilor de Rambursare prin:

- *modificarea Acordului de Delegare de atribuții a Organismelor Intermediare privind verificarea conformității contractelor din cadrul proiectului cu studiul de fezabilitate aprobat;*
 - *emiterea de Instrucțiuni la Contractul de Finanțare pentru clarificarea modalității de completare a Cererilor de Rambursare și simplificarea listei documentelor anexate la acestea, ceea ce a condus la reducerea perioadei de verificare a Cererilor de Rambursare, atât la nivelul Organismelor Intermediare cât și la AM.*
 - *verificarea cu prioritate de către AM și OI a Cererilor de Rambursare depuse de beneficiari, în raport cu toate celelalte sarcini de serviciu; astfel, s-a redus timpul de procesare a cererilor de rambursare, respectiv a autorizării plăților la nivelul Organismelor Intermediare și al Autorității de Management, de la 55 de zile la 40 de zile;*
- *În vederea creșterii numărului cererilor de rambursare depuse de beneficiari, s-au intensificat eforturile privind conștientizarea beneficiarilor cu privire la necesitatea accelerării ritmului plăților către contractori, respectiv a solicitării la rambursare a plăților efectuate, astfel:*
- *La sfârșitul fiecărei luni, se solicită beneficiarilor actualizarea estimărilor privind cererile de rambursare care se vor depune în luna următoare;*
 - *În funcție de cererile depuse în cursul lunii, se transmit scrisori prin care se solicită justificarea motivelor pentru care nu s-au respectat estimările transmise și măsurile ce vor fi adoptate de fiecare Beneficiar pentru recuperarea intarzierilor;*

II. Analiza globală a procesului de pregătire, evaluare și selecție a proiectelor

a) Evoluția portofoliului de proiecte majore la nivelul POS Mediu

- Aprobarea de către AM și CE a 5 proiecte majore în valoare de aprox. 362 milioane Euro;
- Evaluarea de către AM și transmiterea la CE a 6 proiecte în valoare de aprox. 403 milioane Euro;
- Evaluarea și finalizarea procesului de aprobare de către AM a 32 Master Planuri;
- Evaluarea a 8 Master Planuri (finalizare estimată pentru anul 2010);
- Continuarea procesului de pregătire a studiilor de fezabilitate și a aplicațiilor de finanțare pentru un număr de 58 de proiecte;
- Inițierea procesului de pregătire a 7 noi proiecte majore.

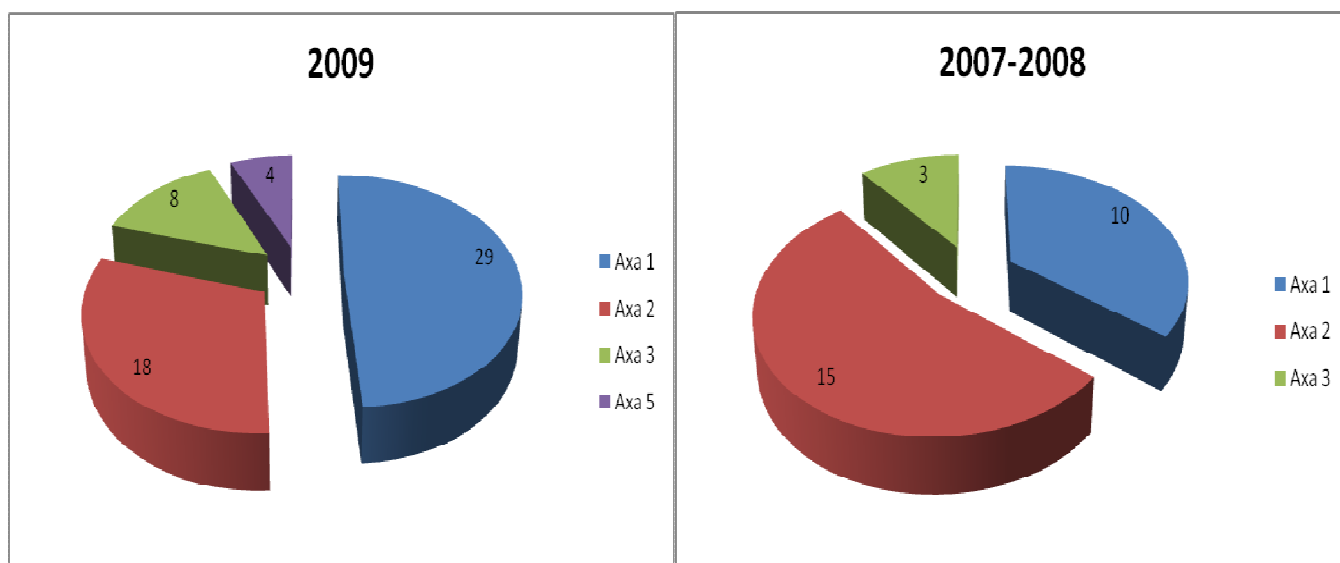
b) Evaluarea și selecția proiectelor

b.1. Stadiul evaluării proiectelor majore – Axele 1, 2, 3 și 5 – sectoarele de apă, deșeuri, termoficare și inundații

Din portofoliul de proiecte majore estimate a fi finanțate prin POS Mediu (în total 93 de proiecte), în cursul anului 2009 au fost depuse la AM și OI-uri în vederea evaluării aproximativ **59 de proiecte** pe axele 1, 2, 3 și 5. Pentru 33 dintre aceste proiecte au fost aprobate Planurile de Investiții pe Termen Lung (Master Planuri).

Astfel, comparativ cu anul 2008, când s-au depus doar 28 de proiecte majore, din care 18 se aflau în faza de elaborare a Master Plan-urilor, se constată un progres important, în sensul creșterii numărului de proiecte depuse la AM și OI cu aproximativ 107%.

O situație detaliată pe fiecare axă prioritară este prezentată mai jos:

Analiza procesului de evaluare

Procesul de evaluare/finalizare a aplicațiilor de finanțare pentru proiectele majore a întâmpinat dificultăți cauzate în principal de:

- complexitatea cerințelor de pregătire a proiectelor derivate atât din legislația națională cât și din cea comunitară; modificarea anumitor cerințe pe parcursul pregătirii proiectelor;
- întâzieri în finalizarea cadrului instituțional necesar accesării finanțării;
- probleme legate de disponibilitatea terenurilor pentru realizarea investițiilor;
- lipsa de expertiză a personalului implicat în evaluarea proiectelor;

Pentru creșterea ratei de aprobare a proiectelor majore aflate în portofoliu, AM POS Mediu a întreprins **măsuri concrete de eficientizare** a procesului de evaluare. Astfel:

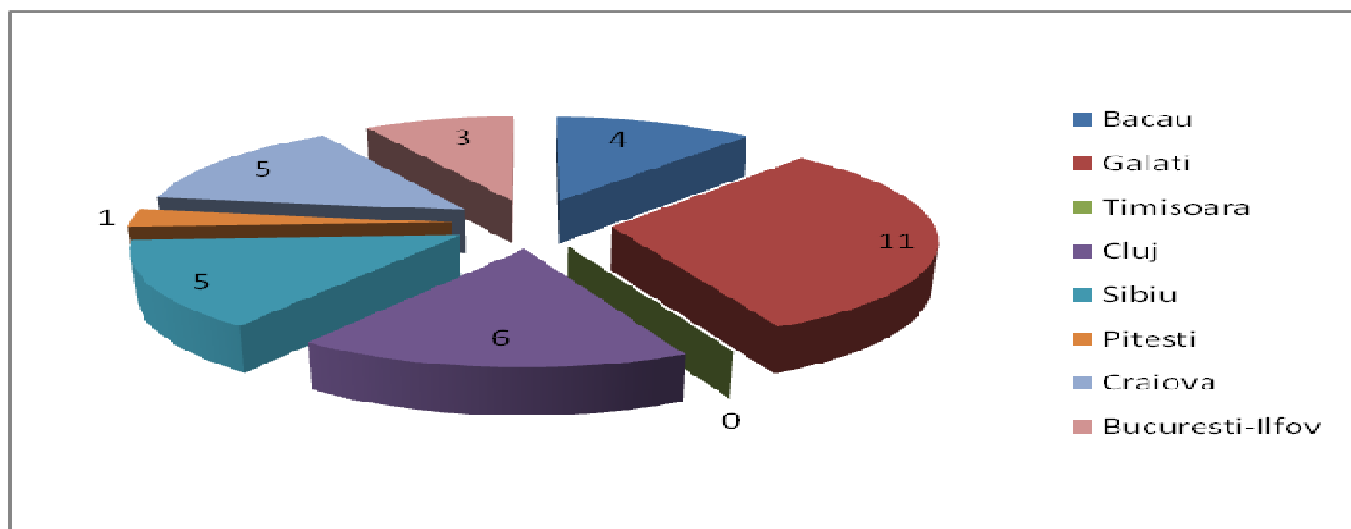
- ✓ Prin Acordul de Delegare de atribuții, la începutul anului 2009, Organismele Intermediare au primit noi atribuții în ceea ce privește evaluarea proiectelor majore, fiind modificate în consecință și procedurile interne de lucru ale AM și OI.
- ✓ La sfârșitul anului 2009, AM a contractat un proiect de asistență tehnică, finanțată din Axa 6 a POS Mediu, prin care se acordă sprijin AM și Organismelor Intermediare în procesul de evaluare a proiectelor majore. În cadrul contractului sunt prevăzute și instruirii ale personalului AM și OI implicat în acest proces.

- ✓ În plus, au fost realocate resurse umane din cadrul diverselor direcții ale AM POS Mediu către Direcția Programare și Evaluare.

b.2. Situația proiectelor altele decât cele majore - Axa 4 – Protecția naturii

În cursul anului 2009, la nivelul celor 8 Organisme Intermediare au fost depuse în cadrul celei de-a doua sesiuni **35 de proiecte**.

La sfârșitul anului 2009, situația proiectelor depuse la nivelul fiecărui OI în cadrul sesiunii 2 de proiecte se prezenta în felul următor:

Depunerea unui număr de proiecte relativ mai mic în cadrul sesiunii 2 de proiecte (față de sesiunea 1) a fost determinată în mare măsură de modificările legislative care au vizat înființarea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate. Această structură a fost înființată în anul 2008, dar nu a devenit operațională în anul 2009 fiind desființată prin Legea nr. 329/2009. Această situație a generat o situație de incertitudine cu privire la situația juridică a contractelor de administrare și custodie, întrucât ANAP era concepută ca având un rol esențial în derularea unor astfel de proiecte, precum și în emiterea avizelor din domeniu. Aceste modificări au făcut imposibilă depunerea de proiecte de către administratorii și custozii ariilor naturale protejate.

Din totalul proiectelor depuse, 20 de proiecte au fost aprobate. Rata de aprobare a proiectelor din această sesiune a fost de aprox. 57%, înregistrându-se o creștere cu 26% față de prima sesiune de proiecte (în cadrul primei sesiuni desfășurată în perioada 2007-2008 rata de aprobare a proiectelor a fost de aprox. 31%).

Analiza procesului de evaluare

În ceea ce privește **derularea efectivă a procesului de evaluare, s-au constatat următoarele:**

- i) durate relativ mari pentru evaluarea proiectelor**, pentru toate etapele procesului de evaluare, prevazute de procedura de lucru, respectiv: admisibilitate, eligibilitate, evaluare relevanță și maturitate. Astfel, durata medie de evaluare a condițiilor de admisibilitate în cadrul celei de-a doua sesiuni de proiecte a fost de aproximativ 9 zile, a celor de eligibilitate de 11 zile, iar pentru evaluarea criteriilor de relevanță și maturitate au fost necesare, în medie, cca 30 de zile (aceste durate incluzand si solicitarile de clarificari). Această situație s-a datorat experienței relativ limitate a evaluatorilor din cadrul Organismelor Intermediare POS Mediu. În aceste condiții, pentru a veni în sprijinul Organismelor Intermediare și pentru facilitarea procesului de evaluare a aplicațiilor de finanțare în cadrul Axei Prioritare 4, AM POS Mediu a contractat la sfârșitul anului 2009 o asistență tehnică specializată.
- ii) insuficienta pregătire a proiectelor de catre solicitanți**; astfel, procesul de evaluare în ansamblu a suferit întârzieri importante cauzate și de lipsa de expertiză a solicitanților în întocmirea proiectelor, ceea ce a determinat implicit și revizuri succesive ale aplicațiilor de finanțare pentru aceste proiecte.

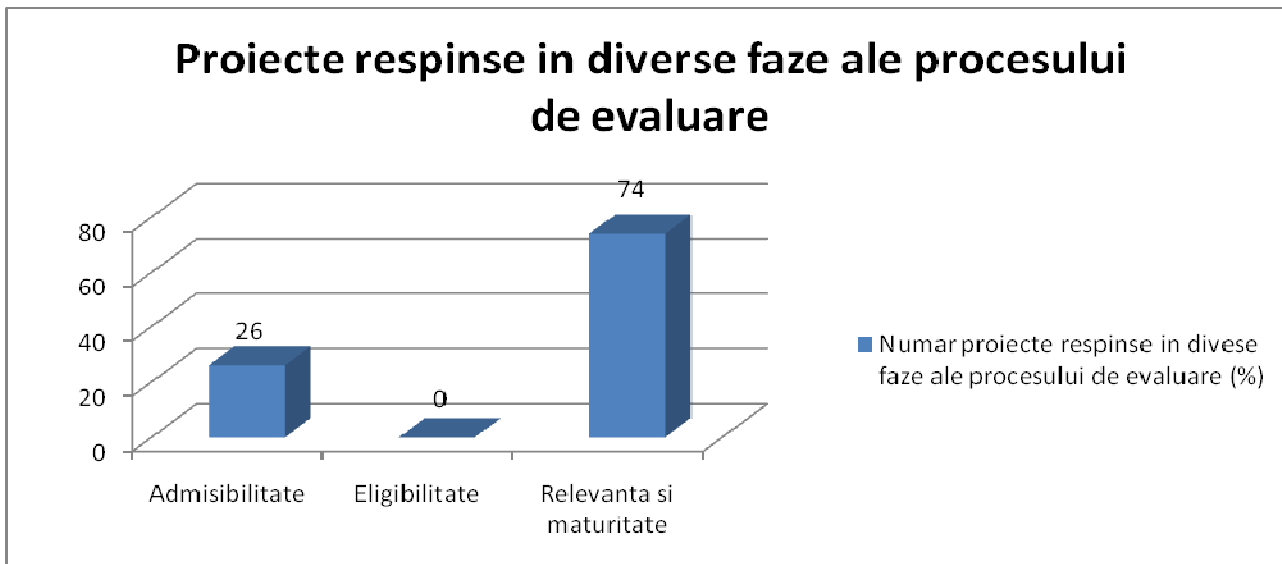
În ceea ce privește **proiectele respinse în cadrul celei de-a doua sesiuni**, se poate observa că numărul acestora (15 respinse din 35 depuse) a scăzut considerabil (cu aproximativ 50%) față de prima sesiune de proiecte (33 respinse din 48 depuse). Motivele principale care au stat la baza respingerii proiectelor depuse și evaluate la nivelul Organismelor Intermediare sunt următoarele:

- cereri de finanțare incomplete și/sau greșit completate, ca urmare a lipsei de experiență a solicitanților în completarea aplicațiilor;
- contribuție limitată la atingerea obiectivelor specifice Axei Prioritare 4;
- lipsa unei maturități depline a proiectelor depuse, atât din punct de vedere tehnic, cât și financiar.

Comparativ cu perioada 2007-2008 (prima sesiune de proiecte), se constată o scădere a numărului de proiecte respinse în fiecare fază a procesului de evaluare. O situație, pe fiecare etapă a procesului de evaluare, este prezentată în tabelul următor:

Sesiune proiecte	Proiecte respinse		
	Admisibilitate	Eligibilitate	Relevanță și maturitate
I	6	5	22
II	4	0	11

Raportat la cele trei faze specifice ale procesului de evaluare (admisibilitate, eligibilitate, relevanță și maturitate), situația la nivelul OI-urilor în cadrul sesiunii a doua se prezenta în felul următor:

Pentru sesiunea 3 de proiecte, lansată în luna octombrie 2009, au fost aduse modificări Ghidului Solicitantului în sensul flexibilizării condițiilor de accesare a finanțării comunitare în cadrul Axei Prioritare 4, fiind așteptat un număr ridicat de proiecte (notă: în cadrul acestei sesiuni au fost primite 61 de proiecte, aflate la data elaborării prezentului raport în etapa de finalizare a procesului de evaluare și selecție).

III. Analiza globală a stadiului implementării proiectelor aprobate

În cursul anului 2009 la nivelul POS Mediu s-au semnat 26 Contracte de Finanțare pentru proiecte aprobate în cadrul Axelor Prioritare 1, 2, 4.

1. Sector apă – AP1 POS Mediu

- 3 Contracte de Finanțare (Olt, Brașov și Teleorman), în valoare totală de 351.212.386 Euro: Valoarea eligibilă conform POS Mediu 358.379.986 Euro, din care:

• Fond de coeziune	304.622.988 Euro
• Buget de stat	46.589.398 Euro
• Buget local	7.167.600 Euro

Contribuția beneficiarului 25.717.965 Euro

- În cadrul contractelor de finanțare semnate în cursul anului 2009, au fost prevăzute a fi încheiate un număr de 144 contracte, din care 102 de lucrări, 25 de servicii și 17 de furnizare.

Prin proiectele din cadrul Axei prioritare 1 aprobate până la 31.12.2009 se vor realiza un număr de 42 stații de epurare (ceea ce reprezintă 21% din indicatorii stabiliți) și un număr de 59 de localități (ceea ce reprezintă 19,6% din indicatorii stabiliți) vor beneficia de facilități de apă noi/reabilitate în sistem regional.

Analiza procesului de implementare

- În cursul anului 2009 s-a derulat procesul de atribuire a contractelor din cadrul proiectelor majore aprobate în acest an, cât și a celor aprobate în anul anterior.
- Din totalul de 144 de contracte aferente celor 10 proiecte majore aflate în implementare, au fost lansate 69 de proceduri de achiziție publică, au fost semnate 17 contracte de servicii și 37 contracte de lucrări.
- Procesul de implementare a proiectelor aprobate a întâmpinat dificultăți datorită numărului mare de contracte din cadrul fiecărui proiect (10-21 contracte) și a complexității tehnice a contractelor pentru stațiile de epurare, stațiile de tratare apă potabilă, acestea conducând la întâzieri față de graficul de implementare inițial.
- Datorită volumului mare de informații cuprins în documentațiile de atribuire pentru contractele de lucrări, acestea au ridicat probleme atât la elaborarea cât și la aprobarea acestora de către beneficiari.
- De asemenea, pe parcursul procesului de atribuire a contractelor au existat întâzieri din cauza numeroaselor clarificări, a necesității prelungirii perioadelor de evaluare și a reluării procedurilor de atribuire.
- Principala cauză a întâzierii semnării contractelor, rămâne numărul mare de contestații depuse în diverse faze ale procedurii de atribuire a contractelor.

2. Sector deșeuri – AP 2 POS Mediu

- 3 Contracte de Finanțare (Bistrița-Năsăud, Giurgiu și Vrancea), în valoare totală de 90.258.606 Euro, din care valoarea eligibilă conform POS Mediu este de 92.100.618 Euro, respectiv:
 - FEDR 73.680.495 Euro
 - Buget de stat 16.578.111 Euro
 - Buget local 1.842.012 Euro
 - Contribuția beneficiarului 7.885.750 Euro
- În cadrul contractelor de finanțare semnate în cursul anului 2009, sunt prevăzute a fi încheiate un număr de 25 de contracte, din care 9 de lucrări, 10 de servicii și 6 de furnizare.

Prin proiectele din cadrul Axei 2 aprobate până la 31.12.2009, se vor implementa 3 sisteme de management integrat al deșeurilor la nivel județean (ceea ce reprezintă 10% din indicatorii stabiliți), vor fi construite 3 depozite regionale de deșeuri, 8 stații de transfer, 3 stații de compostare și 3 stații de sortare și vor fi închise 9 depozite de deșeuri municipale din zonele urbane (ceea ce reprezintă 6% din indicatorii stabiliți) și 400 de depozite de deșeuri din zonele rurale ceea ce reprezintă 26,7% din indicatorii stabiliți. Populația care va beneficia de sisteme îmbunătățite de management al deșeurilor va fi de aprox. 997.000 persoane (ceea ce reprezintă 12,4 % din indicatorii stabiliți).

Analiza procesului de implementare

- Din totalul de 25 de contracte aferente celor 3 proiecte majore aflate în implementare, au fost lansate 7 proceduri de achiziție publică și au fost semnate 2 contracte de servicii.
- Procesul de implementare a proiectelor aprobate a întâmpinat dificultăți datorită numărului mare de contracte din cadrul fiecărui proiect (7-9 contracte) și a slabei pregătiri a personalului beneficiarilor în implementarea unor proiecte de asemenea anvergură.
- Datorită volumului mare de informații cuprins în documentațiile de atribuire pentru contractele de lucrări, acestea au ridicat probleme în elaborarea și aprobarea acestora, atât consultanților, cât și beneficiarilor.

- De asemenea, pe parcursul procesului de atribuire a acestor contracte au existat întârzieri datorită numeroaselor clarificări, a necesității prelungirii perioadei de evaluare și a contestațiilor depuse de către ofertanți, în diverse faze ale procedurii de atribuire.

3. Sector protecția naturii – AP4 POS Mediu

- 13 Contracte de Finanțare, în valoare totală de 11.280.190 Euro, din care valoarea eligibilă conform POS Mediu este de 9.414.691 Euro, din care:
 - FEDR 7.531.753 Euro
 - Buget de stat 1.882.938 Euro
 - Contribuția beneficiarului: 1.865.499 Euro
- În cadrul contractelor de finanțare semnate în cursul anului 2009, sunt prevăzute a fi încheiate 151 de contracte de achiziție publică.

Prin proiectele din cadrul Axei 4 aprobate până la 31.12.2009, se vor realiza 11 planuri de management pentru ariile naturale și situri Natura 2000 (ceea ce reprezintă 4,58% din indicatorii stabiliți), iar suprafața ariilor protejate care beneficiază de măsuri de conservare va fi de 85.033 ha (ceea ce reprezintă 3% din indicatorii stabiliți)

Analiza procesului de implementare

- Din totalul de 151 de contracte aferente celor 13 proiecte aflate în implementare, au fost semnate 15 contracte.
- Procesul de implementare a proiectelor aprobate a întâmpinat dificultăți datorită numărului mare de contracte din cadrul fiecărui proiect (chiar și peste 30 de contracte) și a slabei pregătiri a personalului beneficiarilor în implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene.

Analiza stadiului implementării financiare a programului

Dificultățile serioase întâmpinate în etapa de pregătire/evaluare a proiectelor la nivelul AM și de implementare a acestora la nivelul beneficiarilor au avut consecințe importante asupra gradului de absorbție a fondurilor alocate prin program.

Pentru anul 2009 nivelul sumelor ce se vor rambursa prin POS Mediu a fost estimat la 88,74 milioane euro, din care:

- fonduri UE: 73,24 milioane euro
- Buget de stat: 15,50 milioane euro

Din totalul sumelor estimate a fi rambursate, FC reprezintă 59,27 milioane euro, iar FEDR 13, 97 milioane euro. Rezultă așadar un grad de realizare de numai 14,64%.

În perioada 2007-2009 POS Mediu a utilizat mecanismul plății directe, conform căruia, după autorizarea plăților de către AM și transmiterea declarațiilor de cheltuieli la ACP, ACP efectua plățile către beneficiari.

O analiză a termenelor de procesare a cererilor de rambursare de către organismele intermediare și autoritatea de management ca și de efectuare a plăților de către ACP relevă următoarele: perioada medie de procesare a fost de 6 zile la nivel OI, 5 zile la nivel AM și 9 zile la nivel ACP.

Aprobarea conformității sistemului de management și control al POS Mediu

Pe baza examinării efectuate în cursul anului 2008, Comisia Europeană a considerat documentele de evaluare a conformității ca fiind acceptabile și drept urmare, în data de 16.01.2009, prin scrisoarea nr. 00335 CE a acceptat conformitatea sistemului de management și control aplicat la nivel POS Mediu, întrunindu-se condiția pentru efectuarea primei plăți intermediare în conformitate cu prevederile articolului 85 din Regulamentul CE 1083/2006.

În data de 23.12.2009, Autoritatea de Audit a transmis Comisiei Europene, Raportul anual de control și opinia anuală de control pentru anul 2009. Ca urmare a examinării documentelor transmise, Comisia Europeană a considerat că Raportul anual de control și opinia anuală de control sunt acceptabile și întrunesc cerințele articolului 62 (1) lit. d din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006. Aceste aspecte au fost comunicate prin intermediul adresei nr. 00949/05.02.2010.

Misiuni de audit și control

În cursul anului 2009 au fost desfășurate, la nivelul Autorității de Management și Organismelor Intermediare pentru POS Mediu, misiuni de verificare de către Comisia Europeană - Direcția Generală pentru Politică Regională a Comisiei Europene - DG Regio, Autoritatea de Audit din cadrul Curții de Conturi a României, Autoritatea de Certificare și Plată, Serviciul Audit Public Intern(SAPI), după cum urmează:

- Direcția Generală pentru Politică Regională a Comisiei Europene, în conformitate cu art. 72.2 al Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1083/2006 a desfășurat o misiune de audit în perioada 07-09.12.2009, conform planului de audit stabilit în perioada 2009-2010. Acțiunea face parte din activitatea pe care o vor desfășura serviciile Comisiei în perioada 2009-2010 pentru revizuirea activității Autorității de Audit în legătură cu sarcinile care îi revin conform art. 62 din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1083/2006 pentru auditurile fondurilor FEDR și Fond de Coeziune (reperformarea parțială a auditului sistemului de management și control POS Mediu, efectuat de Autoritatea de Audit în perioada 25.02.-30.06.2009). În urma misiunii de verificare, recomandarea principală a echipei de audit din cadrul DG Regio a fost ca Autoritatea de Audit să desfășoare, la nivel național, o misiune în scopul identificării contractelor pentru care s-a utilizat ca și criteriu de evaluare experiența experților.

Având în vedere această recomandare, Autoritatea de Audit a demarat, în anul 2010, o misiune, inclusiv la nivelul POS Mediu

- Autoritatea de Audit din cadrul Curții de Conturi a României a efectuat în perioada 19.03.2009 – 19.05.2009, în conformitate cu Legea 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, o misiune de audit de sistem, la sediul Autorității de Management pentru POS Mediu, în vederea obținerii unei asigurări rezonabile că sistemul de management și control stabilit pentru POS Mediu funcționează eficient, astfel încât să ofere o asigurare rezonabilă că Declarațiile de cheltuieli prezentate Comisiei sunt corecte și că tranzacțiile care stau la baza acestora sunt legale și în conformitate pentru POS Mediu.

Autoritatea de Audit a transmis, în data de 18.06.2009, proiectul raportului de audit, solicitând Autorității de Management un punct de vedere cu privire la constatările și recomandările formulate. În data de 25.06.2009, Autoritatea de Management a transmis punctul său de vedere, iar ca urmare a acestuia, Autoritatea de Audit a finalizat misiunea prin raportul comunicat în data de 30.06.2009.

Concluzia raportului a fost:

„Ca urmare a verificărilor efectuate cu ocazia prezentei misiuni de audit, s-a obținut asigurarea rezonabilă că sistemul de management și control instituit pentru PO Mediu funcționează încât să ofere o suficientă asigurare că declarațiile de cheltuieli prezentate Comisiei sunt corecte și că

tranzacțiile care stau la baza acestora sunt legale și corecte, dar sunt necesare unele îmbunătățiri.

Au fost identificate o serie de deficiențe, din care, mare parte sunt minore, fără a avea un impact semnificativ asupra sistemului, dar și unele deficiențe care au un impact moderat asupra acestuia. Pentru deficiențele constatate au fost formulate recomandări care urmează a fi implementate de către entitățile din sistem, în vederea îmbunătățirii sistemului de management și control PO Mediu.”

În scopul implementării recomandărilor, în perioada 30.06.2009 – 31.12.2009, AM POS Mediu a efectuat un număr de 25 revizii ale procedurilor operaționale aplicate și a elaborat 2 proceduri operaționale noi. Modificările au urmărit implementarea recomandărilor formulate atât de către Autoritatea de Audit, cât și de către alte entități care au desfășurat misiuni de audit/control.

Conform Acordului privind managementul financiar și control la nivelul POS Mediu încheiat între Autoritatea de Certificare și Plată și Autoritatea de Management POS Mediu, Autoritatea de Certificare și Plată a desfășurat la sediul Autorității de Management patru misiuni de verificare în anul 2009 pentru verificarea la fața locului a documentelor pe baza cărora au fost întocmite Declarațiile lunare de cheltuieli nr. 1-11, precum și a respectării procedurilor interne de lucru în conformitate cu pista de audit.

În urma celor patru misiuni de verificare, Autoritatea de Certificare și Plată a certificat toate cheltuielile solicitate prin intermediul celor 11 declarații lunare, cu excepția sumei de 61.420 lei aferentă unui proiect finanțat prin Axa prioritară 6 - Asistență Tehnică, Domeniul major de intervenție 6.2. – Sprijin pentru informare și publicitate, pentru care s-a propus suspendarea certificării până la pronunțarea de către instanța judecătorească a unei hotărâri definitive și irevocabile pentru cauza respectivă.

Serviciul Audit Public Intern a desfășurat 2 misiuni de verificare, astfel:

- Prima misiune de verificare s-a desfășurat la sediul OI București pentru evaluarea stadiului pregătirii și a capacității OI București de a implementa asistență financiară comunitară post aderare - 12.05.2009;
- Cea de-a doua misiune a fost solicitată și coordonată de către Unitatea de Coordonare și Armonizare a Auditului Public Intern din cadrul Ministerului Finanțelor Publice și a vizat evaluarea stadiului pregătirii și trecerii la implementarea proiectelor finanțate din Instrumente Structurale (perioada 26.06.2009 - 20.10.2009).

Totodată, în cursul anului 2009, au continuat eforturile de optimizare a activității AM și OI POS Mediu, fiind actualizate și dezvoltate procedurile operaționale pentru implementarea POS Mediu așa cum s-a arătat mai sus.

Agenda Lisabona

Pe parcursul anului 2009 a continuat preocuparea AM POS Mediu pentru implementarea obiectivelor și a politicilor Lisabona, atât în cadrul proiectelor aflate în pregătire cât și a celor în implementare.

Nivelul estimat al cheltuielilor de tip Lisabona în cadrul POS Mediu este estimat la cca 5% din totalul alocării de fonduri UE pentru acest program, conform categoriilor listate în Anexa IV la Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006. Această contribuție este dată de cheltuielile care se vor realiza în cadrul Axei Prioritare 3

„Reducerea poluării și a efectelor schimbărilor climatice prin reabilitarea sistemelor de încălzire urbană, pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare” prin intervențiile legate de promovarea eficienței energetice prin îmbunătățirea sistemelor de termoficare, și al Axei Prioritare 6 „Asistență tehnică”, prin intervențiile de îmbunătățire a capacității administrative prin cheltuielile de tip asistență tehnică.

Cu toate acestea, autoritățile române consideră că POS Mediu are o contribuție mult mai mare la îndeplinirea obiectivelor Agendei Lisabona decât se reflectă în codurile Lisabona „earmarking”.

În acest sens, în pregătirea proiectelor s-au avut și se vor avea în vedere în continuarea procesului de pregătire, aspecte prin care aceste proiecte pot contribui la realizarea obiectivelor stabilite prin agenda Lisabona, aspecte cum ar fi:

- *Stimularea potențialului de creștere economică și dezvoltare a regiunilor prin investiții în zonele urbane și rurale promovând o abordare integrată la nivel regional.* Se previzionează, astfel, dezvoltarea mediului de afaceri în zone considerate poli de creștere, prin asigurarea infrastructurii pentru serviciile de apă, canalizare, deșeuri și termoficare, precum și prin conservarea patrimoniului natural.
- *Susținerea implementării unor strategii coerente pe termen mediu și lung în domeniul mediului,* prin aplicarea unui program major de investiții pe șapte ani, ca bază pentru o dezvoltare durabilă pe termen lung.
- *Mobilizarea unor resurse adiționale.* Activitățile susținute de POS Mediu completează resursele naționale publice și private, venind în întâmpinarea strategiilor de dezvoltare naționale și regionale.
- *Buna guvernare și sisteme inovative de management.* Prioritățile POS Mediu sunt concepute pentru a sprijini creșterea capacității de management în domeniul protecției mediului, pentru a încuraja o practică a evaluării proiectelor și programelor, pentru a crește transparența în procesul decizional și cooperarea la nivel regional (cooperare formalizată prin legislația privind regionalizarea) pentru a încuraja cooperarea în evaluarea efectului asupra mediului a POS Mediu și în schimbul de bune practici în folosirea indicatorilor de performanță pentru prioritizarea măsurilor la nivel regional.
- *Reducerea efectelor schimbărilor climatice*
Proiectele finanțate în cadrul Axei Prioritare 3, care vizează poluarea cauzată de sistemele de termoficare urbană în localitățile cele mai afectate de poluare, vor avea o contribuție semnificativă în vederea atingerii țintelor fixate deja de UE în sfera energiei și schimbărilor climatice, regăsite sub codul ”20/20/20”, respectiv cu termen de realizare până în anul 2020:
 - Reducerea cu 20 % a emisiilor de bioxid de carbon față de anul 1990;
 - Reducerea consumului de energie cu 20 %;
 - Minimum 20 % din energie să se producă din surse regenerabile.
- *Crearea unei economii competitive, conectate și mai ecologice*
Utilizarea mai eficientă a resurselor, inclusiv a energiei, precum și aplicarea unor tehnologii noi, mai ecologice, vor stimula creșterea economică, vor crea noi locuri de muncă și servicii și vor sprijini UE atât în menținerea unei baze de producție puternice și a unui sector al serviciilor solid, cât și în atingerea obiectivelor în materie de mediu și schimbări climatice.
Modernizarea infrastructurii (apa, deseuri, termoficare) reprezintă un element care va contribui, de asemenea, la îndeplinirea acestor obiective.
- *Promovarea investițiilor care au ca scop îmbunătățirea eficienței energetice.*
Acest aspect este relevant cu precădere pentru Axa Prioritară 3 (termoficare), dar și pentru axele prioritare 1 (infrastructură de apă) și 2 (managementul deșeurilor), proiectele de infrastructură urmărind îmbunătățirea eficienței energetice, reducerea pierderilor, reducerea consumurilor etc.

Îmbunătățirea eficienței energetice va fi, de asemenea, vitală deoarece este cel mai ieftin mod de reducere a emisiilor, și în același timp, de creștere a gradului de independență energetică a Europei.

Concluzie:

Având în vedere că investițiile în infrastructura vor atrage peste 80% din fondurile disponibile prin POS Mediu, se așteaptă ca acestea să aibă un impact economic și social real la sfârșitul perioadei de programare și implementare.

Principiul parteneriatului

AM a acordat o importanță deosebită dezvoltării unui parteneriat strâns cu toți factorii cheie interesați, încă din primele etape ale elaborării POS Mediu. MMP a identificat partenerii relevanți pentru procesul de consultare și decizie pentru POS Mediu.

Acești parteneri au fost implicați și în elaborarea/actualizarea Ghidurilor Solicitantului, contribuțiile lor fiind luate în considerare la întocmirea documentelor finale. Un exemplu pertinent este colaborarea dintre AM POS Mediu și ONG-urile de mediu, OI-uri și potențialii beneficiari ai Axei Prioritare 4 în elaborarea și revizuirea Ghidului Solicitantului aferent acestei axe, pentru toate sesiunile de depunere de proiecte desfasurate pana in prezent.

De asemenea, AM POS Mediu a inițiat sau organizat numeroase evenimente, seminarii, dezabateri la nivel național, central și local cu implicarea unor asociații reprezentative precum Asociația Română a Apei, Asociația Română de Salubritate, ECOROM, ONG-uri de mediu, etc. De asemenea, AM POS Mediu a organizat, cu sprijinul CE și al amabsadelor acreditate în România, un eveniment de mare amploare pentru a prezenta potențialilor investitori oportunitățile de finanțare oferite de POS Mediu.

În plus, Organismele Intermediare POS Mediu au stabilit parteneriate cu autoritățile publice locale, rețelele de multiplicatori de informație europeană, Agențiile de Dezvoltare Regională, Camerele de Comerț etc. pentru diseminarea informațiilor și promovarea POS Mediu la nivel regional.

În realizarea procesului de regionalizare, care este forța motrică a majorității operațiunilor POS Mediu, a fost luată în considerare opinia partenerilor relevanți (Ministerul Administrației și Internelor, autoritățile publice locale etc.) Cu suportul acestor parteneri, AM POS Mediu a organizat în lunile mai și iulie 2009 două evenimente de anvergură - seminarul de închidere a programului FOPIP I, respectiv Forumul Național privind Regionalizarea.

Pe parcursul anului 2009, AM POS Mediu a organizat o serie de acțiuni care au vizat asigurarea unei corelări adecvate a diferitelor programe de finanțare din sectorul de mediu, finalizate cu o ampla reuniune interministerială organizată în luna iulie 2009 la care au fost invitate toate entitățile implicate în finanțarea și implementarea proiectelor din sectorul de mediu.

În anul 2009, în procesul de pregătire a proiectelor, AM POS Mediu a avut întâlniri și consultări frecvente cu factorii implicați în elaborarea și implementarea proiectelor (firme de consultanță, potențialii beneficiari, ministerele de resort, etc), în scopul asigurării unui proces de implementare corespunzător.

În concluzie, implicarea din timp a factorilor relevanți în procesul de consultare și luare a deciziilor s-a dovedit o experiență utilă. În același timp, AM a acordat o atenție deosebită calității proceselor de

consultare și negociere cu considerarea următoarelor aspecte: ascultarea „activă” a opiniilor partenerilor, înțelegerea altor considerații relevante pentru program, analiza atentă a implicațiilor legale ale programului, transmiterea de mesaje, argumente și instrucțiuni clare, pregătire de documente pentru discuție etc.

Verificări încrucisate pentru evitarea dublei finanțări

Una dintre preocupările principale a AM POS Mediu este evitarea dublei finanțări, încă din faza de pregătire a proiectelor, prin corelarea investițiilor propuse a fi finanțate din POS Mediu cu cele finanțate de alte instituții/programe de investiții din sectorul de apă/apă uzată (Compania Națională de Investiții, Programul Național de Dezvoltare Rurală, Programul Operațional Regional, O.G. nr. 7/2006 privind instituirea Programului de dezvoltare a infrastructurii și a unor baze sportive din spațiul rural H.G. nr. 904/2007 privind unele măsuri pentru realizarea programelor multianuale prioritare de mediu și gospodărire a apelor ce conțin obiective de investiții în infrastructura de mediu, care se vor executa în perioada 2007 – 2013, H.G. nr. 920/2007 privind finanțarea programelor multianuale prioritare de mediu și gospodărire a apelor ce conțin obiective de investiții în infrastructura de mediu, care se vor executa în perioada 2007 - 2010 pe teritoriul Rezervației Biosferei "Delta Dunării" etc.) sau asigurarea complementarității acestora.

În cursul lunii iulie 2009, AM POS Mediu a organizat o reuniune interministerială în cadrul căreia toți factorii implicați au fost informați cu privire la importanța corelării diferitelor programe de finanțare, astfel încât printr-o abordare unitară să se asigure o infrastructură funcțională și eficientă. În urma acestui eveniment, Ministerul Mediului și Pădurilor a transmis conducerii Guvernului României o notă detaliată prin care s-au prezentat o serie de situații de suprapuneri și au fost propuse măsuri menite să contribuie la o mai bună coordonare a investițiilor de mediu.

În anul 2009 AM a continuat colaborarea cu Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) în baza protocolului P46/14.08.2007 prin care s-a stabilit modul de asigurare a complementarității PNDR și POS Mediu cu privire la investițiile pentru sectoarele de apă/apă uzată și deșeuri. În baza acestui document, cele două autorități centrale se informează periodic, atât cu privire la propunerile de proiect depuse pentru finanțare, cât și asupra proiectelor aprobate. De asemenea, la nivel local, structurile teritoriale ale celor 2 autorități de management (OI POS Mediu și Centrul Regional de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit) au o colaborare permanentă, astfel încât să fie evitate orice fel de suprapuneri între investițiile finanțate prin cele două programe.

Până în prezent au existat câteva cazuri de potențiale suprapuneri în cadrul proiectelor pregătite pentru finanțare din POS Mediu și alte programe cu finanțare publică. Aceste situații au condus la întâzieri semnificative în pregătirea, respectiv în implementarea proiectelor, din cauza necesității luării unor măsuri corective în vederea evitării dublei finanțări de către AM POS Mediu și celelalte autorități implicate.

Astfel, se impune întărirea colaborării și sporirea eforturilor pentru conștientizarea autorităților locale de a aplica efectiv prevederile Master Planurilor regionale aprobate.

Toate acestea vor conduce la optimizarea costurilor de investiții și operare precum și la evitarea situațiilor de dubla finanțare.

2.2. INFORMAȚII PRIVIND CONFORMITATEA CU DREPTUL COMUNITAR

Pe parcursul anului 2009, una din preocupările majore ale AM POS Mediu a fost de a asigura conformitatea operațiunilor finanțate din instrumentele structurale cu legislația comunitară și națională, respectiv prevederile privind licitațiile publice, protecția mediului, promovarea egalității de șanse și regulile privind competiția.

Astfel, Autoritatea de Management pentru POS Mediu a subliniat necesitatea respectării regulamentelor și principiilor europene în mai multe documente de referință. În Ghidurile Solicitanților au fost incluse informații detaliate și cerințele ce trebuie respectate în privința achizițiilor publice, egalității de șanse, dezvoltării durabile, ajutorului de stat. De asemenea, criteriile de eligibilitate pentru toate operațiunile POS Mediu prevăd obligația de conformare cu legislația și principiile europene, evidențiată prin angajamente ale solicitantului, depuse odată cu aplicația pentru finanțare comunitară.

Ajutorul de stat

Conform regulilor impuse prin POS Mediu și a regulamentelor europene în domeniu, operațiunile POS Mediu nu fac obiectul legislației ajutorului de stat.

Achiziții publice

Pe parcursul anului 2009 au avut fost emise acte normative având ca obiect unele măsuri de îmbunătățire a legislației privind achizițiile publice, respectiv OUG nr.34 din 2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii:

- OUG nr.19/2009 privind unele măsuri în domeniul legislației referitoare la achizițiile publice prin care s-a transpus în legislația națională Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în cea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE) nr. L335 din 20 decembrie 2007; Prin aceeași Ordonanță de Urgență s-a modificat pragul valoric până la care se pot face achiziții directe, ceea ce a contribuit la fluidizarea procesului de atribuire pentru contractele având valoarea sub 15.000 euro.
- OUG nr.72/2009 pentru modificarea și completarea OUG nr.34 din 2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, ca urmare a sesizării unor neconcordanțe între prevederile OUG nr.19/2009 cu cele ale Directivei 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în cea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică.
- H.G. nr. 834/2009 de modificare și completare a H.G. nr. 925/2006 pentru aprobarea normelor de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractelor de achiziție publică a fost eliminată posibilitatea utilizării în atribuirea unui contract de servicii, ca factor de evaluare “experiența experților”.

Posibile dificultăți/riscuri în asigurarea conformității cu dreptul comunitar pentru perioada următoare

Deși în cursul anului 2009, ca perioadă de raportare, nu au fost înregistrate dificultăți în asigurarea conformității cu regulamentele europene, pe termen mediu au fost semnalate câteva riscuri în asigurarea conformității în domeniul achizițiilor publice, rezultate din aplicarea prevederilor O.U.G. nr. 19/2009 *privind unele măsuri în domeniul legislației referitoare la achizițiile publice*.

Cu toate că prin O.U.G. nr.19/2009 a fost redusă perioada de evaluare a ofertelor, autoritățile contractante beneficiare ale proiectelor finanțate prin axa 1 POS Mediu, luând în considerare și complexitatea acestor proiecte majore au solicitat, prin clarificări, prelungirea acestei perioade de evaluare.

În anul 2009, la recomandarea Direcției Generale pentru Politică Regională din cadrul Comisiei Europene, a fost eliminată posibilitatea utilizării în atribuirea unui contract de servicii, ca factor de evaluare “experiența experților”, fapt materializat prin H.G. nr. 834/2009 de modificare și completare a H.G. nr. 925/2006 pentru aprobarea normelor de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractelor de achiziție publică.

Atribuirea contractelor s-a realizat pe baza unor criterii obiective care asigură respectarea principiilor de transparență, de nediscriminare și de egalitate de tratament și care garantează aprecierea ofertelor în condiții eficiente de concurență. Prin urmare, s-au aplicat două criterii de atribuire și anume criteriul „prețul cel mai scăzut” și criteriul ”ofertei cele mai avatajoase din punct de vedere economic”.

Operațiunile finanțate din POS Mediu sunt în concordanță cu principiile dezvoltării durabile, acestea fiind selectate pe baza unei strategii de dezvoltare pe termen lung pentru sectorul relevant care ține seama de dimensiunile economice, sociale și de mediu în mod integrat. Limitarea schimbărilor climatice este, de asemenea, luată în considerare, la finanțarea investițiilor promovate în cadrul POS Mediu.

Operațiunile POS Mediu sunt conforme cu obiectivele politicii de mediu comunitare referitoare la conservarea, protejarea și îmbunătățirea calității mediului, raționalizarea utilizării resurselor naturale, protejarea sănătății umane.

De asemenea, proiectele de infrastructură sunt supuse procedurii de evaluare a impactului de mediu, conform legislației în vigoare.

În plus, proiectele finanțate prin Axele Prioritare 1, 2, 3, 4 și 5 trebuie să respecte directivele europene, specifice fiecărui domeniu în parte (în principal: Directiva Cadru Apă, Directiva Cadru Deșeuri, Directiva Habitate, Directiva privind conservarea păsărilor sălbatice, Directiva privind limitarea emisiilor anumitor poluanți care provin de la instalațiile mari de ardere, Directiva privind inundațiile etc.). Obligațiile de conformare cu cerințele directivelor europene și a legislației de mediu se regăsesc și în Ghidurile Solicitantului.

Pentru proiectele pregătite și evaluate în perioada de raportare, s-au înregistrat o serie de probleme în ceea ce privește aplicarea legislației în domeniul evaluării impactului asupra mediului și al evaluării efectelor proiectelor asupra siturilor Natura 2000. De asemenea, pentru sectorul deșeurilor s-au înregistrat anumite întârzieri ca urmare a solicitării CE (scrisoarea nr. ARES(2010)33844/21.01.2010) cu privire la

inclusiunea componentelor de închidere a depozitelor de deseuri neconforme în cadrul procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului. Pe termen scurt și mediu se pot anticipa anumite dificultăți în aplicarea noilor prevederi în materie (HG 445/2009) și legislația subsecventă.

Având în vedere existența anumitor necorelări între directivele comunitare în domeniul achizițiilor publice și legislația românească referitoare la licențierea operatorilor de salubritate, a fost necesară inițierea unui proces de modificare a legislației relevante. Astfel, autoritățile române responsabile au inițiat un proiect de modificare a Legii nr. 51/2006 privind serviciile de utilitate publică și a Legii nr. 101/2006 privind serviciile de salubritate. Modificările se referă, în principal, la eliminarea obligativității obținerii unei așa-zise “pre-licențe” de către operatori înainte de participarea la licitațiile publice pentru delegarea serviciilor publice de apă sau salubritate.

În această situație, în cursul anului 2009 autoritățile române (MAI, MMP, ANRMAP) s-au angajat să inițieze demersurile legale pentru modificarea prevederilor Legii nr. 51/2006, a Legii nr. 101/2006 și ale HG nr. 745/2007, pentru conformarea cu aquis-ul comunitar.

De asemenea, pe parcursul anului 2009, au fost continuate demersurile pentru aprobarea în Parlamentul României a modificărilor legislative privind transpunerea în legislația românească a prevederilor comunitare referitoare la aplicarea regulilor „in house”, în cazul Operatorilor Regionali și Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară din sectorul de apă și apă uzată. În acest context, CE a solicitat autorităților române eliminarea alin 1¹ art 34 din Legea nr. 51/2006 care prevede posibilitatea privatizării operatorilor regionali care beneficiază/au beneficiat de fonduri europene, această prevedere fiind în contradicție cu regulile “in house”.

2.3. PROBLEME IMPORTANTE ÎNREGISTRATE ȘI MĂSURILE ADOPTATE PENTRU REZOLVAREA LOR

- ✓ **Capacitate administrativă limitată a autorităților locale în pregătirea și implementarea proiectelor**, reflectată în întârzieri în punerea datelor necesare la dispoziția consultanților și calitatea scăzută a documentațiilor furnizate pentru finalizarea proiectelor.

Măsuri adoptate:

- Organizarea de întâlniri și reuniuni periodice cu beneficiarii proiectelor în scopul familiarizării acestora cu cerințele și condițiile de accesare a finanțării;
- Realizarea de sesiuni de instruire cu participarea membrilor Unităților de Implementare a Proiectelor, în cadrul contractelor de asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor;

- ✓ **Dificultăți în procesul decizional la nivelul autorităților publice locale**, concretizate în amânarea luării unor decizii importante pentru continuarea pregătirii proiectelor (aprobarea listelor de investiții, aprobarea Master Planurilor, amânarea unor decizii esențiale pentru constituirea cadrului instituțional aferent proiectelor regionale: constituirea Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară și a Operatorilor Regionali, semnarea contractelor de delegare a gestiunii serviciilor, asigurarea unui nivel suficient al capitalului social al operatorilor regionali, etc).

Măsuri adoptate:

- Intensificarea eforturilor AM și OI (prin resurse proprii sau ale echipelor de consultanță - AT FOPIP I și II, AT-uri pregătire proiecte) pentru facilitarea înțelegerii proiectelor și a necesității adoptării deciziilor necesare promovării proiectelor;

- Implicarea directă a conducerii MMP și a reprezentanților Comisiei Europene pentru adoptarea la timp a deciziilor necesare constituirii cadrului instituțional aferent proiectelor regionale.
- ✓ **Existența unui deficit de finanțare de aproximativ 1,2 mld. Euro înregistrat în cazul Axelor prioritare 1 și 2.** Acest deficit a apărut ca urmare a necesității de a reconsidera costurile de investiții în anumite județe, în sectoarele de apă și deșeuri. Fără asigurarea resurselor financiare, finanțarea a 12-15 proiecte, în sectoarele menționate, rămâne incertă.

Măsuri adoptate:

 - Înaintarea către conducerea MMP și a Guvernului României a unor informații detaliate, cu prezentarea unor soluții concrete pentru acoperirea deficitului de finanțare estimat;
 - Identificarea posibilităților de realocare a anumitor sume de bani în cadrul programului operațional, pentru finanțarea unei părți a deficitului.
- ✓ **Necesitatea corelării numeroaselor programe destinate finanțării investițiilor aferente Axelor prioritare 1 și 2 în scopul evitării dublei finanțări și pentru asigurarea unei complementarități adecvate a acestor investiții încă din faza de inițiere a proiectelor.**

Măsuri adoptate:

 - Întocmirea și actualizarea periodică a unei baze de date cu proiecte finanțate prin alte programe sau surse de finanțare;
 - Intensificarea consultărilor cu autoritățile și instituțiile implicate în finanțarea proiectelor (în particular MDRT – CNI, MADR – AM PNDR și Comisia pentru aplicarea Ordonanței 7/2006);
 - Informarea Guvernului cu privire la situația finanțării investițiilor de mediu la nivelul țării și solicitarea unor măsuri concrete pentru asigurarea unei corelări și complementarități adecvate a acestora.
- ✓ **Expertiza limitată a personalului implicat în gestionarea contractelor de Asistență Tehnică pentru pregătirea proiectelor, precum și în procesul de evaluare a Aplicațiilor de Finanțare;**

Măsuri adoptate:

 - Alocarea unor resurse umane suplimentare (realocări interne) pentru asigurarea unui proces corespunzător de pregătire și evaluare a proiectelor, afectat de fluctuația continuă a personalului la nivel AM și OI;
 - Externalizarea parțială a activității de evaluare: contractarea unor servicii de consultanță specializată pentru evaluarea proiectelor;
 - Demersuri în vederea deblocării posturilor în administrația publică pentru personalul implicat în gestionarea fondurilor europene, insuficient în raport cu volumul și complexitatea sarcinilor curente de lucru.
- ✓ **Dificultati întâmpinate de beneficiari în contractarea creditelor pentru asigurarea cofinanțării proiectelor**

Măsuri adoptate:

 - Aducerea problemei în atenția Guvernului României și susținerea demersurilor pentru emiterea unor acte normative care să reglementeze acordarea unor garanții guvernamentale la acordarea creditelor pentru beneficiari ceea ce a dus la adoptarea OUG 9/2010 privind aprobarea Programului de sprijin pentru beneficiarii proiectelor în domeniul prioritare pentru economia românească, finanțate din instrumentele structurale ale Uniunii Europene alocate României;

- ✓ **Interpretări diferite ale unor aspecte legislative în domeniul achizițiilor publice** de către reprezentanții organismelor desemnate cu rol în monitorizare și control - ANRMAP, UCVAP și CNSC - (ex: detalierea, în vederea stabilirii valorii estimate a contractelor de servicii, a modului de calcul al onorariilor experților pe baza tarifelor, puncte de vedere diferite în ceea ce privește stabilirea criteriilor de selecție și atribuire a contractelor de achiziții publice).

Protocolul de colaborare în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, a funcționat și în decursul anului 2009, ANRMAP răspunzând la solicitarea AM POS Mediu pentru clarificarea diverselor aspecte legislative în procesul de atribuire prin verificarea procedurilor de atribuire în cazurile în care UCVAP nu a fost prezent.

Măsuri adoptate:

- În cadrul AM a fost realizată o bază de date cu informațiile privind verificarea procedurilor de atribuire, primite de la UCVAP, ANRMAP, utilizarea acestora contribuind în viitor la reducerea timpului necesar pentru soluționarea unor cazuri similare;
- Elaborarea unor instrucțiuni de aplicare a legislației privind achizițiile publice, simplificarea procedurii de soluționare a contestațiilor.

- ✓ **Reglementări insuficiente și contradictorii privind lucrările de investiții**

În anul 2009, a fost abrogat Ordinul comun nr. 915/465/415/2008 al ministrului economiei și finanțelor, ministrului transporturilor și ministrului dezvoltării, locuinței și lucrărilor publice *pentru aprobarea condițiilor contractuale generale și speciale la încheierea contractelor de lucrări.*

Măsuri adoptate:

- AM POS Mediu a recomandat beneficiarilor folosirea acestor condiții de contract în continuare în procesul de atribuire. Această propunere a avut în vedere multiplele avantaje ale acestor condiții de contract.

Diferențe între valoarea contractului de finanțare și valoarea efectivă a costurilor necesare implementării proiectelor, datorate evoluției reale a indicatorilor macro-economici și a variațiilor de curs valutar, în perioada de implementare față de cei previzionați în analiza economico-financiară efectuată în perioada de promovare a proiectului, situație care a persistă și pe parcursul anului 2009

Măsuri adoptate:

- AM a propus emiterea unor reglementări legale pentru stabilirea surselor de finanțare necesare acoperirii acestor diferențe și a modului de alocare. Aceste propuneri se află în fază de discuții la nivelul ministerelor relevante, fiind necesare analize mai detaliate privind impactul financiar real al acestor modificări în vederea optimizării utilizării resurselor financiare limitate.

- ✓ **Insuficiența și fluctuația personalului la nivelul AM/OI**

Una dintre problemele majore în anul 2009 a reprezentat-o insuficiența resurselor umane, dar și lipsa motivației financiare (salarizare necorespunzătoare), în principal comparativ cu structuri similare din cadrul altor programe operaționale.

În același timp, nivelul ridicat de responsabilitate al activităților desfășurate de personalul din AM/OI a condus și conduce în continuare la fluctuația (în sensul diminuării) personalului deja instruit în gestionarea acestui program operațional.

În contextul apariției O.U.G. 34/2009 *privind reglementarea unor măsuri financiare în domeniul cheltuielilor de personal în sectorul bugetar*, respectiv a suspendării ocupării prin concurs sau examen a posturilor vacante din cadrul autorităților și instituțiilor publice, dar și a procesului de fluctuație a personalului, pe parcursul anului 2009, gradul de ocupare a posturilor alocate structurilor care gestionează POS Mediu a scăzut, ajungând la finalul anului, la nivelul AM POS Mediu la aprox. 73% (99 de posturi ocupate din 136 de posturi alocate) față de 88% în 2008 (109 de posturi

ocupate din 124 de posturi alocate), iar la nivelul celor 8 OI POS Mediu la aprox. 92% (161 posturi ocupate din 176 de posturi alocate față de 93% în 2008 (164 posturi ocupate din 176 de posturi alocate).

Măsuri adoptate:

- În această situație, rămâne ca posibilă soluție completarea legislației privind salarizarea funcționarilor publici implicați în gestionarea fondurilor europene, cu posibilitatea acordării pe bază de criterii de performanță, a unor prime și stimulente acoperite din fondurile aferente Axei Prioritare „Asistență Tehnică” și deblocarea ocupării posturilor vacante, AM POS Mediu înaintând pe parcursul anului 2009 o serie de propuneri către ACIS și Guvernul României în acest sens;
- În aceste condiții au fost inițiate o serie de demersuri care să susțină continuitatea activității AM POS Mediu. Astfel, au fost identificate soluții de întărire a capacității administrative a AM, prin utilizarea unor persoane din cadrul OI București în derularea activităților curente ale AM POS Mediu.

✓ **Eliberarea din funcție a directorilor executivi ai celor 8 Organisme Intermediare pentru POS Mediu ca urmare a aplicării prevederilor O.U.G. nr. 37/2009, privind unele măsuri de îmbunătățire a administrației publice.**

Consecințele acestor schimbări puteau fi foarte grave, acestea implicând o serie de riscuri legate de mecanismul de implementare a POS Mediu

Măsuri adoptate:

- În urma demersurilor AM POS Mediu, situația a fost remediată prin emiterea în data de 06.11.2009 a ordinului ministrului mediului, de numire a foștilor directori executivi în « funcția publică de conducere vacantă de director al Organismului Intermediar».
- Ulterior, potrivit prevederilor O.U.G. nr. 105/06.11.2009 *privind unele măsuri în domeniul funcției publice, precum și pentru întărirea capacității manageriale la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ teritoriale și ale altor servicii publice, precum și pentru reglementarea unor măsuri privind cabinetul demnitarului din administrația publică centrală și locală, cancelaria prefectului și cabinetul alesului local* aceste instituții au ieșit de sub incidența O.U.G. nr. 37/2009.

✓ **Întârzieri semnificative între data aprobării proiectelor și data semnării primelor contracte de servicii și lucrări de către beneficiari**

În anul 2009 au fost înregistrate întârzieri semnificative în contractare din cauza aprobării cu întârziere a documentațiilor de atribuire, procedurilor de atribuire excesiv de lungi ca urmare a contestațiilor repetate și soluționării acestora de către multiplele organisme abilitate (UCVAP, ANRMAP, CNSC, Curtea de Apel, Înalta Curte de Casație și Justiție, Curtea Constituțională).

Măsuri adoptate:

- ✓ elaborarea și punerea la dispoziția Beneficiarilor a modelelor de documentații de atribuire, specifice pentru fiecare tip de contract: servicii, execuție lucrări, proiectare și execuție lucrări, furnizare;
- ✓ organizarea de întâlniri cu Beneficiarii pe aspecte vizând implementarea proiectelor cu respectarea legislației privind achizițiile publice, diseminarea lecțiilor învățate precum și soluții în vederea deblocării problemelor apărute în procesul de atribuire a contractelor.

2.4. MODIFICĂRI ÎN CONTEXTUL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI OPERAȚIONAL

În contextul crizei economice și financiare mondiale care s-a manifestat în cursul anului 2009 ca măsură de diminuare a riscurilor, Comisia Europeană a introdus o serie de modificări legislative de simplificare a procesului de accesare a fondurilor europene.

Având în vedere experiența acumulată în accesarea instrumentelor structurale în primii ani de implementare a programelor operaționale, a fost necesară ajustarea cadrului general de gestionare a asistenței financiare, concretizată prin apariția OUG nr. 64/2009 privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență și a normelor de aplicare a acesteia. Acest act normativ, introduce o serie de modificări cu privire la mecanismul defluxuri financiare la nivelul proiectelor, acestea fiind prezentate mai în detaliu în capitolele următoare.

Anul 2009 a reprezentat un moment important în ceea ce privește conformarea cu obligațiile asumate de România prin Tratatul de Aderare. Astfel, data de 16 iulie 2009, a reprezentat termenul limită pentru închiderea spațiilor de depozitare din zona rurală. În aceste condiții, autoritățile locale și județene au inițiat o serie de demersuri la nivel local, pentru închiderea acestor depozite neconforme, în vederea conformării cu legislația de mediu la termenele stabilite. Ca o consecință a acestei situații, ținta prevăzută pentru **indicatorul de program referitor la numărul de depozite din zona rurală prevăzute a fi închise (1500) prin POS Mediu va trebui modificat în viitorul apropiat.**

De asemenea, **având în vedere potențialele realocări de fonduri între axele prioritare ale POS Mediu, preconizate a fi efectuate în următoarea perioadă, ajustarea unora dintre indicatorii de program va deveni absolut necesară.** Sunt vizate în acest caz Axa Prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate istoric”- Domeniul Major de Intervenție 2 - Reabilitarea zonelor poluate istoric, Axa Prioritară 3 „Reducerea poluării și diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin restructurarea și reabilitarea sistemelor de încălzire urbană pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare”, Axa Prioritară 5 – “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”, Axa Prioritară 6 – Asistența Tehnică.

2.4.1 Evaluarea riscurilor în contextul crizei economico-financiare

Dat fiind faptul că pentru proiectele majore Ministerul Mediului și Pădurilor a alocat din timp resurse financiare pentru pregătirea acestora, din punct de vedere al asigurării finanțării, nu sunt preconizate efecte semnificative asupra procesului de pregătire a proiectelor.

Deși finanțarea proiectelor majore este asigurată, în contextul crizei economice înregistrate, furnizorii de servicii și lucrări întâmpină dificultăți serioase în derularea contractelor, inclusiv în asigurarea fluxului de numerar. A fost necesară astfel, flexibilizarea calendarului de plăți în majoritatea contractelor de asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor, gestionate la nivelul AM POS Mediu.

În anul 2009 a fost înregistrată o întârziere în absorbția fondurilor europene cauzată și de lipsa capacității financiare a agenților economici, reflectată în obținerea cu dificultate a scrisorilor de garanție bancare, ceea ce a condus implicit la întârzieri în începerea execuției lucrărilor.

2.4.2 Măsuri întreprinse pentru contracararea efectelor crizei

La nivel european, pentru simplificarea utilizării instrumentelor structurale, a fost revizuit Regulamentul (CE) nr. 1828/2006 prin Regulamentul (CE) nr. 846/2009 al Comisiei din 1 septembrie 2009 CE introducându-se măsuri de flexibilizare a condițiilor de finanțare, prin creșterea nivelului standard de prefinanțare.

La nivel național, în urma analizei activităților derulate în cursul anului 2009, s-au luat anumite decizii în vederea simplificării utilizării instrumentelor structurale, precum:

- ✓ Simplificarea Ghidurilor pentru solicitanți;
- ✓ Stabilirea unor criterii de eligibilitate mai flexibile pentru solicitanți;
- ✓ Instruirea noilor beneficiari privind posibilitatea demarării procedurilor de achiziții publice de către Beneficiari, anterior aprobării proiectelor de către CE;
- ✓ O altă măsură întreprinsă în procesul de achiziții publice a constat în modificarea O.U.G. nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii prin două ordonanțe de urgență prin care a fost redusă durata de evaluare a ofertelor și ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică;
- ✓ Îmbunătățirea reglementărilor privind managementul financiar și bugetar prin creșterea nivelului standard al prefinanțării pentru beneficiari (de la 20% la 30% din valoarea eligibilă în 2009) și prin acordarea posibilității beneficiarilor de a deschide conturi și la băncile comerciale ca și includerea în contractul de finanțare a prevederii referitoare la posibilitatea acordării de către Beneficiari contractorilor a unui avans de până la 10% din valoarea contractului încheiat.

AM POS Mediu a inițiat propuneri de modificări legislative a cadrului general privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale în scopul rezolvării problemei rambursării TVA-ului către Beneficiarii proiectelor majore de apă și apă uzată, în vederea eliminării riscurilor privind indisponibilitatea de fonduri la nivelul operatorilor de apă pentru asigurarea plății facturilor până la eventuala recuperare a TVA conform regulilor stabilite prin Codul de procedură fiscală. Această situație a fost reglementată prin apariția Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2009 privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență.

Având în vedere dificultățile pe care le-au întâmpinat Operatorii Regionali de Apă în contractarea împrumuturilor pentru asigurarea contribuției proprii, s-a propus un proiect de act normativ care presupune implementarea unui mecanism de garantare dedicat acelor beneficiari de fonduri structurale care nu reușesc să asigure din surse proprii fondurile necesare în acest scop. Printr-un astfel de mecanism, fondul de garantare mandatat de Ministerul Finanțelor Publice va emite garanții în numele și în contul statului în favoarea instituțiilor de credit care, în urma unei proceduri de selecție, vor putea acorda împrumuturi pentru categoriile de beneficiari eligibili. În urma consultărilor între factorii implicați în acest proces, s-a aprobat Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2010 pentru aprobarea programului de sprijin pentru beneficiarii proiectelor în domenii prioritare pentru economia românească, finanțate din instrumentele structurale ale Uniunii Europene alocate României.

În ceea ce privește simplificarea condițiilor de accesare a finanțării din POS Mediu, s-au întreprins următoarele acțiuni:

- ❖ Pentru Axele Prioritare 1, 2, 3, 5 din POS Mediu:
 - ✓ Revizuirea Ghidului Solicitantului, prin reducerea cerințelor cu privire la aprobarea proiectelor și disponibilitatea terenurilor;
 - ✓ Sistematizarea/clarificarea cerințelor CE și AM pentru proiectele majore, sub forma unor instrucțiuni clare cu privire la modul de prezentare a aplicațiilor de finanțare și a Studiilor de Fezabilitate;
 - ✓ Reducerea termenelor de pregătire a proiectelor majore, ca urmare a experienței acumulate în procesul de pregătire/evaluare a primelor proiecte majore.
 - ✓ Facilitarea procesului de evaluare prin contractarea unei asistențe specializate pentru evaluarea proiectelor majore.

- ❖ Pentru Axa Prioritară 4 din POS Mediu:
 - ✓ Reducerea numărului de documente solicitate la depunerea proiectului (anumite documente sunt solicitate numai în cazul în care proiectul este aprobat);
 - ✓ Depunerea și evaluarea continuă a proiectelor – pentru accelerarea procesului de aprobare.
 - ✓ Facilitarea procesului de evaluare a proiectelor precum și acordarea de sprijin potențialilor beneficiari în scrierea Aplicațiilor de Finanțare prin contractarea unei asistente specializate pentru evaluarea proiectelor aferente acestei axe prioritare și instruirea potențialilor beneficiari.

2.5. MODIFICĂRI IMPORTANTE ÎN SENSUL ARTICOLULUI 57 DIN REGULAMENTUL Consiliului Nr. 1083/2006

Nu este cazul.

2.6. COMPLEMENTARITATEA CU ALTE INSTRUMENTE

Programul Operațional Sectorial „Mediu” acoperă câteva domenii de interes pentru dezvoltarea regiunilor. De aceea, POS Mediu finanțează investiții complementare cu majoritatea celorlalte programe operaționale, contribuind astfel la dezvoltarea în ansamblu a regiunilor și a întregii țări. Domeniile de complementaritate între POS Mediu și celelalte programe operaționale sunt prezentate în tabelul următor:

POS Mediu	Alte programe operaționale
<p>Axa prioritară 1: Extinderea și modernizarea sistemelor de apă/apă uzată POS Mediu finanțează proiecte mari de infrastructură, care includ mai multe localități dintr-un județ, în special din zona urbană.</p>	<p>Programul Național de Dezvoltare Rurală include investiții în infrastructura de apă în zonele rurale. Pentru evitarea situațiilor de dublă finanțare, a fost semnat un protocol între Ministerul Mediului și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale în vederea asigurării complementarității intervențiilor finanțate în cadrul celor două programe operaționale.</p> <p>Între AM POS Mediu și AM PNDR și APDRP există o colaborare permanentă. Astfel, în baza Protocolului semnat, cele două autorități centrale se informează periodic, atât cu privire la propunerile de proiecte depuse pentru finanțare, cât și asupra</p>

POS Mediu	Alte programe operaționale
	<p>proiectelor aprobate.</p> <p>AM POS Mediu a pus la dispoziția AM PNDR, copii ale Master Plan-urilor regionale, astfel încât aceasta să poată efectua propria verificare. La nivel local, structurile teritoriale ale celor 2 autorități de management (OI POS Mediu și Centrul Regional de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit) au de asemenea, o colaborare continua.</p> <p>Selectarea operațiunilor pentru ambele programe se bazează pe același document regional strategic, planul de investiții pe termen lung în sectorul de apă pregătit în cadrul POS Mediu, pentru toate județele din România.</p>
<p>Axa prioritară 2: Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor și reabilitarea siturilor poluate istoric</p> <p>In cadrul DMI 1 al Axei prioritare2, POS Mediu finanțează proiecte mari de investitii, în general la nivel de județ, incluzând principalele obiective de infrastructură (depozite de deșeuri, stații de transfer, etc).</p> <p>In cadrul DMI 2 al Axei prioritare2, POS Mediu finanteaza un numar redus de proiecte pilot (3 proiecte) pentru reabilitarea siturilor contaminate istoric aflate in proprietatea autoritatilor locale.</p>	<p>Programul Operațional Regional finanțează reabilitarea siturilor industriale abandonate, în scopul sprijinirii dezvoltării afacerilor. Proiectele finanțate în cadrul POR includ, pe lângă reabilitarea și ecologizarea siturilor, construcția de utilități publice și infrastructură de afaceri, în vederea reutilizării zonei în scopuri economice și sociale.</p> <p>Programul Național de Dezvoltare Rurală finanțează proiecte mici de infrastructură pentru zona rurală (în special, facilități de colectare separată a deșeurilor, stații de compostare locale etc.)</p> <p>In baza Protocolului semnat între AM POS Mediu și AM PNDR, cele două autorități centrale se informează periodic, atât cu privire la propunerile de proiect depuse pentru finanțare, cât și asupra proiectelor aprobate. De asemenea, la nivel local, structurile teritoriale ale celor 2 autorități de management (OI POS Mediu și Centrul Regional de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit) au o colaborare permanentă, astfel încât să fie evitate orice fel de suprapuneri între investițiile finanțate prin cele două programe.</p>
<p>Axa prioritară 3: Reducerea poluării și a efectelor schimbărilor climatice prin reabilitarea sistemelor de încălzire urbană, pentru atingerea țintelor de eficiență energetică în localitățile cele mai afectate de poluare</p> <p>POS Mediu finanțează operațiuni la nivelul sistemelor municipale de încălzire, aflate in administrarea autoritatilor locale pentru reducerea emisiilor de gaze la sursa</p>	<p>POS Creșterea Competitivității Economice finanțează Instalații Mari de Ardere care furnizează curent electric în sistemul național de energie, în vederea eficientizării acestora și a reducerii emisiilor de gaze, obiectivul fiind siguranța alimentării cu energie electrică pentru economie.</p>

POS Mediu	Alte programe operaționale
și pentru îmbunătățirea eficienței energetice atât la nivel de centrală cât și de rețele.	
<p>Axa prioritară 4: Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii</p> <p>POS Mediu finanțează, operațiuni ce vizează îmbunătățirea managementului ariilor protejate și, în special, al siturilor din rețeaua NATURA 2000.</p>	<p>Programul Național de Dezvoltare Rurală și Programul Operațional pentru Pescuit asigură plăți compensatorii în conformitate cu Regulamentele CE nr. 1698/2005 și 1198/2006 privind activitățile care conduc la conservarea mediului, vizând și ariile protejate din rețeaua Natura 2000.</p>
<p>Axa prioritară 6: Asistență tehnică</p> <p>POS Mediu finanțează activități privind:</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementarea, managementul și evaluarea POS Mediu - informare și publicitate la nivelul POS Mediu 	<p>Programul Operațional “Asistență tehnică” finanțează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unei strategii de comunicare naționale, care vizează măsuri de informare și publicitate generale pentru instrumentele structurale; - activități de instruire pe tematică orizontală. <p>În cursul anului 2009 reprezentanții AM POS Mediu au participat la reuniunile Grupului de Lucru pentru Coordonarea Formării în domeniul Instrumentelor Structurale, ale Grupului de Lucru privind Promovarea Programelor Operaționale și ale Comitetului de Coordonare a Asistenței Tehnice, în vederea asigurării complementarității instrumentelor de finanțare pentru acest domeniu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - activități de instruire a utilizatorilor SMIS, organizate în cadrul proiectului „Dezvoltarea unei comunități eficiente și profesioniste de utilizatori SMIS - CSNR”, proiect finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională.

Pe parcursul anului 2009, au existat o serie de situații (în particular pentru sectorul de apă) în care s-au constatat potențiale suprapuneri între proiectele finanțate din POS Mediu și cele finanțate prin alte instituții și surse de finanțare (MDRT – Compania Națională de Investiții, MDRT – Programul Phare, Cancelaria Primului Ministru – Ordonanța 7/2006, Ministerul Mediului și Pădurilor – Programele Multianuale de Mediu. Administrația Fondului de Mediu etc). Ca atare, au fost necesare ajustări ale proiectelor pentru evitarea suprapunerilor. De asemenea, în unele cazuri, proiectele POS Mediu au trebuit modificate (schimbări de soluții tehnice, modificarea costurilor de investiții etc), pentru a asigura corelarea cu investiții similare în derulare. Prin eforturile AM și OI POS Mediu, situațiile de dublă finanțare au fost evitate, însă existența acestor necorelări a determinat întârzieri considerabile în finalizarea aplicațiilor.

2.7. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Sistemul de monitorizare

Sistemul de monitorizare nu a suferit modificări majore pe parcursul anului 2009. Pentru asigurarea unei monitorizări eficiente AM a delegat la Organismele Intermediare atribuții în monitorizarea contractelor încheiate de Beneficiari.

Astfel prin Actul adițional nr. 2 la Acordul de Delegare, AM a delegat la Organismele Intermediare atribuțiile de verificare a conformității Studiului de Fezabilitate cu Documentația de Atribuire și cu contractul de achiziție publică semnat.

Ca urmare a acestor verificări efectuate de Organismele Intermediare AM, în baza rapoartelor privind conformitatea contractelor încheiate de beneficiari, certifică eligibilitatea cheltuielilor din cadrul contractelor și conformitatea acestora cu Studiul de fezabilitate și cu Documentația de atribuire.

Comitetul de Monitorizare POS Mediu

În 2009, AM POS Mediu a organizat două reuniuni oficiale ale Comitetului de Monitorizare (în lunile mai și noiembrie). Principalele subiecte abordate au fost: evoluția generală a POS Mediu, obținerea acreditării sistemului de management și control (compliance assessment), menținerea stabilității la nivelul structurilor de gestionare a POS Mediu - AM, Organismele Intermediare, consolidarea portofoliului de proiecte majore aprobate și în pregătire, importanța procesului de regionalizare ca o condiție a obținerii finanțării din fonduri europene pentru proiectele de apă/apă uzată, necesitatea unei implicări mai mari din partea beneficiarilor, necesitatea asigurării unui personal corespunzător în cadrul AM și OI POS Mediu, prezentarea Strategiei de Asistență Tehnică, deficitul de finanțare înregistrat în cazul Axei Prioritare 1 și soluțiile propuse pentru remedierea acestei stări de fapt, numărul redus al cererilor de rambursare întregitate, explicat de beneficiarii POS Mediu prin întârzierile mari înregistrate în atribuirea contractelor, în urma prelungirii procedurilor de achiziție publică din cauza contestațiilor depuse de ofertanți, deblocarea situației referitoare la cadrul legislativ privind situația juridică a administratorilor/custozilor ariilor naturale protejate, trecerea de la 1 ianuarie 2010 la plata indirectă. În cadrul fiecărei reuniuni, reprezentanții Comisiei Europene și-au exprimat sprijinul pentru AM și OI POS Mediu și au apreciat eforturile depuse de personalul acestor structuri în procesul de pregătire și implementare a proiectelor finanțate prin POS Mediu.

Comitetul de Monitorizare organizat în luna mai 2009 a aprobat Raportul Anual de Implementare a POS Mediu pentru anul 2008.

Procesul de monitorizare, prin sistemul instituțional și operațional stabilit, asigură colectarea datelor privind implementarea operațiunilor (nivelul Beneficiarilor), verificarea acestora (nivelul Organismelor Intermediare), agregarea datelor la nivelul programului (nivelul Autorității de Management), raportarea către Comitetul de Monitorizare și Comisia Europeană.

În cursul anului 2009, sistemul de monitorizare a proiectelor implementate prin POS Mediu a fost definitivat și operaționalizat, prin îmbunătățirea procedurilor de lucru pe baza recomandărilor formulate de către Autoritatea de Audit în contextul procesului de evaluare a conformității de sistem.

SMIS - CSNR (Sistemul Unic de Management al Informației)

Pentru Sistemul Unic de Management al Informației pentru instrumentele structurale (SMIS-CSNR), anul 2009 a fost marcat de o activitate intensă de introducere de date, la nivelul tuturor structurilor utilizatoare. La sfârșitul anului 2009 erau configurați în SMIS-CSNR 1.447 de utilizatori, din cadrul celor 43 de instituții utilizatoare. Aceștia pot vizualiza, introduce sau valida date în modulele din sistem, în conformitate cu atribuțiile instituției din care fac parte și cu prevederile fișei de post. Pe parcursul semestrului II 2009, media conectărilor la sistem a fost de 3.599 utilizatori /lună, cu un maxim de conectări de 4.387 în luna octombrie.

La sfârșitul anului 2009, erau generate 9.552 de coduri SMIS, prin înregistrarea de cereri de finanțare și fuseseră introduse în sistem 175 de cereri de rambursare.

La nivelul AM și OI pentru POS Mediu erau înregistrați la sfârșitul anului 2009 un număr de 226 utilizatori și fuseseră introduse în SMIS aproximativ 40 cereri de finanțare.

ACIS a asigurat coordonarea și sprijinirea procesului de introducere a datelor în SMIS-CSNR, prin furnizarea de asistență utilizatorilor, inclusiv la sediul acestora, precum și prin corectarea erorilor datorate nerespectării procedurilor de către utilizatori. Pe tot parcursul anului 2009, rețeaua SMIS a funcționat la parametrii stabiliți, toate structurile utilizatoare având acces la sistem.

La sfârșitul anului 2009, ACIS a pus la dispoziția utilizatorilor un instrument adițional de raportare și export de date, ce utilizează în timp real baza de date a SMIS-CSNR, permițând realizarea flexibilă de raportări, în funcție de nevoile specifice ale diferitelor structuri utilizatoare, în plus față de rapoartele generate de sistem.

Progrese semnificative s-au înregistrat și sub aspectul instruirii utilizatorilor SMIS. În 2009 a demarat proiectul de formare a utilizatorilor SMIS-CSNR, până la sfârșitul anului 2009 fiind instruite circa 626 de persoane din cadrul autorităților de management, organismelor intermediare, Autorității de Certificare și Plată, Autorității de Audit și ACIS, în concordanță cu activitățile pe care le desfășoară, conform fișelor de post. O importanță deosebită s-a acordat și formării Coordonatorilor SMIS desemnați, fiind instruiți 76 de coordonatori SMIS.

Un număr de 80 persoane din cadrul AM și al OI pentru PO Mediu au beneficiat de instruire ca utilizatori SMIS-CSNR în anul 2009, din care 18 coordonatori SMIS.

În anul 2009 AM POS Mediu a făcut eforturi pentru introducerea în SMIS a datelor istorice, astfel încât până la sfârșitul anului aproape toate datele au fost introduse în timp real mai puțin informațiile referitoare la monitorizarea tehnică, această întârziere urmând să fie recuperată în primul trimestru al anului 2010.

EVALUARE

Evaluarea POS Mediu

Planul multi-anual de evaluare pentru POS Mediu prevede evaluarea intermediară a programului pentru anul 2011, având în vedere că majoritatea proiectelor propuse pentru finanțare din POS Mediu în perioada 2007-2013 sunt proiecte majore, în sensul prevederilor Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006 (cu o valoare mai mare de 25 milioane Euro), care necesită, prin natura lor, o perioadă mai lungă de timp pentru pregătire, aprobare și implementare. În acest sens, este evident că progrese semnificative privind aceste proiecte vor fi înregistrate abia începând cu perioada 2010 - 2011.

La nivelul Autorității pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale se desfășoară evaluări cu caracter orizontal în scopul îmbunătățirii capacității naționale de absorbție și a implementării generale a Cadrelor Strategice Naționale de Referință 2007-2013, coordonate de Unitatea Centrală de Evaluare.

Astfel, **Evaluarea formativă a instrumentelor structurale în România** încearcă să răspundă la următoarele teme:

- performanța reală a Instrumentelor Structurale în România față de așteptări și țintele stabilite, precum și față de capacitatea celor implicați în implementarea acestora;
- factorii interni și externi majori ce le influențează performanța;
- calitatea asistenței tehnice dedicată managementului și implementării Instrumentelor Structurale;
- calitatea măsurilor de informare și publicitate luate pentru publicul țintă;
- premisele create de portofoliile de proiecte și procesul de selecție a proiectelor pentru obținerea eficienței și eficacității fondurilor.

Un alt studiu de evaluare intitulat **Provocări legate de capacitatea beneficiarilor publici și privați** va realiza o analiză profundă a capacității beneficiarilor instrumentelor structurale și va explora modul în care aceasta influențează performanța fondurilor și atingerea rezultatelor așteptate.

De asemenea, pe baza evaluărilor intermediare ale programelor operaționale, sub coordonarea ACIS, va fi elaborat un **Raport sinteză** care va analiza o serie de aspecte strategice:

- Consecințele crizei economice asupra strategiei și a implementării acesteia;
- Relevanța, eficiența și eficacitatea programelor operaționale;
- Relevanța mecanismelor de implementare;
- Potențialul de îmbunătățire a impactului investițiilor, inclusiv creșterea sinergiei și complementarității între programe și priorități.

Aceste studii de evaluare au demarat în anul 2009 și vor fi finalizate pe parcursul anului 2010.

Pe parcursul anului 2009, personalul Direcției Programare Evaluare a participat la reuniunile Grupului de Lucru pentru Evaluare, coordonat de Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul ACIS.

Evaluarea intermediară a Programului Operațional Sectorial Mediu, planificată pentru anul 2011, va avea ca obiective:

- a) analiza progresului înregistrat în implementarea POS Mediu, ținând seama de obiectivele stabilite inițial.
- b) analiza calității, eficienței și consistenței strategiei și implementării programului operațional;
- c) stadiul și impactul procesului de regionalizare, ținând seama de abordarea strategică a POS Mediu, respectiv regionalizarea serviciilor publice, ca bază pentru prioritizarea și selecția proiectelor

Evaluarea intermediară va sprijini POS Mediu prin analizarea problemelor apărute în timpul implementării și va propune soluții specifice în vederea îmbunătățirii funcționării sistemului. De asemenea, această evaluare intermediară va aborda și perioada de programare următoare.

Pentru anul 2010 este planificată și o **evaluare a impactului și a gradului de implementare a măsurilor de informare și publicitate POS Mediu**. Pentru POS Mediu informarea și comunicarea corespunzătoare prezintă o deosebită importanță, în special în ceea ce privește promovarea proiectelor regionale, având la bază o abordare comună a autorităților locale din regiunea respectivă. Prin acest proces de evaluare se dorește analiza impactului măsurilor de comunicare adoptate de către AM POS Mediu în vederea informării potențialilor beneficiari asupra oportunităților de finanțare și asupra cerințelor POS Mediu, coroborat cu respectarea angajamentelor de mediu asumate de România prin Tratatul de Aderare.

Astfel, în a doua parte a anului 2010 vor fi demarate procedurile privind încheierea, prin Axa Prioritară 6 Asistență Tehnică a contractelor privind evaluarea intermediară POS Mediu și evaluarea impactului și a gradului de implementare a măsurilor de informare și publicitate POS Mediu.

3 – IMPLEMENTAREA POS MEDIU PE PRIORITĂȚI

3.1. AXA PRIORITARĂ 1: EXTINDEREA ȘI MODERNIZAREA SISTEMELOR DE APĂ/APĂ UZATĂ

3.1.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate

➤ Informații privind evoluția fizică și financiară a priorității

Evoluția portofoliului de proiecte

- Aprobarea a 2 proiecte majore - Olt și Brașov, în valoare de aprox. 262 mil Euro (fără TVA);
- Evaluarea și transmiterea la CE a 2 proiecte majore – Vrancea și Bistrița, în valoare de aprox. 190 mil Euro (fără TVA);
- Continuarea procesului de pregătire a celor 31 proiecte majore rămase în portofoliu după cum urmează:
 - Evaluarea și aprobarea a 15 Master Planuri (Alba, Satu Mare, Vâlcea, Hunedoara, Bacău, Buzău, Iași, Neamț, Prahova, Maramureș, Mehedinți, Argeș, Suceava, Timiș, Galați);
 - Continuarea procesului de pregătire a Master Planurilor pentru 3 județe (Caraș- Severin, Botoșani, Hunedoara – Deva); cele 3 documente se aflau la sfârșitul anului 2009 în proces de revizuire.

- Accelerarea procesului de pregătire a aplicațiilor de finanțare pentru un număr de 24 proiecte:
 - 14 aplicații de finanțare (Bihor, Brăila, Arad, Iași, Alba, Ilfov, Buzău, Dâmbovița, Constanța, Mehedinți, Timiș, Satu Mare, Hunedoara - Valea Jiului) elaborate și evaluate de către AM; acestea urmează a fi transmise la CE după atingerea nivelului de maturitate necesar și îndeplinirea tuturor condițiilor de eligibilitate (disponibilitatea terenurilor, constituirea cadrului instituțional etc.).
 - Alte 10 aplicații de finanțare în curs de finalizare (Vâlcea, Bacău, Neamț, Prahova, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu, Dolj, Maramureș); acestea urmează a fi supuse procesului de evaluare după finalizarea pregătirii documentațiilor.

Indicatori cheie		Tinte orientative cumulative								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Populația adițională conectată la serviciile de alimentare cu apă (nr.)	Realizare									
	Ținta									
	Valoarea de bază									
Populația echivalentă adițională racordată la servicii de canalizare (nr.)	Realizare									
	Ținta									
	Valoarea de bază									

Indicatori conform POS Mediu		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Localități ce beneficiază de facilități de apă noi/reabilitate în sistem regional (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				200		250			300	
	Valoarea de bază	60									
Stații de epurare noi/reabilitate (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				75		150			200	
	Valoarea de bază	30									
Populația conectată la serviciile de apă în sistem regional (%)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				62		64			70	
	Valoarea de bază	52									

Indicatori conform POS Mediu		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Apă uzată epurată corespunzător (din totalul volumului de apă uzată) - %	Realizare	0	0	0							
	Ținta				45		54			60	
	Valoarea de bază	35									
Companii regionale de apă create	Realizare	0	14	30							
	Ținta		10	25	35						
	Valoarea de bază	10									

În cadrul Axei Prioritare 1 sunt finanțate proiecte majore de apă și apă uzată de complexitate mare, fapt pentru care progresul indicatorilor din tabelul de mai sus nu este foarte evident la începutul perioadei de implementare în care principalul proces este reprezentat de procesul de atribuire.

Stadiul financiar al implementării Axei prioritare 1:

Prefinanțare solicitată: 163.711.861,97 euro

Număr Cereri de rambursare: 26 cu o valoare totală de 11.346.994,86 euro

Valoare totală Cereri de rambursare autorizate: 10.974.005,03 euro

Plăți: FC – 7.653.126,50 euro

Buget de Stat – 1.426.620,64 euro

Prefinanțare dedusă – 1.674.777,78 euro.

Analiza calitativă

Bugetul total alocat acestei axe este de 3,27 miliarde Euro, din care 2,78 miliarde Euro reprezintă fonduri europene nerambursabile (Fond de Coeziune).

Prin promovarea investițiilor în îmbunătățirea calității și a accesului la infrastructura de apă și apă uzată finanțate prin POS Mediu se urmărește asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în majoritatea zonelor urbane până în 2015 și stabilirea structurilor regionale eficiente pentru managementul serviciilor de apă/apă uzată.

Prin investițiile previzionate rezultate din implementarea a 42 proiecte majore, se urmărește realizarea unui număr estimat de 170 de stații de epurare noi sau reabilite și o creștere a volumului de apă uzată epurată corespunzător de la 35% din volumul total la 60%. În acest sens, este anticipată o creștere a ratei de conectare a populației la serviciile de apă în sistem regional de la 52% la 70%.

Investițiile vor fi efectuate pe întreg teritoriul României, asigurând promovarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate. În această privință, este anticipat ca un număr de 240 de localități să beneficieze de facilități de apă noi/reabilite în sistem regional.

Până la 31 decembrie 2009 au fost create 30 companii regionale de apă (care sunt responsabile de implementarea proiectelor), față de ținta intermediară prevăzută pentru anul 2009 de 25 companii. Totodată, valoarea contribuției UE la proiectele majore aprobate ce vizează investiții în sectorul de apă

reprezintă cca. 124,2% din valoarea alocărilor aferente acestor tipuri de investiții pentru perioada 2007-2009, iar bugetul acestei axe prioritare reprezintă 61,5% din bugetul programului. Având în vedere acest ritm de aprobare, până la sfârșitul anului 2010 portofoliul de proiecte majore va asigura angajarea integrală a fondurilor alocate acestui sector în cadrul POS Mediu.

Portofoliul de proiecte în pregătire pentru Axa Prioritară 1 include 33 de proiecte majore pentru care, în cursul anului 2009, AM POS Mediu a coordonat procesul de pregătire a aplicațiilor de finanțare.

În vederea asigurării unei mai bune coordonări a întregului proces de pregătire a proiectelor, în cursul anului 2009 AM POS Mediu a finalizat, cu sprijinul asistenței JASPERS, Ghidurile de elaborare a aplicațiilor de finanțare și a documentelor suport (Studiu de Fezabilitate, Analiza Cost-Beneficiu etc.) și a transmis consultanților o serie de instrucțiuni utile în scopul finalizării proiectelor din portofoliu. Cu toate acestea, au fost înregistrate anumite întârzieri, ale căror motive principale sunt prezentate în secțiunea următoare.

AM POS Mediu a organizat și misiuni informale de evaluare de către Comisia Europeană a 11 proiecte de apă/apă uzată (Brașov, Brăila, Vrancea, Bistrița-Năsăud, Dâmbovița, Arad, Alba, Iași, Ilfov, Buzău, Constanța), având ca scop analiza stadiului de pregătire a proiectelor, discutarea principalelor aspectelor critice și a măsurilor necesare în vederea accelerării finalizării acestora și transmiterii oficiale spre aprobare.

De asemenea, AM POS Mediu a continuat să acorde sprijin beneficiarilor proiectelor în dobândirea unei expertize corespunzătoare pentru a asigura o implementare eficientă a proiectelor, prin intermediul a două proiecte de asistență tehnică FOPIP I (finalizată în luna mai 2009) și FOPIP II – ambele vizând îmbunătățirea performanțelor operaționale și financiare ale operatorilor regionali.

În cursul anului 2009 din portofoliul aflat în pregătire au fost aprobate de către Comisia Europeană 2 proiecte majore (Olt, Brașov), alte două proiecte (Bistrița-Năsăud și Vrancea) au fost transmise Comisiei Europene spre aprobare (ambele fiind deja aprobate la data prezentului Raport), restul aflându-se în diverse stadii de pregătire.

Valoarea totală a celor 2 proiecte, fără TVA, este de 262.093.609 Euro, din **care:**

Valoarea eligibilă conform POS Mediu 241.992.295 Euro din care:

- Fond de coeziune 205.693.451 Euro
- Buget de stat 31.458.998 Euro
- Buget local 4.839.846 Euro
- Contribuția beneficiarilor 20.101.314 Euro

În anul 2009, s-au semnat 3 contracte de finanțare în valoare de: 351.212.386 Euro (304.622.988 Euro - FC și 46.589.398 Euro Buget de Stat) între AM POS Mediu și beneficiarii proiectelor din județele **Olt, Brașov și Teleorman.**

În cursul anului 2009, în cadrul proiectelor aprobate, s-au semnat 17 contracte de servicii în valoare de aproximativ 38 mil. Euro și 37 contracte de lucrări (FIDIC Roșu, FIDIC Galben) în valoare de aproximativ 196 mil Euro.

Față de situația de la sfârșitul anului 2008, numărul contractelor semnate la 31 decembrie 2009 a crescut de cca.8 ori (de la 7 contracte la 54), iar valoarea acestora a crescut de peste 12 ori (de la 20 mil. Euro la 234 mil. Euro).

Urmărirea stadiului implementării proiectelor aprobate s-a făcut prin participarea la misiuni de verificare la fața locului, atât din partea AM, cât și din partea OI. În urma acestor misiuni de verificare au fost transmise la AM rapoarte de verificare tehnică în care a fost prezentat progresul proiectelor.

Monitorizarea proiectelor s-a realizat și prin transmiterea de către OI la AM a rapoartelor sintetice lunare de monitorizare pe axe prioritare, care au fost întocmite în urma analizării rapoartelor de progres lunare primite de la Beneficiar.

Deși indicatorii fizici agreeți pentru Axa 1 nu au înregistrat o evoluție evidentă, pe contractele de lucrări aferente proiectelor de pe Axa 1 detalii fiind prezentate mai jos:

- Din cele 37 contracte de lucrări semnate în anul 2009, 24 sunt contracte tip Fidic Galben și 13 sunt contracte tip Fidic Roșu.
- Pentru 15 contracte tip Fidic Galben s-a dat Ordin de începere și a fost întocmit proiectul tehnic.
- Pentru 14 contracte tip Fidic Roșu a început execuția lucrărilor, înregistrându-se un progres fizic pentru contractele încheiate în cadrul proiectelor din județele Tulcea și Cluj în medie de 18%.

Pentru anul 2010, pentru proiectele aflate în implementare, se estimează semnarea a 82 contracte de lucrări, ceea ce reprezintă 57% din totalul contractelor de lucrări aferente celor 10 proiecte majore aprobate în cadrul Axei 1.

Din cele 17 contracte de servicii semnate în cursul anului 2009, 7 contracte sunt de Asistență Tehnică pentru Managementul Proiectului, 9 contracte de Asistență Tehnică pentru Supervizarea Proiectului și un contract de Asistență Tehnică de verificare proiect.

Prin contractele de Asistență Tehnică pentru Managementul Proiectului s-a realizat un progres în cadrul proiectului prin întărirea capacității instituționale a beneficiarilor și acordarea de sprijin în derularea procedurilor de achiziție publică a contractelor de lucrări.

Prin contractele de Asistență Tehnică pentru Supervizarea Proiectului se asigură Supervizarea lucrărilor în conformitate cu legislația națională privind execuția de lucrări cu sau fără proiectare a contractelor de lucrări.

Stadiul pregătirii și lansării procedurilor de achiziții publice

În procesul de implementare a proiectelor pe Axa Prioritară 1 au fost demarate 69 de proceduri de achiziții publice a căror documentație de atribuire a fost pregătită prin proiecte de asistență tehnică (ISPA, PHARE CES). Din cele 69 de documentații de atribuire, 7 sunt pentru contracte de servicii și 62 pentru contractele de lucrări (FIDIC Galben și FIDIC Roșu).

De asemenea, 18 proceduri începute în anul 2008 s-au finalizat prin semnarea contractelor în anul 2009. Beneficiarii proiectelor finanțate prin POS Mediu au întâmpinat o serie de întârzieri în procesul de atribuire a contractelor de achiziții publice.

Principalele cauze ale acestor întârzieri sunt determinate de următoarele aspecte majore:

- Dificultăți în desfășurarea procedurilor de achiziție publică. Au fost înregistrate întârzieri în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, din cauza unor factori precum:
 - Lipsa unor ghiduri orientative și de bune practici pentru autoritățile contractante, adaptate

specificului diverselor contracte de achiziție: lucrări, servicii (inclusiv consultanță), furnizare de bunuri;

- Elaborarea cu întârziere a documentațiilor de atribuire de către beneficiari / consultanți;
- Lipsa de experiență a beneficiarilor în promovarea/implementarea investițiilor de anvergură în infrastructură;
- Interpretări diferite ale unor aspecte legislative ale achizițiilor publice de către reprezentanții organismelor desemnate cu rol în monitorizare și control (ANRMAP, UCVAP și CNSC) care au dus la întârzierea proceselor de atribuire a contractelor, prin emiterea unor Note intermediare /Avize consultative, anularea procedurilor etc.;
- Lipsa unor modele de contracte de achiziție sectoriale în câteva domenii cheie (mai ales în domeniul lucrărilor de infrastructură: alimentare cu apă, tratarea apelor uzate, deșeuri solide, transport rutier, transport feroviar etc.), care să fie utilizate de beneficiari ca reper la încheierea contractelor rezultate în urma finalizării procedurilor de achiziție;
- Numărul mare de contestații ale procedurilor de achiziții publice, la care se adaugă termenele mari de emitere a deciziei CNSC și procese amânate la Curtea de Apel, inclusiv anularea, respectiv reluarea procedurilor de achiziție publică;
- Reluarea procedurii de achiziție pentru contractele de asistență tehnică ca urmare a modificărilor criteriilor de calificare și selecție și a criteriilor de atribuire.

În vederea remedierii unora dintre problemele semnalate de către beneficiari, precum și a accelerării procesului de achiziție publică, în anul 2009 a fost modificată legislația privind achizițiile publice, în sensul diminuării perioadelor de licitare și al flexibilizării procesului prin posibilitatea de a utiliza o procedură accelerată de licitare. Cu toate acestea, persistă încă dificultăți serioase în realizarea cu celeritate a achizițiilor publice.

- Capacitate și expertiză destul de limitată a beneficiarilor de a pregăti și implementa corespunzător proiecte; Deficiențele vizează în principal:
 - inexistența unui personal specializat suficient și cu experiență lipsa unei planificări strategice și a unei programări bugetare riguroase;
 - competențe scăzute în domenii cheie precum managementul de proiecte, achizițiile publice (inclusiv management de contract, respectiv încheierea actelor aditionale cu respectarea prevederilor legale) sau managementul financiar-bugetar.

Ca măsuri identificate pentru a veni în întâmpinarea acestor probleme, pot fi menționate mai multe inițiative, din partea AM POS Mediu de a pregăti programe de instruire specifice pentru beneficiarii contractelor de finanțare privind aplicarea clauzelor contractuale și gestionarea financiară a proiectelor, precum și a procedurilor de achiziții publice și gestionarea contractelor de lucrări.

Din cele 54 contracte semnate în cursul anului 2009:

- 32 contracte au fost contestate la CNSC. Principalele motive ale contestațiilor au fost neconcordanțele din documentațiile de atribuire, criteriile de atribuire, rapoartele de evaluare a procedurilor. Pentru 6 din acestea, ofertanții au depus plângere în continuare la Curtea de Apel.
- Pentru 13 contracte, procedura de atribuire a fost reluată (lipsă ofertanți, oferte neconforme, decizii CNSC, modificarea criteriilor de atribuire pentru contracte de servicii)

Aceste contestații au dus la întârzieri în atribuirea contractelor în medie de 6-8 luni în cazul reluării ajungând în cazul unor contracte la 12 luni.

La finele anului 2009, din cele 69 de proceduri de atribuire lansate în decursul anului, situația se prezintă astfel :

- 2 contracte semnate fără contestații;
- 52 contracte semnate după soluționarea contestațiilor cu întârzieri între 45 și 365 zile
- 15 contracte neatribuite din care: 7 proceduri contestate la CNSC, în așteptarea deciziei, 5 proceduri în proces la Curtea de Apel, 1 procedură la Înalta Curte de Justiție și Casație și 2 contracte blocate, datorită plângerii depuse de același ofertant la Curtea Constituțională

3.1.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor

Probleme în pregătirea proiectelor

✓ **Dificultăți în procesul decizional la nivelul autorităților publice locale**

Ca urmare a indeciziei autorităților locale, pregătirea proiectelor a înregistrat întârzieri semnificative. Cele mai serioase dificultăți au fost determinate de aprobarea cu întârziere a listelor de investiții prioritare și a altor documente de eligibilitate (de ex. Studiul de Fezabilitate și indicatorii tehnico-economici ai proiectului, documente privind asigurarea co-finanțării etc.). Totodată au fost înregistrate dificultăți în constituirea cadrului instituțional (de ex. crearea Operatorilor Regionali), precum și în identificarea terenurilor necesare investițiilor propuse în cadrul proiectelor. **Derularea, în paralel, a altor programe destinate finanțării investițiilor în sectorul de apă/apă uzată** (Compania Națională de Investiții, Programul Național de Dezvoltare Rurală, Programul Operațional Regional, Programul Operațional Sectorial Mediu, O.G. nr. 7/2006, H.G. nr. 904/2007, H.G. nr. 920/2007, HG 1517/2009 etc.) a determinat întârzieri în finalizarea unor proiecte, fiind necesare revizii repetate ale documentațiilor aferente, uneori aflate în stadiu avansat de pregătire.

Astfel, pentru a evita riscul **dublei finanțări, s-a propus corelarea la nivel național a acestor programe de investiții, astfel încât printr-o** abordare unitară să se asigure o infrastructură funcțională și eficientă în sectorul de apă/apă uzată.

În același timp, în vederea evitării dublei finanțări în sectorul de apă/apă uzată, AM POS Mediu și Organismele Intermediare au păstrat o legătură permanentă cu instituțiile finanțatoare, prin organizarea unor întâlniri periodice, , astfel încât să fie evitate orice fel de suprapuneri între investițiile finanțate prin cele două programe.

Întârzieri majore în livrarea de către firmele de consultanță a documentelor aferente aplicațiilor de finanțare

Calitatea slabă a asistențelor tehnice, în pofida ghidurilor și a instrucțiunilor diverse puse la dispoziția consultanților de către AM POS Mediu, a condus întârzieri majore în finalizarea proiectelor din cadrul acestei axe prioritare.

De asemenea, lipsa datelor și a unei colaborări adecvate cu factorii de decizie de la nivel local au determinat revizuirea repetată a documentelor suport ale aplicațiilor de finanțare.

✓ **Deficitul de finanțare**

Pentru îndeplinirea angajamentelor ce revin României pentru perioada 2007 – 2013 sunt prevăzute pentru finanțare prin POS Mediu proiecte de investiții în sectorul de apă/apă uzată în toate județele din țară.

Valoarea necesară finanțării acestor proiecte este de aproximativ 4,3 mld. Euro, în timp ce suma alocată prin POS Mediu este de numai 3,3 mld., rezultând un deficit de finanțare de cca. 1 mld. Euro, ceea ce a impus cu prioritate **identificarea unor surse suplimentare de finanțare**,

De altfel, și Comisia Europeană a subliniat necesitatea identificării unor surse adiționale de acoperire a deficitului de finanțare înregistrat, ca o condiție pentru continuarea procesului de aprobare a proiectelor majore în sectorul de apă/apă uzată, solicitând un angajament clar al Guvernului României în acest sens.

Au fost identificate următoarele soluții posibile:

1. Alocarea de fonduri de la bugetul de stat și/sau IFI, pentru finanțarea acestor proiecte în cadrul POS Mediu fără modificarea programului operațional (supracontractare), prin asumarea de către Guvernul României a angajamentului față de CE privind finanțarea acestui deficit;
2. Realocarea de fonduri între axele POS Mediu și între proiecte;
3. Revizuirea POS Mediu în 2011 și alocarea sumelor necesare de la alt program operațional care nu a performat, dar care dispune de fonduri considerabile.

Soluția optimă, care, în principiu, a fost agreată la nivel de principiu atât de autoritățile române cât și de CE este soluția nr. 1 care, asigură o flexibilitate crescută, creând premisele unei rate reale de absorbție, conform cu alocările aprobate în cadrul PO; în același timp, această soluție corespunde cu realitatea din România, având în vedere faptul că investițiile în sectorul de apă trebuie realizate, în această perioadă de programare, indiferent de sursa de finanțare, constrângere ce derivă din angajamentele asumate prin Tratatul de Aderare. În funcție de evoluția implementării, este posibil ca asigurarea resurselor necesare acoperirii deficitului să fie asigurată printr-un mix al soluțiilor prezentate mai sus.

Probleme în implementarea proiectelor

- ✓ **Durata mare în aprobarea documentațiilor de atribuire (DA) de către Beneficiar din cauza** lipsei de experiență a Beneficiarului în promovarea/implementarea investițiilor de anvergură în infrastructură, lipsei personalului de specialitate cu calificare corespunzătoare în cadrul OR (slabe asumări a responsabilității din partea Beneficiarului, reflectată prin indecizia în stabilirea soluțiilor tehnice.
 - ✓ Din cauza perioadei mari de timp dintre elaborarea Studiului de Fezabilitate și întocmirea proiectului tehnic a apărut necesitatea modificării acestuia urmare a realizării unor lucrări în regim de urgență pentru rețelele de apă și canalizare sau executarea lor din alte fonduri, ceea ce a condus la elaborarea DA cu întârziere de către Consultanți.
 - ✓ Deasemenea au fost situații care au necesitat modificări ale unor soluții tehnice stabilite la SF, ca urmare a studiilor suplimentare geotehnice, topografice, etc, efectuate pentru elaborarea documentațiilor de atribuire.
- ✓ **Întârzieri în contractare urmare a** proceselor de atribuire a contractelor excesiv de lungi prin depunerea contestațiilor de către ofertanți la toate instanțele judecătorești (CNSC, Curtea de Apel, Tribunal, Curtea Constituțională, Înalta Curte de Casație și Justiție), prelungirea duratei de evaluare a ofertelor datorată complexității caietelor de sarcini, cât și a clarificărilor făcute pe marginea acestora, a

expertizei reduse în domeniul achizițiilor publice a beneficiarului, proceduri de licitație anulate și reluate, uneori chiar de 5 ori din cauza lipsei ofertanților.

Un alt motiv de întârzieri în contractare au fost interpretările diferite ale legislației naționale privind atribuirea contractelor prin puncte de vedere divergente ale ANRMAP, CNSC și Curții de Apel și prin Decizia Curții de Apel care anulează Deciziile tuturor autorităților anterioare cerând reevaluarea ofertelor.

- **Soluții propuse**

- Reducerea perioadei de atribuire s-ar putea face prin elaborarea unor instrucțiuni de aplicare a legislației privind achizițiile publice, simplificarea procedurii de soluționare a contestațiilor.
- AM a organizat seminarii și întâlniri de lucru atât cu personalul OI cât și cu beneficiarii proiectelor, cu teme ca achiziții publice, aplicarea clauzelor contractuale și gestionarea financiară a proiectelor.
- În urma verificărilor administrative efectuate de OI/AM, la nivelul beneficiarilor, au fost propuse pentru personalul acestora Programe de instruire pentru achiziții publice și implementarea proiectelor, cu accent pe achiziția și implementarea contractelor de lucrări.

✓ **Durata mare de timp de la încheierea contractului de finanțare până la acordarea prefinanțării**

Ca urmare a semnării cu întârziere a primului contract din cadrul unui proiect, sunt beneficiari care au solicitat prefinanțarea cu întârziere de 8 luni față de semnarea contractului de finanțare

- **Soluții propuse**

- Demararea procedurilor de achiziții publice de către Beneficiari, anterior aprobării proiectelor de către CE;

✓ **Număr redus de cereri de rambursare depuse de beneficiari.**

Datorită specificului proiectelor majore de infrastructură de mediu care includ un număr mare de contracte (10-15 în cadrul fiecărui proiect), contractele de lucrări fiind atât contracte de execuție cât și proiectare și execuție, acestea necesită o perioadă lungă de implementare. Astfel în cazul contractelor care includ și proiectare prima cerere de rambursare s-a depus după 8-12 luni de la semnarea contractului. Lipsa personalului de specialitate în cadrul structurilor de implementare a beneficiarilor a condus la depunerea unui număr redus de Cereri de Rambursare, de exemplu un beneficiar a depus 1 cerere de rambursare în 16 luni de implementare.

- **Soluții propuse**

- Autoritatea de Management POS Mediu a instruit beneficiarii să acorde avansuri contractorilor pentru contractele semnate.
- AM și OI a verificat cu prioritate Cererile de Rambursare depuse de beneficiari, a organizat întâlniri de lucru cu beneficiarii și cu Organismele Intermediare.
- Au fost emise Instrucțiuni la contractul de finanțare pentru reducerea perioadei de verificare a Cererilor de Rambursare, atât la nivelul Organismelor Intermediare cât și la AM. Prin aceste

instrucțiuni s-a clarificat modalitatea de completare a Cererilor de Rambursare și s-a simplificat lista documentelor anexate la acestea.

3.2. AXA PRIORITARĂ 2: DEZVOLTAREA SISTEMELOR DE MANAGEMENT INTEGRAT AL DEȘEURILOR ȘI REABILITAREA SITURILOR CONTAMINATE ISTORIC

3.2.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate

Informații privind evoluția fizică și financiară a priorității

Evoluția portofoliului de proiecte

- Aprobarea a 3 proiecte majore - Bistrița, Giurgiu și Vrancea (în valoare de aprox. 100 mil Euro fără TVA);
- Evaluarea și transmiterea la CE a unui proiect major – Arad - în valoare de aprox. 30 mil Euro.
- Continuarea procesului de pregătire a celor 34 proiecte din portofoliu, după cum urmează:
 - Evaluarea și aprobarea a 11 Master Planuri județene – Mureș, Arad, Sibiu, Dolj, Prahova, Constanța, Buzău, Ialomița, Iași, Brăila, Tulcea (AT Phare CES 2006);
 - Continuarea procesului de pregătire a Master Planurilor pentru (Argeș, Bacău); cele 2 documente se aflau la sfârșitul anului 2009 în proces de revizuire.
 - Accelerarea procesului de pregătire a aplicațiilor de finanțare pentru un număr de 16 proiecte:
 - 5 proiecte evaluate (Sibiu, Mureș, Neamț, Dolj, Sălaj).
 - 11 proiecte în curs de finalizare a aplicației de finanțare (Suceava, Botoșani, Vaslui, Olt, Călărași, Cluj, Alba, Caraș Severin, Timiș, Maramureș, Covasna).

Indicatori cheie		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Număr de proiecte în domeniul managementului deșeurilor	Realizare	0	0	3							
	Ținta										
	Valoarea de bază										

Indicatori (conform POS Mediu)		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Număr de sisteme integrate de management al deșeurilor nou create la nivel județean/regional (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				15		25			30	
	Valoarea de bază	0									
Depozite de deșeuri vechi închise în zonele rurale (mici) – număr	Realizare	0	0	0							
	Ținta				750		1.250			1.500	
	Valoarea de bază	0									

Indicatori (conform POS Mediu)		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Depozite de deșeuri municipale vechi închise în zonele urbane (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				60		110			150	
	Valoarea de bază	17									
Populație care beneficiază de sisteme îmbunătățite de management al deșeurilor (milioane loc.)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				4		6			8	
	Valoarea de bază	0									
Proiecte pilot pentru reabilitarea siturilor contaminate istoric (nr.)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				2		3			5	
	Valoarea de bază	0									

În cadrul Axei Prioritare 2 sunt finanțate proiecte majore pentru realizarea sistemelor integrate de management al deșeurilor, de complexitate mare, fapt pentru care progresul indicatorilor din tabelul de mai sus nu este foarte evident la începutul perioadei de implementare în care principalul proces este reprezentat de procesul de atribuire.

Stadiul financiar al implementării Axei prioritare 2:

Prefinanțare solicitată: 6.623.812,75 euro

Cereri de rambursare: până la data de 31.12.2009 nu a fost depusă nicio cerere de rambursare.

Bugetul total alocat acestei axe este de 1,17 miliarde Euro, din care 934,2 milioane Euro reprezintă fonduri europene nerambursabile (Fond European de Dezvoltare Regională).

Prin investițiile preconizate a fi realizate în cadrul acestei axe prioritare se urmărește dezvoltarea unor sisteme integrate de management al deșeurilor la standarde europene, cu un număr estimat de 38 sisteme de management integrat al deșeurilor nou create la nivel județean/regional. Se anticipează că, urmare acestor investiții, un număr de 8 milioane de locuitori vor beneficia de sisteme îmbunătățite de management al deșeurilor. Totodată, se are în vedere implementarea unui număr de 3-5 proiecte pilot de reabilitare a unor situri contaminate istoric.

Investițiile vor fi efectuate pe întregul teritoriu al României, asigurând inclusiv promovarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate. În acest sens, se estimează ca, prin promovarea acestor proiecte un număr de 1.500 de depozite de deșeuri vechi să fie închise în zonele rurale și 143 de depozite de deșeuri municipale vechi să fie închise în zonele urbane.

Proiectele de dezvoltare a sistemelor integrate de management al deșeurilor sunt, în cea mai mare parte, proiecte majore, implementarea fiecăruia urmând a se realiza pe parcursul a 3 - 4 ani. Prin urmare, rezultatele concrete la nivelul indicatorilor de program vor putea fi înregistrate în a doua jumătate a perioadei de programare, la 31 decembrie 2009 implementarea fiind relativ în grafic, față de țintele intermediare propuse. Progrese vizibile au fost făcute, în principal în ceea ce privește pregătirea

proiectelor, din portofoliul aflat în pregătire fiind aprobate 3 proiecte majore, valoarea contribuției UE pentru acestea reprezentând cca. 35% din valoarea alocărilor aferente acestor tipuri de investiții pentru perioada 2007-2009. Până la sfârșitul anului 2009 a fost transmis Comisiei Europene încă un proiect major, estimându-se că celelalte proiecte majore din portofoliu vor fi transmise pentru evaluare și aprobare în perioada 2010 -2011.

➤ Analiza calitativă

Domeniul major de intervenție 1 - Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor și extinderea infrastructurii de management al deșeurilor

Bugetul total alocat acestui domeniu major de intervenție este de 991,05 milioane Euro, din care 792,84 milioane Euro reprezintă fonduri europene nerambursabile (Fond European de Dezvoltare Regională).

Portofoliul de proiecte majore include 38 proiecte, cu o valoare estimată de aproximativ 1 mld. Euro. Pentru aceasta axă prioritară, în cursul anului 2009, AM POS Mediu a continuat pregătirea, cu suport ISPA, PHARE CES 2005 și 2006, a proiectelor care vizează dezvoltarea/extinderea sistemelor de management al deșeurilor. Totodată, a fost identificată o nouă sursă de finanțare pentru pregătirea aplicațiilor în sectorul de deșeuri, respectiv Axa 6 a POS Mediu. În acest sens, în luna decembrie 2009, AM POS Mediu a încheiat un contract de asistență tehnică finanțat din Axa Prioritară 6 POS Mediu pentru pregătirea proiectelor de management al deșeurilor în 7 județe – Vâlcea, Mehedinți, Bihor, Ilfov, Hunedoara, Brașov și Gorj.

În cursul anului 2009, s-au înregistrat progrese vizibile, astfel că din portofoliul aflat în pregătire au fost aprobate primele 3 proiecte (Bistrița-Năsăud, Giurgiu și Vrancea), un altul a fost transmis Comisiei Europene pentru aprobare (Arad), restul de 34 aflându-se în diverse stadii de pregătire.

În vederea asigurării unei mai bune coordonări a întregului proces de pregătire a proiectelor, în cursul anului 2009 AM POS Mediu a finalizat, cu sprijinul asistenței JASPERS, Ghidurile de elaborare a aplicațiilor de finanțare și a documentelor suport (Studiu de Fezabilitate, Analiza Cost-Beneficiu etc).

Totodată, în anul 2009, AM a organizat două întâlniri de programare, menite să evalueze stadiul pregătirii proiectelor din cadrul acestei axe prioritare. Au fost incluse în acest context și sesiuni de instruire și de prezentare a cerințelor de pregătire a documentelor. De asemenea, sesiunile de instruire au vizat și prezentarea posibilităților de accesare a fondurilor comunitare și criteriile de eligibilitate a proiectelor și beneficiarilor.

AM POS Mediu a organizat și 6 misiuni informale de evaluare de către Comisia Europeană a proiectelor de management al deșeurilor (Arad, Sibiu, Neamț, Mureș, Dolj, Sălaj), având ca scop analiza stadiului de pregătire a proiectelor, discutarea principalelor măsuri necesare în vederea accelerării finalizării acestora și transmiterii oficiale spre aprobare, precum și clarificarea observațiilor preliminare ale CE.

Valoarea totală a celor 3 proiecte aprobate este de aproximativ 100 milioane Euro, din care:

Valoarea eligibilă conform POS Mediu 92.100.618 Euro din care:

- FEDR 73.680.4945 Euro
- Buget de stat 16.578.111 Euro
- Buget local 1.842.012 Euro
- Contribuția beneficiarului 7.885.750 Euro

Valorile prezentate sunt conform Aplicațiilor aprobate, respectiv contractelor de finanțare încheiate.

Monitorizarea proiectelor s-a realizat prin transmiterea de către OI la AM a rapoartelor sintetice lunare de monitorizare, întocmite în urma analizării rapoartelor de progres lunare primite de la Beneficiar și prin misiuni la fața locului finalizate cu rapoarte de verificare tehnică și financiară.

Pentru cele 3 contracte de finanțare semnate în cursul anului 2009 s-au semnat 2 contracte de servicii în valoare de 1.674.864.56 Euro și s-a acordat prefinanțare în valoare de 6.623.812.75 Euro.

Stadiul pregătirii și lansării procedurilor de achiziții publice

În cursul anului 2009, prin proiectele de asistență tehnică (ISPA, PHARE CES), au fost întocmite 19 documentații de atribuire, din care 6 documentații pentru contracte de servicii, 9 documentații pentru contractele de lucrări (FIDIC Galben și FIDIC Roșu) și 4 documentații pentru contracte de furnizare și au fost lansate 7 proceduri de atribuire, aferente proiectelor aprobate, din care 4 de servicii și 3 de lucrări.

Au fost înregistrate întârzieri în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, datorită unor factori, cum sunt:

- Elaborarea cu întârziere a documentațiilor de atribuire de către consultanți;
- Lipsa de experiență a Beneficiarilor în promovarea/implementarea investițiilor de anvergură în infrastructură;
- Numărul mare de contestații depuse.

Anul 2009 a marcat demararea procesului de implementare a proiectelor majore finanțate prin Axa Prioritară 2 a POS Mediu, stabilindu-se mecanismele specifice procesului de implementare în vederea asigurării condițiilor pentru absorbția fondurilor destinate acestui program.

Domeniul major de intervenție 2 - Reabilitarea siturilor poluate istoric

Alocarea financiară pentru acest domeniu major de intervenție este de aproximativ 176,73 milioane Euro, din care 141,38 milioane Euro reprezintă Fond European de Dezvoltare Regională.

Sunt vizate doar câteva proiecte pilot (3-5 proiecte) de închidere/reabilitare a siturilor contaminate cu impact semnificativ asupra mediului, scopul fiind acela de a reduce impactul negativ asupra mediului și sănătății umane, în zonele cotate cu risc ridicat. Aceste măsuri reprezintă o primă etapă a unei strategii pe termen lung ce vizează reabilitarea siturilor contaminate istoric.

Selecția proiectelor se va face la nivel național, pe baza criteriilor stabilite în Ghidul Solicitantului.

În anul 2009 a fost finalizat, la nivel național, inventarul siturilor contaminate, care va sta la baza finalizării Strategiei naționale pe termen mediu și lung privind reabilitarea siturilor, elaborării unei metodologii de clasificare a siturilor pe bază de riscuri și pregătirii unei politici naționale în domeniu. Au fost create astfel premisele pentru preselecția unor proiecte pilot ce pot face subiectul finanțării din POS Mediu.

Astfel, în cadrul proiectului de asistență tehnică finanțat din Programul PHARE CES 2006, Ministerul Mediului și Pădurilor a demarat în cursul anului 2009 procesul de pregătire a 3 aplicații de finanțare pentru 3 zone pilot (Poșta Rat Turda – județul Cluj, Crângurile – județul Dâmbovița, Câmpina – județul

Prahova). Valoarea totală estimativă a investițiilor propuse în cadrul acestor aplicații se ridică la 25 milioane Euro, din care contribuție FEDR aprox 20 milioane Euro, restul fiind asigurat de la bugetul de stat și de la bugetele locale. În prezent, aplicațiile de finanțare se află în curs de pregătire.

A fost finalizat Ghidului Solicitantului care a fost publicat pe web site-ul AM POS Mediu.

3.2.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor

Probleme în pregătirea proiectelor

✓ **Constituirea cadrului instituțional aferent proiectelor de management integrat al deșeurilor**
Constituirea cu întârziere a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară și, în general, finalizarea montajului instituțional aferent fiecărui județ - condiție de eligibilitate pentru finanțarea proiectelor - a constituit o altă cauză majoră de întârziere în procesul de pregătire a proiectelor. AM POS Mediu, în baza cadrului legislativ modificat în cursul anului 2008, a făcut demersuri multiple pe lângă autoritățile locale în vederea emiterii unor clarificări și a instituirii unui dialog constructiv între toți actorii implicați.

În plus, în județele în care există sau sunt în derulare anumite investiții (din fonduri PHARE, programe guvernamentale etc.) obiectivele de investiții vor fi integrate în sistemul județean, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile legale.

Cele mai importante dificultăți se referă la integrarea facilităților deja operate de agenții economici privați:

- contractele de colectare/transport/transfer
- contractele pentru operarea depozitelor.

Date fiind implicațiile legale (în special, cele referitoare la achizițiile publice, dar și constrângerile legislației naționale, care limitează numărul maxim de 65 de depozite la nivelul țării), este necesară o analiză aprofundată, de la caz la caz, pentru identificarea unor soluții fezabile și viabile pentru sistemele de management integrat al deșeurilor, cu luarea în considerare și a condiționalităților specifice fiecărei categorii de contracte/proiecte (PHARE, ISPA).

Un aspect important în proiectarea sistemelor de management integrat al deșeurilor a fost reprezentat de integrarea infrastructurii existente sau în curs de realizare, în particular a celei finanțate prin programul PHARE. Trebuie precizat faptul ca inflexibilitatea regulilor de finanțare PHARE a condus în anumite județe la implementarea unor soluții inadecvat/suboptime din punct de vedere tehnico-economic. Astfel, în cadrul Master Planurilor s-au avut în vedere prevederile din Memorandumurile de Finanțare PHARE, conform cărora, condițiile inițiale de finanțare și infrastructurile realizate prin acest program trebuie menținute intacte pe parcursul a 5 ani. Deși pe parcursul anilor 2008-2009 au fost organizate o serie de consultări cu MDRT nu a fost posibilă găsirea unei soluții adecvate pentru utilizarea infrastructurii realizate prin proiectele PHARE în cadrul proiectelor de management integrat al deșeurilor finanțate prin POS Mediu.

✓ **Întârzieri în identificarea terenurilor disponibile pentru obiectivele de investiții în sectorul de management al deșeurilor**

Identificarea terenurilor necesare pentru construirea obiectivelor de tratare-eliminare a deșeurilor rămâne, în continuare, o provocare, fie din cauza indisponibilității terenurilor publice necesare construcțiilor, fie din cauza indeciziei autorităților locale cu privire la selecția terenurilor sau a neacceptării proiectelor de

către populația potențial afectată. Pentru a minimiza efectele acestei probleme, AM POS Mediu a informat din timp potențialii beneficiari cu privire la necesitatea identificării din timp a amplasamentelor, la condițiile pe care acestea trebuie să le îndeplinească, precum și asupra importanței realizării unui proces adecvat de informare și consultare a publicului interesat.

✓ **Dificultăți în procesul decizional la nivelul autorităților publice locale**

Și pe parcursul anului 2009 au fost întâmpinate dificultăți în luarea unor decizii la nivelul autorităților publice locale, vizând, în principal, aspectele de natură instituțională (crearea asociațiilor de dezvoltare intercomunitară etc.), identificarea amplasamentelor optime pentru investițiile propuse, aprobarea listelor de investiții prioritare și a altor documente de eligibilitate (de ex. Studiul de Fezabilitate și indicatorii tehnico-economici, documente privind cofinanțarea etc.). Toate aceste aspecte au determinat întârzieri semnificative în procesul de pregătire a proiectelor.

✓ **Cadrul legislativ aferent serviciilor de utilitate publică**

Având în vedere existența anumitor inconsistențe/necorelări între directivele comunitare în domeniul achizițiilor publice și legislația românească, a fost necesară inițierea unui proces de modificare a legislației relevante.

Astfel, autoritățile române responsabile au inițiat un proiect de modificare a Legii nr. 51/2006 privind serviciile de utilitate publică și a Legii nr. 101/2006 privind serviciile de salubritate. Modificările se referă, în principal, la eliminarea obligativității obținerii unei așa-zise “pre-licențe” de către operatori în vederea participării la licitațiile publice.

În același timp, în pofida ghidurilor și a instrucțiunilor diverse puse la dispoziția consultanților de către AM POS Mediu, calitatea slabă a documentelor elaborate în cadrul proiectelor finanțate prin ISPA și PHARE și predarea cu întârziere a acestor documente a condus la înregistrarea unor întârzieri majore în finalizarea proiectelor din cadrul acestei Axe Prioritare.

✓ **Finalizarea cu întârziere a inventarului privind siturile contaminate și a strategiei naționale în domeniu și, implicit, a procesului de prioritizare a siturilor**

Inventarul ce cuprinde 1865 de situri potențial contaminate a fost finalizat în cursul lunii iulie 2009 și a constituit baza procesului de selecție a siturilor pilot ce urmau să fie finanțate prin POS Mediu. Acest aspect, coroborat cu inexistența unei strategii naționale finale pentru managementul siturilor contaminate, a determinat, de asemenea, o relativă întârziere în lansarea operațiunilor în cadrul acestui domeniu major de intervenție. Strategia va fi finalizată în a cursul anului 2010.

Probleme în implementarea proiectelor

➤ Din cele 2 contracte semnate

- 1 contract a avut contestație depusă la CNSC, dar a fost retrasă;

➤ Durata mare în elaborarea/aprobarea documentațiilor de atribuire (DA):

- documentațiile de atribuire nu au fost predate de consultant până la data semnării contractului de finanțare, fapt care a condus la întârzierea lansării procedurilor de achiziții publice pentru contractele din cadrul proiectului, nerespectând graficul de achiziții publice și a planului financiar;
- Lipsa unor contracte din graficul de achiziție, care vor fi adăugate prin act adițional.

➤ Lipsa experienței membrilor UIP de la nivelul Beneficiarului, demonstrată prin nerespectarea prevederilor contractuale cu privire la transmiterea Rapoartelor de management (Raport de Început, proceduri UIP) ca urmare a necontractării asistenței tehnice pentru management proiect dar și prin netransmiterea Cererilor de Rambursare după efectuarea de plăți către contractor.

➤ Input foarte redus din partea Beneficiarului în perioada de elaborare a contractului de finanțare având drept consecință neînțelegerea unor clauze contractuale.

3.3. AXA PRIORITARĂ 3: REDUCEREA POLUĂRII ȘI A EFECTELOR SCHIMBĂRIILOR CLIMATICE PRIN REABILITAREA SISTEMELOR DE ÎNCĂLZIRE URBANĂ, PENTRU ATINGEREA ȚINTELOR DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ÎN LOCALITĂȚILE CELE MAI AFECTATE DE POLUARE

3.3.1. Realizarea Țintelor și analiza progreselor înregistrate

➤ Informații privind evoluția fizică și financiară a priorității

Evoluția portofoliului de proiecte

- Evaluarea și transmiterea la CE a 3 proiecte majore – Iași, Bacău și Timișoara, în valoare de aprox. 183 mil Euro (fără TVA);
- Selecția beneficiarilor, evaluarea și aprobarea a 5 Master Planuri – Reșița, Botoșani, Govora, Oradea, Focșani (AT Phare CES 2006); inițierea procesului de pregătire a aplicațiilor de finanțare pentru proiectele selectate.

Indicatori cheie		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Proiecte pentru îmbunătățirea calității aerului (nr.)	Realizare	0	0	0							
	Ținta										
	Valoarea de bază										

Indicatori conform POS Mediu		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Sisteme de încălzire centrală reabilitate (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				3		8			8	
	Valoarea de bază	0									
Studii de opțiuni elaborate (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				8		15			15	
	Valoarea de bază	0									
Localități în care	Realizare	0	0	0							
	Ținta				3		8			8	

Indicatori conform POS Mediu		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
calitatea aerului este îmbunătățită ca urmare a sistemelor de încălzire reabilitate (număr)	Valoarea de bază	0									
	Realizare	0	0	0							
Reducerea emisiilor de SO ₂ provenite de la sistemele de încălzire urbană, ca urmare a intervențiilor în cadrul POS Mediu (tone)	Ținta				55.000		15.000			15.000	
	Valoarea de bază	80.000									
	Realizare	0	0	0							
Reducerea emisiilor de NO _x provenite de la sistemele de încălzire urbană, ca urmare a intervențiilor în cadrul POS Mediu	Ținta				5.900		4.000			4.000	
	Valoarea de bază	7.000									
	Realizare	0	0	0							

În cadrul Axei Prioritare 3 se finanțează proiecte majore care vizează modernizarea sistemelor centralizate de încălzire urbană în localitățile cele mai afectate de poluare, de complexitate mare, fapt pentru care progresul indicatorilor din tabelul de mai sus nu este foarte evident la începutul perioadei de implementare.

Stadiul financiar al implementării Axei prioritare 3

- Prefinanțare solicitată: - nu a fost depusă nicio cerere de prefinanțare
- Cereri de rambursare: - nu a fost depusă nicio cerere de rambursare

➤ Analiza calitativă

Bugetul alocat acestei priorități este de aproximativ 458,6 milioane Euro, din care contribuția UE este de cca. 229,3 mil. Euro.

În contextul intensificării acțiunilor globale de diminuare a efectelor schimbărilor climatice, unul din principalele domenii de intervenție vizează reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Prin promovarea investițiilor în acest domeniu, finanțate din Axa Prioritară 4 POS Mediu, se va asigura o contribuție semnificativă la dezvoltarea infrastructurii de bază la standarde europene, cu un număr estimat de 8 sisteme de încălzire centrală reabilite, precum și la reduceri de emisii de SO₂ și NO_x provenite de la sistemele de încălzire urbană de la 80.000 la 15.000 tone, respectiv de la 7.000 la 4.000 tone.

Întrucât tipurile de investiții ce vor fi promovate au caracterul unor proiecte pilot la nivel național, identificarea unui portofoliu de proiecte viabil, care să răspundă obiectivelor strategice, a presupus o activitate mai laborioasă, fapt pentru care în acest sector nu au fost încă aprobate proiecte până la sfârșitul anului 2009. Pe baza unor criterii de preselecție, au fost identificate 8 proiecte majore de investiții în sectorul de termoficare, Primele cereri de finanțare (Iași, Bacău și Timișoara) au fost transmise la CE pentru evaluare și aprobare în decembrie 2009, celelalte proiecte urmând a fi transmise la CE și aprobate în 2010. La data prezentului raport proiectul pentru municipiul Iași a fost deja aprobat.

În luna decembrie 2008, Ministerul Mediului a încheiat un contract de asistență tehnică finanțat prin PHARE CES 2006 pentru pregătirea unui portofoliului de proiecte, care se vor finanța prin POS Mediu, Axa Prioritară 3. În acest context, a fost inițiat un nou proces de preselecție, la nivel național, cu scopul de a identifica proiectele eligibile pentru finanțare din POS Mediu și de a selecta, în final, 5 dintre acestea în vederea pregătirii aplicațiilor de finanțare și a documentelor suport. Procesul de preselecție s-a desfășurat în prima parte a anului 2009, fiind selectate 5 municipalități beneficiare, cu sistemele de termoficare aferente, și anume – Oradea, Râmnicu Vâlcea, Botoșani, Focșani și Reșița.

Pe parcursul anului 2009, au fost elaborate și aprobate Master Plan-urile (Planurile de investiții pe termen lung) pentru cele 5 municipii selectate, fiind în curs de pregătire aplicațiile de finanțare împreună cu documentele suport.

Trebuie menționat faptul că pe parcursul elaborării aplicației de finanțare pentru municipiul Reșița au fost evidențiate o serie de aspecte critice care au pus sub semnul întrebării conformitatea proiectului cu condițiile de eligibilitate ale programului (în particular relevanța proiectului din punctul de vedere al protecției mediului). Astfel, în urma unei analize aprofundate din punct de vedere legal, tehnic și financiar (inclusiv prin intermediul asistenței specializate JASPERS) a situației sectorului de încălzire urbană din municipiul Reșița, Ministerul Mediului și Pădurilor a decis să continue pregătirea proiectului, finanțarea proiectului urmând a fi finanțată prin POS CCE. În același timp, AM POS Mediu a propus reluarea procesului de preselecție și selectarea unei noi localități în vederea pregătirii unui proiect de investiții în cadrul Asistenței Tehnice PHARE CES 2006, proces nefinalizat la data prezentului Raport

În concluzie, în cursul anului 2009 au fost intensificate eforturile AM POS Mediu pentru pregătirea proiectelor ce vor face obiectul finanțării din POS Mediu, Axa Prioritară 3. Implementarea proiectelor este estimată pentru perioada 2010 – 2013. Până la sfârșitul anului 2010 se estimează angajarea integrală a fondurilor alocate pentru aceasta axă prioritară. A fost, de asemenea, finalizat și publicat pe web site-ul AM POS Mediu, Ghidul Solicitantului.

3.3.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor

➤ Dificultăți în selectarea proiectelor

Etapă de preselecție desfășurată în cadrul proiectului Phare CES, lansat în decembrie 2008, s-a adresat autorităților locale din 22 de municipii/orașe care coordonează activitatea operatorului de termoficare în municipiitățile respective, eligibile conform POS Mediu.

Deși criteriile stabilite pentru etapa de preselecție au fost foarte clare, fiind cunoscute potențialilor beneficiari încă de la prima preselecție desfășurată pe parcursul anului 2008 (în cadrul PHARE CES 2005), procesul de selecție a fost unul deosebit de complex, AM POS Mediu întâmpinând dificultăți ca urmare a neîndeplinirii de către anumiți solicitanți a unora dintre criteriile stabilite sau a transmiterii cu întârziere a documentelor solicitate. În plus, informațiile prezentate de către anumiți solicitanți au fost incomplete, fiind necesară verificarea de către MMP și echipa de consultanță a datelor furnizate de către beneficiari.

Pentru facilitarea procesului de preselecție, AM POS Mediu a organizat o serie de întâlniri de clarificare cu beneficiarii, procesul de preselecție fiind încheiat în luna aprilie 2009.

➤ **Calitatea slabă a documentelor aferente Aplicațiilor de finanțare**

Deși AM POS Mediu a pus la dispoziția consultanților și beneficiarilor ghiduri și instrucțiuni cu privire la pregătirea proiectelor, calitatea documentelor elaborate în cadrul proiectelor finanțate prin PHARE a fost insuficientă, și a generat întârzieri semnificative în finalizarea aplicațiilor din cauza revizuirilor succesive care au fost necesare.

În aceste condiții, AM POS Mediu a organizat o serie de întâlniri cu consultanții, beneficiarii, reprezentanții CE și JASPERS pentru a clarifica problemele apărute pe parcursul elaborării aplicațiilor de finanțare și accelerarea procesului de aprobare a acestora.

3.4. AXA PRIORITARĂ 4: IMPLEMENTAREA SISTEMELOR ADECVATE DE MANAGEMENT PENTRU PROTECȚIA NATURII

3.4.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate

➤ **Informații privind evoluția fizică și financiară a priorității**

Evoluția portofoliului de proiecte

- Finalizarea procesului de evaluare și selecție a proiectelor depuse (48 proiecte) în cadrul primei sesiuni;
- Evaluarea proiectelor depuse (35 proiecte) în cadrul celei de-a doua sesiuni; organizarea sesiunilor Comitetului de Selecție a Proiectelor, aprobarea a 20 proiecte și promovarea ordinelor de finanțare a proiectelor selectate;
- Lansarea celei de-a III-a sesiuni de proiecte în luna octombrie 2009.

Indicatori conform POS Mediu		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Arii protejate și situri Natura 2000, cu planuri de management în vigoare/aprobate (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				80	160		240		240	
	Valoarea de bază	3									
Suprafața ariilor protejate și a siturilor Natura 2000, care beneficiază de măsuri de conservare a naturii (% din suprafața totală a ariilor protejate)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				20	40		60		60	
	Valoarea de bază	0									

➤ **Analiza calitativă**

Proiectele finanțate prin Axa Prioritară 4 vizează conservarea biodiversității și a naturii prin acțiuni de dezvoltare a cadrului de management pentru ariile protejate, inclusiv pentru siturile Natura 2000.

Stadiul financiar al implementării Axei prioritare 4

Prefinanțare solicitată: 33.217,02 euro

Cereri de rambursare: până la data de 31.12.2009 nu a fost depusă nicio cerere de rambursare

Bugetul total al acestei axe prioritare este de 215 milioane Euro, din care 172 milioane Euro contribuție UE din Fondul European de Dezvoltare Regională.

Prin finanțarea unor proiecte care să asigure implementarea sistemelor adecvate de management pentru ariile protejate și siturile Natura 2000, este vizat un obiectiv destul de larg ținând cont de resursele financiare limitate în domeniul biodiversității și conservării naturii. Finanțarea intervențiilor în acest domeniu are ca scop implementarea unui sistem adecvat de management în sectorul protecției naturii, astfel încât cca. 60% din suprafața totală a ariilor protejate și a siturilor Natura 2000 să beneficieze de măsuri de conservare a naturii.

Prin aprobarea acestor tipuri de intervenții se va contribui la consolidarea capacității administrative în domeniul protecției naturii, urmărindu-se realizarea a aproximativ 240 de planuri de management pentru arii naturale protejate.. De asemenea, prin aceste proiecte se promovează dezvoltarea parteneriatelor cu părțile interesate, și în primul rând cu ONG-uri de mediu.

Până la finele anului 2009 AM POS Mediu a lansat trei sesiuni de depunere de proiecte, prima în data de 8 octombrie 2007, a doua în data de 28.11.2008, iar a treia în data de 1 octombrie 2009. AM a acordat importanță deosebită consultării factorilor interesați cu privire la Ghidul Solicitantului propus, observațiile acestora fiind luate în considerare în versiunea finală a Ghidului Solicitantului, publicată odată cu lansarea sesiunii a treia.

Lansarea sesiunilor de proiecte a fost susținută prin comunicate de presă, la nivel național și regional, precum și de evenimente de lansare în fiecare din cele 8 regiuni de dezvoltare.

Procesul de selecție și aprobare a proiectelor aferente Axei Prioritare 4 a fost deosebit de complex și a

implicat eforturi susținute din partea Autorității de Management și a celor 8 Organisme Intermediare.

Din cele 83 de proiecte depuse cu o valoare totală de cca. 130 mil. euro au fost aprobate spre finanțare 35 de proiecte cu o valoare totală de cca. 17,1 mil. euro, reprezentând aproximativ 31% din alocarea aferentă perioadei 2007-2009.

Pe plan legislativ, au fost înregistrate progrese semnificative în soluționarea problemelor cu care s-au confruntat anumite categorii de beneficiari în cadrul primei sesiuni de proiecte, și anume, obținerea personalității juridice de către Administrațiile Parcurilor din subordinea Regiei Naționale a Pădurilor „Romsilva” ca urmare a promovării *HG nr. 229/ 2009 privind reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva și aprobarea regulamentului de organizare și funcționare.*

Pe parcursul anului 2009, AM POS Mediu a aprobat 20 de proiecte, din care au fost semnate 13 contracte de finanțare : 4 cu instituții publice, 4 cu ONG-uri, 3 cu universități și 2 cu institute de cercetare.

Valoarea totală a celor 13 contracte de finanțare semnate, cu TVA, este de 11.280.190 Euro, din care:

Valoarea eligibilă conform POS Mediu 9.414.691Euro din care:

- FEDR 7.531.753 Euro
- Buget de stat 1.882.938 Euro
- Valoare alta decât cea eligibilă: 1.865.499 Euro

În cursul anului 2009, în cadrul celor 13 contracte de finanțare s-au semnat 11 contracte de servicii în valoare de 183.678,37 Euro și 4 contracte de furnizare în valoare de 32.692,34 Euro.

Monitorizarea proiectelor s-a realizat prin transmiterea de către OI la AM a rapoartelor sintetice lunare de monitorizare, întocmite în urma analizării rapoartelor de progres lunare primite de la Beneficiar și prin misiuni la fața locului finalizate cu rapoarte de verificare tehnică și financiară.

3.4.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor

Probleme în pregătirea proiectelor

✓ Dificultăți în modificarea/aplicarea cadrului instituțional și legal

1. Întârzierile în obținerea personalității juridice de către administrațiile parcurilor din subordinea RNP-Romsilva, au condus la imposibilitatea semnării Ordinilor și Contractelor de Finanțare pentru 11 proiecte aprobate în cadrul primei sesiuni din 2008 cât și la imposibilitatea depunerii de proiecte de către această categorie de beneficiari în cadrul celei de-a doua sesiuni.

În vederea soluționării acestei situații, AM POS Mediu a colaborat cu factorii responsabili la elaborarea actului normativ pentru obținerea de către aceste instituții a personalității juridice. Astfel, a fost aprobată *H.G. nr. 229/ 2009 privind reorganizarea Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva și aprobarea regulamentului de organizare și funcționare* prin care administrațiile parcurilor au primit personalitate juridica, fapt care a condus la soluționarea aspectelor mai sus menționate abia la sfârșitul anului 2009, cele 11 contracte de finanțare fiind semnate abia la începutul anului 2010.

2. De asemenea, vidul instituțional determinat de faptul că Agenția Națională pentru Aree Protejate și Conservarea Biodiversității din cadrul Ministerului Mediului și Pădurilor nu a devenit operațională și, implicit de incertitudinea situației contractelor de administrare/convențiilor de custodie a blocat accesul la finanțare pentru o mare parte din beneficiarii acestei axe prioritare.

✓ **Lipsa de expertiză a solicitanților în întocmirea proiectelor**

Întocmirea necorespunzătoare a proiectelor de către solicitanți a determinat întârzieri în procesul de evaluare și aprobare a acestora.

Un număr relativ mare de proiecte a fost respins încât din etapa de verificare a admisibilității și eligibilității, iar pentru cele care au fost admise în etapa de evaluare a maturității și relevanței au fost necesare revizuirii succesive ale aplicațiilor de finanțare, aspect care a condus la prelungirea procesului de evaluare a acestora de către Organismele Intermediare.

Pentru a contracara aceasta problemă, AM POS Mediu a procedat la modificarea Ghidului Solicitantului în vederea flexibilizării și simplificării condițiilor de finanțare. Modificările au vizat în principal:

- renunțarea la solicitarea unor documente la momentul depunerii proiectului, prin înlocuirea lor cu declarații pe propria răspundere a solicitantului, cu obligația prezentării respectivelor documente în etapa de contractare;
- includerea în Ghidul Solicitantului a unor instrucțiuni mai clare privind întocmirea bugetului proiectului;
- includerea cheltuielilor de personal aferente membrilor UIP în categoria cheltuielilor eligibile ale proiectului, prin modificarea corespunzătoare a ordinului privind eligibilitatea cheltuielilor.

În plus, la sfârșitul anului 2009 a fost încheiat un contract finanțat din Axa Prioritară 6 „Asistență Tehnică” prin care se acordă asistență tehnică în procesul de evaluare a cererilor de finanțare depuse pe Axa Prioritară 4, precum și pentru activitățile de tip „help-desk”. De asemenea, se are în vedere organizarea de instruirii pentru solicitanți în completarea cererilor de finanțare aferente acestei axe prioritare.

✓ **Dificultăți în evaluarea proiectelor**

Experiența limitată a evaluatorilor din cadrul Organismelor Intermediare POS Mediu a determinat, de asemenea, întârzieri în procesul de evaluare a aplicațiilor de finanțare depuse în cadrul sesiunilor de depunere de proiecte.

Pentru a soluționa această situație, prin proiectul mai sus menționat se va acorda sprijin Organismelor Intermediare în procesul de evaluare a proiectelor din cadrul Axei Prioritare 4, și se vor organiza o serie de sesiuni de instruire specifice pentru personalul OI-urilor.

Probleme în implementarea proiectelor:

Principalele probleme identificate în implementare au fost:

- ✓ Participare și interes redus din partea Beneficiarilor în perioada de elaborare a contractului de finanțare, având drept consecință neînțelegerea unor clauze contractuale și întârzieri în contractare și implementare;

- ✓ Nerespectarea de către Beneficiari a clauzelor din contractele de finanțare referitoare la raportări și informări, ca urmare a slabei pregătiri a membrilor UIP;
- ✓ Nerespectarea de către Beneficiari a legislației privind achizițiile publice;
- ✓ Lipsa de comunicare între părțile implicate în proiect (beneficiari finali, custozi/ administratori ai ariilor protejate sau instituțiile locale din subordinea MMP), ceea ce a condus la rezilierea unui contract de finanțare (obiectul contractului al cărui beneficiar era ARPM Timișoara, respectiv plan de management pentru o arie protejată, a fost afectat datorită golirii unei acumulări de către ANAR);
- ✓ Lipsa de capacitate instituțională și administrativă a unor categorii de beneficiari (ONG-uri, institute de cercetare, universități) conduce la un proces de implementare greoi, cu dificultăți în respectarea planului de implementare și în elaborarea rapoartelor de management și chiar la rezilierea unor contracte (cazul proiectului al cărui beneficiar a fost organizația neguvernamentală Centrul de Inițiativă pentru Mediu Cluj, care a renunțat la contractul de finanțare motivând incapacitatea de a duce proiectul la bun sfârșit din motive instituționale și financiare);
- ✓ Durata mare în elaborarea/aprobarea documentațiilor de atribuire din cauza personalului insuficient pregătit în ceea ce privește desfășurarea procesului de achiziții publice conform legislației în vigoare (în principal în cazul ONG-urilor, dar și în cazul unor universități);
- ✓ Lipsa Cererilor de Rambursare depuse de Beneficiari, este generată de numărul redus de contracte aflate în implementare (până în 20 noiembrie 2009 a existat un singur proiect în implementare, care a solicitat prefinanțarea cu o întârziere de aproximativ 4 luni) și de slaba pregătire a beneficiarilor în ceea ce privește implementarea proiectelor cu finanțare din fonduri structurale.

3.5. AXA PRIORITARĂ 5: IMPLEMENTAREA INFRASTRUCTURII ADECVATE DE PREVENIRE A RISCURILOR NATURALE ÎN ZONELE CELE MAI EXPUSE LA RISC

3.5.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate

➤ Informații privind evoluția fizică și financiară a priorității

Evoluția portofoliului de proiecte

- Aprobarea unui MP în sectorul inundații (Prut-Bârlad).
- Evaluarea a 4 proiecte de investiții din sectorul de inundații, după cum urmează:
 - 1 proiect (bazinul Prut-Bârlad);
 - 3 proiecte (bazinele Siret, Troțuș, Buzău);
 - Proiectele urmează a fi supuse procesului de aprobare după îndeplinirea condițiilor de eligibilitate.
- Evaluarea unei aplicații de finanțare pentru pregătirea unui proiect de investiții în cadrul domeniului de intervenție zona costieră.

Indicatori cheie		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Total numar proiecte (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				5	10				10	
	Valoarea de bază	0									

Indicatori cheie		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Populația ce beneficiază de implementarea măsurilor – prevenirea riscurilor naturale (nr.)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				750.000	1.500.000				1.500.000	
	Valoarea de bază	0									

Indicatori conform POS Mediu		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Proiecte aprobate pentru protecția împotriva inundațiilor (număr)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				5	10				10	
	Valoarea de bază	0									
Populația ce beneficiază de proiecte pentru protecția împotriva inundațiilor (milioane de locuitori)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				750.000	1.500.000				1.500.000	
	Valoarea de bază	0									
Reducerea incidenței riscului de inundație (%)	Realizare	0	0	0							
	Ținta				65	30				30	
	Valoarea de bază	100									
Lungimea litoralului reabilitat (km)	Realizare	0	0	0							
	Ținta						5	10		10	
	Valoarea de bază	0									
Extinderea suprafeței de plajă (%)	Realizare	0	0	0							
	Ținta						15	30		30	
	Valoarea de bază	0									

Analiza calitativă

Proiectele finanțate prin Axa Prioritară 5 vizează prevenirea inundațiilor în anumite zone expuse la risc

Stadiul financiar al implementării Axei prioritare 5:

- Prefinanțare solicitată: nu este cazul
- Cereri de rambursare: până la data de 31.12.2009 nu a fost depusă nicio cerere de rambursare

Domeniul Major de Intervenție 1 - *Protecția împotriva inundațiilor*

Bugetul alocat acestui domeniu major de intervenție este de 195,2 milioane Euro, din care contribuția UE reprezintă cca. 156,1 mil. Euro. Unicul beneficiar al proiectelor finanțate este Administrația Națională “Apele Române” (ANAR).

Investițiile finanțate prin Axa prioritară 5 au în vedere implementarea de măsuri preventive în cele mai vulnerabile zone la riscul de inundații și eroziune costieră, cu o țintă de 1.500.000 de persoane care vor beneficia de proiecte pentru protecția împotriva inundațiilor și reabilitarea a 10 km de litoral împotriva eroziunii costiere.

Portofoliul identificat pentru Domeniul Major de Intervenție 1 include 4 proiecte importante de protecție împotriva inundațiilor, care acoperă bazinele hidrografice cele mai expuse acestui risc. Pregătirea proiectelor înregistrează o relativă întârziere față de celelalte domenii aferente sectorului de mediu, motivată de necesitatea de actualizare a strategiei naționale de management al riscului la inundații, pe termen mediu și lung, dar și de disponibilitatea terenurilor necesare efectuării lucrărilor de investiții.

La nivelul AM s-au depus 4 aplicații de finanțare vizând protecția împotriva inundațiilor în bazine hidrografice din nord-estul României, însă doar una dintre acestea este suficient de matură din punct de vedere tehnic pentru a putea fi transmisă CE spre aprobare. Această situație se datorează intrării în vigoare a **Directivei 2007/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind evaluarea și gestionarea riscurilor de inundații**, astfel încât aplicațiile de finanțare ce vizează protecția împotriva inundațiilor trebuie să respecte abordarea la nivel de bazin hidrografic, motiv pentru care celelalte 3 aplicații care au fost întocmite pentru segmente de bazin hidrografic vor fi înglobate într-o altă aplicație ce urmează a fi promovată în anul 2010 de Beneficiarul final, respectiv ANAR.

De asemenea, au avut loc discuții inclusiv cu CE cu privire la posibilitatea finanțării în cadrul acestei Axe Prioritare a activităților de pregătire a hărților de hazard și risc pentru inundații. La data prezentului Raport se aflau în pregătire la nivelul ANAR aplicațiile pentru finanțarea prin POS Mediu a acestor componente.

Domeniul Major de Intervenție 2 - *Combaterea eroziunii costiere*

Bugetul alocat acestui domeniu major de intervenție este de aproximativ 134 milioane Euro, din care contribuția UE reprezintă cca. 114 mil. Euro.

În cadrul acestui domeniu de intervenție se vizează finanțarea de proiecte de reabilitare a zonei costiere a Mării Negre. În cursul lunii octombrie 2009 a fost depusă de către Administrația Națională “Apele Române” o aplicație de finanțare pentru pregătirea unui proiect de investiții. Aplicația de finanțare a fost aprobată de AM POS Mediu, contractul de finanțare urmând a fi semnat în perioada imediat următoare.

Strategia de finanțare vizează finanțarea unor investiții prioritare spre finalul perioadei de programare (2011-2013).

Beneficiarul unic al acestui domeniu de intervenție este Administrația Națională “Apele Române”.

3.5.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor

- ✓ **Întârzieri în finalizarea și aprobarea strategiei naționale de management al riscului la inundații și a planului de acțiune aferent acesteia**

În prezent, strategia de management al riscului la inundații a fost finalizată, precum și procedura privind evaluarea strategică de mediu, urmând să fie aprobată prin Hotărâre de către Guvernul României. Strategia națională de management al riscului la inundații este completată de **un Plan de Acțiune** care evidențiază soluțiile, termenele și responsabilitățile fiecărei instituții implicate la nivel național având drept scop clarificarea unor aspecte de natura instituțională, financiară, strategică și tehnică și reprezintă asumarea politică a strategiei. Aprobarea strategiei și planului de acțiune reprezintă condiții pentru aprobarea aplicațiilor pentru proiectele majore de către CE.

- ✓ **Dificultăți în achiziționarea terenurilor necesare investițiilor propuse**

Conform Ghidului Solicitantului pentru Axa Prioritară 5, proiectele de protecția împotriva inundațiilor trebuie să îndeplinească anumite condiții de eligibilitate, printre care și aceea conform căreia terenurile aferente investițiilor trebuie să se afle în proprietatea sau, cel puțin, în administrarea ANAR. Din păcate, procedura de achiziție a acestor terenuri este dificilă, în această situație fiind necesară identificarea clară a suprafețelor de teren ce necesită aplicarea procedurilor de expropriere.

- ✓ **Calitatea necorespunzătoare a documentelor aferente aplicației de finanțare**

În pofida tuturor instrucțiunilor și ghidurilor furnizate de către AM POS Mediu pentru firmele de consultanță care pregătesc proiectele de management al inundațiilor, calitatea aplicațiilor elaborate de acestea a fost necorespunzătoare, ceea ce a determinat necesitatea revizuirii succesive a aplicațiilor și, implicit, întârzieri semnificative în finalizarea și aprobarea acestora.

3.6. AXA PRIORITARĂ 6: ASISTENȚĂ TEHNICĂ

3.6.1. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate

În urma depunerii propunerilor de proiecte finanțabile prin Axa Prioritară 6 – Asistență Tehnică din POS Mediu, în exercițiul financiar aferent anului 2009, au fost aprobate 43 contracte, după cum urmează:

- 33 contracte aferente Domeniului Major de Intervenție 1 – Managementul și Evaluarea POS;
- 10 contracte aferente Domeniului Major de Intervenție 2 – Informare și Publicitate.

În anul 2009 s-a înregistrat o creștere, cu 75% față de anul 2007 și 28% față de anul 2008, a numărului de proiecte depuse și aprobate spre finanțare prin Axa Prioritară 6 – Asistență Tehnică din POS Mediu.

În timp ce în perioada 2007-2008, s-a pus accent pe asigurarea unei implementări optime a POS Mediu prin aprobarea spre finanțare a unor proiecte ce vizau cu precădere realizarea de materiale informative privind POS Mediu, organizarea de evenimente de interes pentru implementarea programului și asigurarea de echipamente specifice necesare unei bune desfășurări a activității AM și OI POS Mediu, proiectele propuse și aprobate spre finanțare în cursul anului 2009 au vizat mai ales întărirea capacității

AM și OI, instruirea personalului, asigurarea unor resurse adecvate pentru funcționarea acestora și implementarea Planului de Comunicare.

Prin proiectele finanțate prin Axa Prioritară 6 și implementate în anul 2009, s-a asigurat atingerea următoarelor obiective din Strategia de Asistență Tehnică:

- Consolidarea sistemelor pentru managementul, controlul și evaluarea implementării POS Mediu;
- Asigurarea informațiilor adecvate pentru potențialii solicitanți cu privire la oportunitățile de finanțare din cadrul POS Mediu;
- Asigurarea transparenței cu privire la asistența financiară acordată prin POS Mediu (prin activitățile de informare și publicitate realizate pe parcursul anului, în cadrul *Campaniei de promovare POS Mediu* sau prin acțiunile inițiate de Organismele Intermediare, în colaborare cu autoritățile locale din regiuni);
- Susținerea managementului eficient și responsabil al programului;
- Maximizarea calității implementării și a impactului POS Mediu;
- Asigurarea unui sistem de informare și publicitate adecvat al Programului;

Pentru cele 43 de contracte aprobate s-au elaborat 10 Ordine de Finanțare (în care contractele au fost grupate în proiecte).

În cursul anului 2009 s-au semnat 24 de contracte de prestări servicii și furnizare de bunuri cu o valoare totală de 5.977.569,24 Euro fără TVA, din care:

- FEDR 4.483.176,93 Euro
- Buget de stat 1.494.392,31 Euro.

➤ **Informații privind evoluția fizică și financiară a priorității**

Indicatori conform POS Mediu	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Reuniuni ale Comitetului de Monitorizare organizate (număr /an)	Realizare	1	3	5						
	Ținta	1	3	5	7	9	11	13	15	17
	Valoarea de bază	0	1	3						
Cereri de propuneri de proiecte finanțate de AT (număr)	Realizare	1	4	6						
	Ținta	1	5						5	
	Valoarea de bază	0	1	4						
Personal instruit (număr /an)	Realizare	0	284	634						
	Ținta		290	300	330	360	390	400		400
	Valoarea de bază	270	270	284						
Aplicații de proiecte evaluate cu sprijin AT (număr)	Realizare	0	0	10						
	Ținta		20	30	40	50				50
	Valoarea de bază	0	0	0						
Rapoarte de	Realizare	0	0	0						

evaluare elaborate (număr)	Ținta	0	0	0		1		2		2	
	Valoarea de bază	0	0	0							
Studii tematice/strategii elaborate	Realizare	0	0	5							
	Ținta		3	5	7	10				10	
	Valoarea de bază	0	0	0							
Tip de broșuri/pliante diseminate	Realizare	2	4	5							
	Ținta	9	20	50	100	120	130	190	200	200	
	Valoarea de bază	1	2	4							
Conferințe de presă organizate	Realizare	1	13	22							
	Ținta	1	5	10	14	16	17	18	19	20	
	Valoarea de bază	0	1	13							

➤ Analiza calitativă

Scopul Axei Prioritare 6 Asistență Tehnică (AT) este de a sprijini implementarea și monitorizarea Programului Operațional Sectorial “Mediu” (POS Mediu), contribuind, prin acțiuni specifice, la atingerea obiectivelor acestui program operațional precum și la creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene.

Axa Prioritară 6 - Asistență Tehnică din cadrul POS Mediu furnizează asistență specifică pentru:

- identificarea, monitorizarea, evaluarea și controlul proiectelor,
- activități de comunicare care să asigure publicitatea adecvată a intervențiilor programului.

Alocarea financiară pentru Axa prioritară 6, pentru întreaga perioadă de programare, este de **173,9 Milioane Euro**, din care, **contribuția FEDR** este de 130,4 milioane de Euro, iar **contribuția națională** este de 43,4 milioane de Euro.

Având în vedere obiectivele și domeniile de intervenție ale Asistenței Tehnice, precum și principiile care stau la baza implementării Strategiei de Asistență Tehnică, dezvoltată pe parcursul anului 2009, în conformitate cu Regulamentele (CE) nr. 1083 și 1828/2006, proiectele de finanțate prin Axa Prioritară 6 se înscriu în următoarele tematici majore:

- Sprijin către AM și OI în procesul de implementare a POS Mediu;
- Dezvoltarea resurselor AM și OI;
- Informare și Comunicare.

În anul 2009, Direcția Asistență Tehnică (DAT), cu sprijinul consultanților din cadrul contractului ”Asistență Tehnică pentru Direcția Asistență Tehnică din cadrul AM POS Mediu”, a definitivat Strategia de Asistență Tehnică pentru implementarea Axei Prioritare 6 ”Asistență Tehnică” din cadrul POS Mediu 2007 – 2013.

Aspectele esențiale referitoare la strategia de asistență tehnică, principiile de bază precum și modalitățile practice de implementare a operațiunilor finanțate prin intermediul Axei prioritare 6 din POS Mediu au

fost prezentate în cadrul primei reuniuni a Comitetului de Monitorizare POS Mediu, desfășurată în data de 22 mai 2009.

În același timp, în scopul coordonării intervențiilor specifice de asistență tehnică, reprezentanții DAT au participat la reuniunile Grupurilor de Lucru pentru Formare Continuă și Comunicare, organizate la nivelul POAT, având ca obiectiv principal analiza necesităților de formare/instruire la nivelul fiecărui program operațional, precum și a activităților de comunicare incluse în Planurile de Comunicare.

Față de anul 2008, ritmul implementării Axei prioritare 6 s-a accelerat semnificativ în a doua parte a anului 2009, atât din punct de vedere al încheierii contractelor, al efectuării plăților, respectiv rambursărilor, cât și din perspectiva rezultatelor obținute prin utilizarea asistenței.

În anul 2009 au fost semnate 24 contracte de asistență tehnică (21 pe DMI1 și 3 pe DMI2), din care:

- 11 contracte au fost finalizate (9 pe DMI1 și 2 pe DMI2), în valoare de 347.119,73 euro fără TVA;
- 13 contracte aflate în implementare (12 pe DMI1 și 1 pe DMI2), în valoare de 5.630.449,51 euro fără TVA

Totodată, în cursul anului 2009, s-a derulat implementarea a 37 contracte de asistență tehnică, în valoare totală de 9.390.520,71 Euro fără TVA, 30 dintre acestea înscriindu-se în primul domeniu major de intervenție DMI1- *Sprijin pentru managementul și evaluarea POS Mediu*, iar 7 contracte au vizat al doilea domeniu major de intervenție DMI 2- *Sprijin pentru informare și publicitate*.

Din totalul de 37 de contracte aflate în implementare în 2009, 23 contracte au fost finalizate în cursul anului 2009, în valoare totală de 2.835.071,20 euro fără TVA, din care:

- 17 contracte pe DMI1, în valoare de 969.770,90 euro fără TVA;
- 6 contracte pe DMI2, în valoare de 1.865.300,30 euro fără TVA

Valoarea plăților către contractori, efectuate pe parcursul anului 2009, a fost de 2.928.694,95 Euro, reprezentând plăți aferente contractelor încheiate în cursul anului 2008 și aflate în implementare, precum și plăți aferente contractelor încheiate în cursul anului 2009 (vezi Anexa 2).

De asemenea, au fost procesate și transmise la ACP 17 cereri de rambursare pentru proiectele aferente Axei prioritare 6 POS Mediu.

Valoarea totală solicitată la rambursare a fost de 2.234.184,29 Euro, iar valoarea totală autorizată la plată de către AM POS Mediu a fost de 2.234.183,93 Euro.

Valoarea rambursată din FEDR în anul 2009 pe Axa Prioritară 6 a fost de 1.675.637,94 Euro, din care:

- Domeniul major de intervenție 1 – 549.215,33 Euro;
- Domeniul major de intervenție 2 – 1.126.422,61 Euro.

Contractele finalizate în anul 2009 au avut drept scop asigurarea unei implementări optime a POS Mediu prin:

- derularea unor sesiuni de instruire în scopul dezvoltării abilităților și competențelor personalului AM și OI POS Mediu implicat în gestionarea instrumentelor structurale;
- derularea unor seminarii, în scopul creșterii gradului de informare a Beneficiarilor POS Mediu, referitoare la aspecte esențiale în aplicarea procedurilor de evaluare a impactului

- asupra mediului, modul de definire a unui plan solid de achiziții publice și principiile aplicate în pregătirea documentațiilor de atribuire, astfel încât să constituie baza implementării viitoarelor proiecte de investiții finanțate prin Axa prioritară 2 din POS Mediu;
- susținerea unui sistem integrat de management al documentelor și a gestionării eficiente a paginilor web găzduite de serverele AM și OI POS Mediu, prin achiziția echipamentelor și serviciilor IT specifice;
 - organizarea reuniunilor de lucru ale Comitetului de Monitorizare POS Mediu;
 - realizarea unei campanii de promovare a POS Mediu, în scopul informării grupurilor țintă asupra rezultatelor proiectelor finanțate prin POS Mediu și creșterii transparenței și vizibilității acestui program operațional.

Totodată, activitățile din cadrul acestor contracte au vizat:

- întărirea capacității administrative și instituționale a AM și OI POS Mediu în domeniul managementului fondurilor alocate prin POS Mediu;
- asigurarea expertizei juridice de specialitate în vederea soluționării problemelor apărute în implementarea POS Mediu;
- asigurarea asistenței de specialitate pentru personalul din cadrul structurilor DAT în scopul eficientizării activității și asigurării unui management adecvat al proiectelor finanțate prin Axa prioritară 6 POS Mediu;
- asigurarea serviciilor de consultanță și expertiză tehnică de specialitate pentru elaborarea a 7 aplicații de finanțare pentru proiecte majore în domeniul gestionării deșeurilor, în vederea finanțării din POS Mediu;
- asigurarea serviciilor de consultanță și expertiză tehnică de specialitate pentru evaluarea proiectelor majore propuse spre finanțare în sectoarele de apă, deșeuri, termoficare și prevenirea riscului la inundații ;
- asigurarea serviciilor de consultanță și expertiză tehnică de specialitate în procesul de evaluare a cererilor de finanțare depuse în cadrul Axei Prioritare 4 a POS.

Informații detaliate referitoare la contractele de asistență tehnică derulate în cursul anului 2009 sunt prezentate în Anexa 2 – “Axa prioritară 6 – Proiecte de Asistență Tehnică”.

3.6.2. Probleme importante înregistrate și măsuri adoptate pentru rezolvarea lor

În ceea ce privește Axa Prioritară 6, pe parcursul anului 2009, obstacolele majore întâmpinate în desfășurarea activității, au fost următoarele:

- durata mare a procesului de evaluare a ofertelor, impusă de creșterea gradului de complexitate a documentațiilor, cât și de numărul mare al ofertelor depuse de către operatorii economici. În anul 2009 au predominat procedurile de achiziție a contractelor privind angajarea de asistențe tehnice utile în consolidarea sistemelor de management, control și evaluare a proiectelor finanțate prin POS Mediu;
- întârzieri între momentul lansării procedurii de achiziție și cel al atribuirii contractelor de asistență tehnică, datorat practicii, generalizate în rândul ofertanților/operatorilor economici, de a depune contestații, chiar dacă acestea sunt nejustificate;
- numărul insuficient al personalului specializat în pregătirea documentelor de licitații, în derularea procedurilor de achiziție publică, precum și în managementul contractelor de AT;

- numeroase controale efectuate de diferitele organe de control/verificare/audit (Autoritatea de Audit, SAPI, UCAAPI, Curtea de Conturi, Comisia de Anchetă a Parlamentului României, DLAF, DNA), desfășurate în perioada iunie–octombrie 2009 la sediul AM și MMP, au blocat, practic, activitatea direcției responsabile de implementarea Axei Prioritare 6.

În anul 2009, pe parcursul reuniunilor Comitetului de Coordonare organizat la nivel de Program Operațional de Asistență Tehnică, responsabilii de AT din cadrul AM POS Mediu, alături de cei ai axelor de asistență tehnică din cadrul celorlalte programe operaționale, au semnalat problemele ce decurg din fluctuația personalului dar și din imposibilitatea motivării financiare a acestuia.

În acest context, în scopul diminuării consecințelor determinate de insuficiența personalului, reprezentanții MMP/AM POS Mediu au inițiat demersurile necesare, către Ministerul Finanțelor Publice, în vederea adoptării unei decizii referitoare la posibilitatea deblocării posturilor vacante la nivelul structurilor implicate în gestionarea instrumentelor structurale.

4. PROGRAME FSE: Conformitate și concentrare

Nu este cazul

5. PROIECTE MAJORE finanțate din FC/FEDR

Stadiul proiectelor majore din cadrul POS Mediu a fost prezentat în detaliu în secțiunile dedicate Axelor Prioritare 1, 2, 3 și 5.

Stadiul implementării contractelor aferente proiectelor majore este prezentat pentru fiecare proiect în fișele din Anexa IV la prezentul document.

6. ASISTENȚĂ TEHNICĂ

Coordonarea Asistenței Tehnice pe parcursul anului 2009

Arhitectura de asistență tehnică la nivelul Cadrului Strategic Național de Referință (CSNR) se bazează atât pe Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT), cât și pe axele de asistență tehnică aferente Programelor Operaționale Sectoriale și a Programului Operațional Regional.

Pentru a răspunde necesității de coordonare pentru diverse probleme specifice/tematice de asistență tehnică, au fost create o serie de **Grupuri de Lucru pentru a soluționa aspectele ce impun o coordonare inter-instituțională**, cu participarea reprezentanților din partea tuturor Programelor Operaționale.

Principalele rezultate obținute de Grupurile de Lucru pe parcursul anului 2009 sunt următoarele:

- A fost realizat planul de formare pentru 2009 și au fost identificate punctele tari și punctele slabe în implementarea acestui plan;
- A fost realizată corelarea acțiunilor de comunicare aferente planurilor de comunicare ale instituțiilor responsabile de gestionarea IS, în vederea completării și a evitării suprapunerilor;

- Au fost prezentate două contracte aflate în pregătire care vizează sistemul informatic SMIS-CSNR (primul are în vedere dezvoltarea și mentenanța sistemului informatic, iar cel de-al doilea – dezvoltarea portalului MYSMIS), fiind discutate propunerile membrilor de îmbunătățire a acestui sistem;
- A fost prezentat un instrument informatic Oracle Discoverer Viewer, pus la dispoziția Coordonatorilor SMIS de la nivelul Autorităților de Management de către ACIS, ce permite vizualizarea și exportul de date din SMIS, în timp real, urmând ca pe baza acestuia instituțiile să poată realiza diferite raportări privind stadiul absorbției fondurilor structurale;
- O importantă activitate a GL SMIS în anul 2009 a constituit-o sesiunea de instruire la nivel avansat a Coordonatorilor SMIS din cadrul diferitelor instituții implicate în managementul instrumentelor structurale, componentă a contractului “Dezvoltarea unei comunități eficiente și profesioniste de utilizatori SMIS-CSNR”;
- A fost asigurată promovarea de bune practici în domeniul evaluării și asigurarea dezvoltării capacității de evaluare. În acest sens, reuniunile au cuprins:
 - prezentări și analize pe marginea metodologiilor de evaluare propuse în ofertele tehnice pentru evaluările contractate în anul 2009 (AM POS TRANSPORT, AM POS CCE, AM POS DRU, ACIS);
 - prezentarea lecțiilor învățate din prima evaluare intermediară (Evaluarea intermediară a POR);
 - prezentarea și dezbateră rapoartelor de evaluare pregătite pentru DG Regio (evaluări ex-post, alte studii);
- A fost dezvoltată în continuare capacitatea de realizare și utilizare a analizei cost – beneficiu. ACIS a prezentat o propunere de proiect prin care se urmărește:
 - evaluarea eficienței și eficacității practicii de a utiliza ACB în selectarea proiectelor finanțate prin IS, în special a proiectelor sub pragurile stabilite la nivel național și de a identifica elemente de îmbunătățire a acesteia;
 - furnizarea de asistență pentru soluționarea punctelor slabe identificate, inclusiv metode alternative care să evalueze meritul proiectelor de investiții propuse;
 - facilitarea îmbunătățirii cunoașterii, în domeniu, a actorilor implicați.
 Proiectul va fi propus spre finanțare din POAT, membrii GL-ACB urmând a face parte din Comitetul de Coordonare al acestui contract.

Concluziile și recomandările tuturor GL au fost aduse la cunoștința Comitetului de Management pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale, constituit din conducătorii tuturor Autorităților de Management, fiind luate în calcul pentru îmbunătățirea, la nivel operațional și strategic a implementării IS.

Grupurile de lucru beneficiază de sprijin pentru activitățile lor tematice, care se bazează în general pe resursele de asistență tehnică (POAT). Trebuie precizat că activitatea Grupurilor de Lucru este mai largă decât problemele stricte de asistență tehnică.

În ceea ce privește coordonarea globală a asistenței tehnice finanțate din Axa prioritară 6 din PO Mediu, cu asistență tehnică finanțată la nivel orizontal din POAT, aceasta s-a realizat în cadrul **Comitetului de Coordonare a Asistenței Tehnice**, organizat de AM POAT. Pe parcursul anului 2009 au avut loc 3 reuniuni ale acestui comitet, la care au participat responsabili de AT din partea tuturor Programelor Operaționale din cadrul Obiectivelor de Convergență și Cooperare Teritorială, observatori din partea Autorității de Audit și ACP, precum și câte un reprezentant din partea Grupurilor de Lucru.

Principalele subiecte discutate în cadrul acestor reuniuni au fost:

- prezentarea stadiului implementării Axelor de AT și POAT pe baza formularelor privind utilizarea AT, care conțin informații privind proiectele de AT și contractele de achiziții publice aferente finalizate, aflate în implementare și în contractare;
- analizarea fișelor contractelor de achiziții publice AT aflate în pregătire pentru evitarea posibilelor suprapuneri;
- discutarea problemelor intervenite în implementarea AT;
- prezentarea rezultatelor Grupurilor de Lucru privind problemele identificate pe domeniile respective și a soluțiilor care pot fi implementate prin finanțare AT;
- prezentarea unei analize comparative privind procedura de elaborare, selecție, aprobare și contractare a proiectelor de AT;
- alte aspecte specifice activității de asistență tehnică.

Deciziile adoptate și implementate până la 31.12.2009, transmise spre informare și șefilor Autorităților de Management, au vizat, printre altele:

- analiza de către Grupurile de Lucru a fișelor contractelor de AT aflate în pregătire;
- analiza posibilelor suprapuneri între SMIS și sistemele informatice care urmau să fie dezvoltate de POS Transport și POS DRU (ulterior POS Transport a renunțat la dezvoltarea sistemului informatic);
- organizarea unei întâlniri cu reprezentanții AM-urilor/OI-urilor pe tema eligibilității cheltuielilor de AT;
- realizarea unei analize calitative pe baza formularelor privind utilizarea AT.

7. INFORMARE ȘI PUBLICITATE

Proiectele finanțate în anul 2009 din Axa Prioritară 6, Domeniul Major de Intervenție 2, au contribuit la creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la beneficiile aduse României prin implementarea proiectelor finanțate prin acest Program, și la informarea potențialilor beneficiari referitor la oportunitățile oferite de POS Mediu. Totodată, prin derularea acestor proiecte s-a asigurat sprijinul în evaluarea impactului acțiunilor de informare și publicitate la nivelul presei scrise și audio-vizualului.

Măsurile de informare și publicitate au contribuit de asemenea, la asigurarea transparenței utilizării fondurilor europene și la respectarea cerințelor Comisiei Europene privind vizibilitatea intervenției financiare a UE, a modalității de implementare a POS Mediu și a rezultatelor ce se doresc a fi atinse prin implementarea POS Mediu.

7.1. Proiecte de informare și publicitate

Începând cu luna octombrie 2008, AM a demarat Campania de promovare a POS Mediu, care s-a desfășurat până în luna septembrie a anului 2009. Prin intermediul acestei campanii, au fost prezentate beneficiile rezultate din implementarea Axelor Prioritare 1, 2, 3, 4 și 5 POS Mediu.

Principalele activități realizate în cadrul Campaniei au fost: realizarea și difuzarea de spoturi TV și audio, panouri publicitare, anunțuri media, pliante de prezentare a POS Mediu, organizarea unor evenimente regionale, 2 conferințe naționale, 2 forumuri (unul național privind dezvoltarea durabilă, al doilea internațional, vizând problematica regionalizării, și a unei caravane de informare dedicată beneficiarilor și potențialilor beneficiari POS Mediu.

Aproximativ 1.300 de persoane au participat la aceste evenimente.

Din întrebările adresate de participanții la evenimente, s-a observat interesul acestora pentru următoarele categorii mari de teme:

- necesitatea creării cadrului instituțional de implementare pentru proiectele finanțate din POS Mediu,
- modalitatea de asigurare a cofinanțării,
- regimul juridic al terenurilor pe care se vor face investițiile,
- responsabilitățile pentru pregătirea aplicației și implementarea proiectului,
- îndeplinirea termenelor de conformare, eligibilitatea beneficiarilor, conținutul unei aplicații de finanțare, criteriile de evaluare ale unei aplicații pentru POS Mediu,
- evaluarea de impact asupra mediului – procedură, avize, autorizații, consultarea publicului,
- informarea și publicitatea proiectelor finanțate din POS Mediu.

Impactul Campaniei de promovare POS Mediu a fost analizat printr-o cercetare profesionistă, care a oferit informații în ceea ce privește rezultatele obținute în urma implementării activităților de informare și publicitate. Astfel, a rezultat faptul că **notorietatea programului** în rândul beneficiarilor/beneficiarilor potențiali a crescut până la 96% (septembrie 2009), în timp ce, în rândul populației, aceasta a crescut până la 38%, iar **notorietatea domeniilor** finanțate prin POS Mediu a atins 65%.

În ceea ce privește vizibilitatea campaniei, 72% dintre beneficiarii / beneficiarii potențiali ai POS Mediu au declarat că au văzut/auzit o reclamă referitoare la POS Mediu, iar 48% din totalul persoanelor intervievate a declarat că au văzut cel puțin o reclamă pentru POS Mediu la posturile de televiziune.

Față de celelalte programe operaționale care au înregistrat o creștere medie a notorietății de 5.5%, Programul Operațional Sectorial „Mediu” a înregistrat cea mai mare creștere a notorietății este (15 puncte procentuale), de la 23% în noiembrie 2008 la 38% în septembrie 2009.

7.2. Reflectarea POS Mediu în mass-media

Pe parcursul anului 2009, s-au înregistrat 367 articole/știri/emisiuni în presa scrisă, electronică și audio-vizuală centrală și locală, având ca subiect POS Mediu, majoritatea neutre (187 de articole). Cele mai multe materiale publicistice au apărut în presa centrală (136 de articole, ceea ce reprezintă 37% din totalul de știri/articole vizând POS Mediu), urmată de presă locală (126 de articole – 34%), televiziune (79 de materiale – 22%) și radio (26 – 7%). Aceste date se traduc printr-o notorietate și vizibilitate mari ale POS Mediu, la nivelul mass-media, comparativ și cu alte programe operaționale (pentru POS Mediu a fost înregistrat cel mai mare număr de articole/știri publicate/difuzate). Materialele de presă au făcut referire la valoarea mare a proiectelor aprobate, rata de contractare și la faptul că POS Mediu este unul dintre cele mai apreciate Programe Operaționale.

7.3. Alte activități de informare și publicitate

În cadrul fiecărei regiuni, activitățile de informare s-au derulat prin intermediul reuniunilor de promovare a POS Mediu inițiate de către Organismele Intermediare, precum și în cadrul diverselor reuniuni unde reprezentanții OI-urilor au fost invitați în calitate de lectori. Participanții la aceste reuniuni au fost reprezentanții autorităților publice locale (primării, Instituții ale Prefectului, Consilii Județene și locale

etc.), ai ONG-urilor active în domeniul mediului, ai Agențiilor de Dezvoltare Regională etc. Astfel, la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare s-au desfășurat aproximativ 203 astfel de evenimente.

De asemenea, OI-urile au încheiat parteneriate cu alte structuri implicate în implementarea fondurilor europene: Camere de Comerț, autoritățile publice locale sau ADR-uri, Oficii de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit, parteneriate benefice pentru activitatea de informare și publicitate pentru POS Mediu.

O mențiune specială trebuie făcută în ceea ce privește evenimentele dedicate sesiunilor de cereri de proiecte aferente Axei Prioritare 4. Astfel, Organismele Intermediare au organizat, în județele din regiuni, cu sprijinul autorităților locale, întâlniri cu potențialii beneficiari pentru a-i informa cu privire la prevederile Ghidului Solicitantului și a condițiilor de finanțare care trebuie îndeplinite în vederea aprobării aplicațiilor. De asemenea, beneficiarii potențiali s-au putut adresa direct Organismelor Intermediare, la nivelul acestor instituții fiind organizat câte un help-desk pentru fiecare sesiune de depunere de proiecte.

7.4. Realizarea țintelor și analiza progreselor înregistrate

În măsurarea atingerii țintelor propuse pentru activitățile de informare și publicitate s-a pornit de la valoarea de bază, din anul 2007. Tabelul următor sintetizează rezultatele obținute ca urmare a acțiunilor de comunicare și promovare, **în funcție de indicatorii stabiliți în Planul de Comunicare pentru POS Mediu:**

Indicatori la nivel de Plan de Comunicare	Ținte realizate până la sfârșitul anului 2009 (perioada 2007-2009)
Numărul de publicații elaborate și diseminate	49.700
Numărul de materiale suport produse și diseminate (CD-uri, mape, cuburi de hârtie, mouse pads, stegulețe de hârtie etc.)	30.362
Numărul de evenimente care au avut loc și au fost organizate de AM/OI POS Mediu organizate (în București și regiuni)	80
Numărul de conferințe de presă organizate	22
Numărul de comunicate de presă	30
Numărul de articole elaborate de AM pentru a fi tipărite în ziare/reviste specializate etc.	15
Numărul de spoturi publicitare produse	7
Numărul de campanii TV/radio	1
Număr de difuzări	871 spoturi TV 1.278 spoturi radio
Numărul de help desk-uri stabilite	9
Numărul de cereri de informații primite (și la care s-a răspuns)	300
Numărul de târguri / conferințe la care s-a participat	3
Număr de materiale distribuite în cadrul acestora	2.635
Număr afișe de mari dimensiuni produse și dispuse	100
Număr anunțuri media publicate	100
Rapoarte privind vizibilitatea POS Mediu	2
Pagini web realizate	1

7.5. Concluzie

În anul 2009, activitățile de informare și publicitate, prevăzute în Planul de Comunicare pentru POS Mediu, s-au concentrat pe promovarea beneficiilor aduse României prin implementarea proiectelor finanțate prin POS Mediu. Informațiile furnizate Beneficiarilor acestui program operațional, respectiv autorităților publice centrale, regionale și locale, societății civile, publicului larg, mass-media, au fost adaptate în funcție de profilul acestora. În comunicarea cu potențialii beneficiari, accentul a fost pus pe aspecte practice și lecții învățate pe durata implementării proiectelor din infrastructura de mediu.

Utilizând experiența acumulată pe parcursul anului 2009, activitățile de informare și publicitate preconizate pentru următoarea perioadă se vor axa pe prezentarea bunelor practici și a rezultatelor înregistrate în implementarea POS Mediu, urmând a fi organizate, pentru prima dată, evenimente dedicate exclusiv presei, respectiv vizite la locul de desfășurare a proiectelor pentru reprezentanții mass-media locale și centrale, diseminarea de diferite tipuri de broșuri, organizarea de evenimente și evaluarea Planului de Comunicare.